

Tür ve Şekil Penceresinden

MESTÎ'NİN ŞİİRLERİ

Dr. Doğan KAYA

**Tür ve Şekil Penceresinden
MESTÎ'NİN ŞİİRLERİ**

**Tür ve Şekil Penceresinden
MESTÎ'NİN ŞİİRLERİ**

Dr. Doğan KAYA

Ankara, 2024

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca bu kitabın her türlü yayın hakkı yazara mahfuzdur. Hiçbir şekil ve teknikle kısmen veya tamamen çoğaltılamaz. Kaynak gösterilmek kaydıyla alıntı yapılabilir.

Tür ve Şekil Penceresinden **MESTÎ'NİN ŞİİRLERİ**

Yazar

Doğan KAYA

ISBN: 978-625-00-7417-6

1.Baskı: Ankara, 2024

Editör / Sayfa Düzeni

Sezer ASLAN

Kapak Fotoğrafı / Grafik-Tasarım

Sezer ASLAN

Baskı / Cilt

Göktuğ Ofset

Yayıncılık Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.

Zübeyde Hanım Mahallesi. Sedef Sk. No 1, 06070

Altındağ/Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
ÂŞIK TARZI ŞİİR-ŞEKİL-TÜR MESELESİ	3
MESTÎ	12
HAYATI	12
SANATI	13
ŞİİRLER	19
HECE SAYISINA GÖRE ŞİİRLER	20
TEK HECELİ ŞİİRLER	21
Gül	21
Yâr	22
İKİ HECELİ ŞİİRLER	23
Sensin	23
Bu	25
Sevdim	26
Ver	27
ÜÇ HECELİ ŞİİRLER	28
Dur Artık	28
Anlarsan	29
Ölmeden	30
Eyleme	31
DÖRT HECELİ ŞİİRLER	32
Bizdendir	32
Özünden Bak	33
Boyun Eğmez	34
Meyil Vermem	35
Henüz Aşka	36

BEŞ HECELİ ŞİİRLER	37
Gönlüm Hoş Olur	37
Gönül Bir Yâre	38
Aşk Dedikleri	39
Candan Etiler	40
Meyletme	41
Buldum	42
Sen de Gel Ey Dost	43
ALTI HECELİ ŞİİRLER	44
Ne Var	44
Feda Etsem	45
Vakti Geçti	46
Adın Var	47
Zaten Yok Dediler	48
YEDİ HECELİ ŞİİRLER	49
Canımı	49
Garip Yüreğim	50
SEKİZ HECELİ ŞİİRLER	51
Sen Ordayken Ben Burdayken	51
Sinmiş Varlığın	52
DOKUZ HECELİ ŞİİR	53
Bizimdir	53
ON HECELİ ŞİİRLER	54
Beyler	54
Yalnız Senin İçin	55
ON İKİ HECELİ ŞİİRLER	56
O Derim	56
İlim Neyinize	57
ON ÜÇ HECELİ ŞİİR	58
Bilemiyorum	58

ON DÖRT HECELİ ŞİİR	59
Şu Âlemde Yaşayan	59
ON BEŞ HECELİ ŞİİR	60
Hasretiz	60
ON ALTI HECELİ ŞİİRLER	61
Can Dostlarım	61
Hesabımı Kim Verecek	62
DURAKLARINA GÖRE ŞİİRLER	63
ŞEKİLLERİNE GÖRE ŞİİRLER	67
KAFİYE SAYISINA GÖRE ŞİİRLER	68
AYAĞI TEK KAFİYELİ ŞİİR	68
Aşk Nerdeyse	68
AYAĞI ÇİFT KAFİYELİ OLAN ŞİİRLER	69
Üstün Görme	69
Yok	71
Benimdir	72
Nerede	73
Bir Başka Güzelsin	74
Bir Ben Haksızım	75
Ne Faydası Olur	76
AYAĞI ÜÇ KAFİYELİ OLAN ŞİİR	77
Nerde	77
AYAĞI DÖRT KAFİYELİ ŞİİR	78
Başımı Taşlara Çalsam	78
AYAĞI BEŞ KAFİYELİ ŞİİR	79
Hey Erenler	79

AYAĞI ALTI KAFİYELİ ŞİİR	80
İlim Işığı	80
AYAĞI SEKİZ KAFİYELİ ŞİİR	81
Barış'a	81
MISRA BAŞI KAFİYE / BAŞKAFİYE	82
Bulur Muyuz	82
KELİME BAŞI KAFİYE	83
Memleket Meselesi	83
ÜÇ AYRI KAFİYELİ CİNASLI ŞİİR	84
Bağrımı Açmışım	84
MUSAMMAT KOŞMA	85
Çaresiz Kaldım	85
MUSAMMAT AYAKLI KOŞMA	86
Dünyaya Kırgınım	86
YEDEKLİ ŞİİRLER	87
BENTLERİ BEŞ DİZELİ YEDEKLİ ŞİİRLER	88
Bir Olalım Var Olalım	88
Pes Etme	89
Böyle Gitmez	90
BENTLERİ SEKİZ DİZELİ YEDEKLİ ŞİİRLER	91
Hiç Olmadı	91
Kabuk Bağlamazmış Aşkın Yarası	92
YEDEKLİ ZİNCİRLEME	93
Garip	93
PALİNDROM	94
Gam Çekmezdim Böyle Amma	95

TERS ZİNCİRLEME	96
Baksana	96
DUDAKDEĞMEZ (LEBDEĞMEZ)	97
Gel Dertli Âşık	98
ÇİFT KAFİYELİ DUDAKDEĞMEZ	99
Saygını Korum	99
ALFABELEME	100
Dağın Ötesi	100
DEMELİ	101
Güneş-Ay	101
DEYİŞTİRME	102
Kâmil ile Cahil	102
Asiller ve Vekiller	103
Zenginspor-Züğürtspor Maçı	104
KEKEMENAME	105
Lanet	105
NOKTASIZ KOŞMA	106
Yâr Olanı	106
MUHAMMES	107
Sus Ey Gönül	107
KARMUTLAMA	108
Bizim Kahvedekiler	109
Turist	110
DİLDÖNMEZ KOŞMA	112
Yoğumuş	112
ÇİGALI TECNİS	113
Oyaladı	114

CİGALI TECNİS GERAYLI	115
Yüreğinde	115
TEKRARLAMA	117
Adam Var ki	117
Kimin	118
TEZATNAME	119
Başlarmış	119
AKROSTİŞ	120
Adı Aşk	120
Hiroşima Nagazaki	121
AKROSTİŞ HÜKÜMLÜ KOŞMA	122
Yıldırmadı	122
MUAMMA KOŞMA	123
Esirindir Gönlüm	123
DEDİM-DEDİ	124
Dedim Canan	125
Dedim Hocam	126
BİTİŞİK ŞİİR	127
Görmüyor musun	127
Amma Aratır	128
Tükeniyorum	129
Yoksul Hep Yoksul	130
Her Şey Dilde Başlar İmiş, Sokak Çocuğu Ne Demek	131
Bu Sevdanın Elinden	132
Feda Etmeli	133
Bilmediğinden	134
Gönlümdeki Bunca Dert	135
SİCİLLEME	136
Ey Onurlu Halkım	137

SATRANÇ	138
Yoksulluğun Çilesi	139
Düşün Taşın	140
Sevda Denen	141
EVVEL-AHİR KOŞMA	142
Kanmayasın Ha	142
EVVEL AHİR CİNAS	143
Bağlar	143
DÖRTLEME	144
Bebek	144
ŞAİRNAME / ÂŞIKNAME	145
Bizim Âşıklar	146
DESTANLAR	148
Memleket Destanı	148
Ömür Destanı	163
Deprem Destanı	168
Esnaflar Destanı	170
Pandemiye Teşekkür Destanı	172
Ters Öğüt Destanı	173
Şapka Destanı	174
AĞIT DESTAN	176
Madımak Ağıtı	177
Başbağlar Ağıtı	182
DÖRTLÜKLER	184
MANİLER	187
Düz Maniler	187
Cinashlı Maniler	189
TÜRLERİNE GÖRE ŞİİRLER	191

SEMAİ	192
Gönlüme Dert Açan Güzel	193
Gönül	194
Gül Kokusu Var	195
Garip Gönül	196
Be Allah'ım	197
Fakirliğin İçinde	198
MUSAMMAT SEMAİ	199
Beni Yakar Beni Yıkar	199
GÜZELLEME	200
Feda Olsun	200
Gerektirir	201
Gider	202
DERTLENME / ŞİKAYETLENME	203
Çok Var Daha	203
Sitem	204
Dolar Gözlerim	205
Çilekeş Oldum	206
Bulamadım Aradığımı	207
HAYALLEME	208
Çoktan	208
DENKLEME	209
Nasıl Da Uymuş	210
HASRETLEME	211
Çocukluğum Nerdesin	211
TASAVVUF	212
Senden İbarettir	213
İlahi	214

DEVİRİYE	215
Bir Zaman	216
Üstümde	217
Zamanın İçinde	218
ALKIŞLAMA	219
Bol Versin Allah	219
KARGIŞLAMA / BEDDUA	220
İnşallah	220
ŞAŞIRTMAÇ	221
Kötü Günler Bitti	221
MUAMMA	222
Nedir	223
MASALLAMA	224
Masaldan Mesel	224
NİNİNİ	226
Kuzuma Ninni	227
YALANLAMA	228
Bizim Ormanda	228
Önümde	229
MEKTUP ŞİİRLER	230
Mahcubî Ustayı Mektup	231
Mestî'den Bekir Karadeniz'e	232
Bekir Karadeniz'den Mestî'ye	233
Mestî'den Sadık Miskinî'ye	234
Sadık Miskinî'den Mestî'ye	235

ÖĞÜTLEME	236
Dolaş Gel	236
Boştur	237
Deyip Geçme	238
TAŞLAMA / YERĞİ	239
Şimdi	240
Hain	241
Şairler	243
Ters Döndü	244
Uzaklaştı	245
Biz Ne Güne Duruyoruz	246
Bizim Elitler	247
Düşkünler	248
ÖRTMECE	249
Kuyruğu Kökünden Kopasıcılar	249
TANIMLAMA / TARİFLEME	250
Sivas Destanı	250
Adıdır Nevruz	253
Nevruz'da	254
KARŞILAŞMALAR	255
Sinemî-Mestî	256
Sentezî – Mestî	258
Mestî-Sentezî	260
Mestî-Sentezî	263
Mesti-Umut Yurdusar	265
İkrarî-Mestî	269
İkrarî-Mestî	272
İkrarî-Sentezî-Mestî	274
Mestî-Efkârî	276
NOTAYA ALINMIŞ BESTELERİ	278
FOTOĞRAFLAR	337

ÖN SÖZ

Elinizdeki bu kitap, çoğu zaman karşımıza çıkan bir âşığın “Hayatı-Sanatı-Şiirleri” tarzında bir kitap olmayıp âşığın farklı bir tarzda ele alınıp değerlendirildiği örnek olabilecek nitelikte eserdir. Ahmet Hamdi Tanpınar’ın bir sözü vardır: “Değişerek devam etmek, devam ederek değişmek.” Kitapta, işte bu sözün yansımaları görürüz. Gelenek çerçevesinde, geleneğin dışına çıkmadan yenilikler yapmak, sanatçının vazifelerinden birisi olması gerekir. “Tür ve Şekil Penceresinden İhlasî” (2016, 2024) adlı kitabımızda da İhlasî (Bekir Akbulut)’nin böyle bir yaklaşımını ortaya koymuştuk. Bu kitapta da yine Ankara doğumlu ancak aslen Sivaslı olan Mestî (Sezer Aslan)’yi şiirlerinde karşımıza çıkan tür ve şekil yönünden tanıtmaya çalıştık.

Mestî, saziyla sözüyle gelecekte adından çok söz ettirecek bir genç âşığıdır. Kitap incelendiğinde onun gücü, titizliği, hassasiyeti ve çok yönlülüğü daha iyi anlaşılacaktır. Onun bu durumu gelecekte âşıklık geleneği ile ilgili olan kaygılarımızı bertaraf etmiştir. Mestî, “Acaba 21. yüzyılın ortalarında âşıklık geleneği ne durumda olacaktır?” sorusunun olumlu işaretlerini göstermiştir ve ümidimiz artmıştır.

Kitapta yer alan 179 şiir;

A. Hece Sayısına Göre Şiirler,

B. Şekillerine Göre Şiirler,

C. Türlerine Göre Şiirler,

D. Karşılaşmalar

olmak üzere dört ana bölümde kaydedilmiştir. Şiir metinleri kaydedilmeden önce ilgili terim ve kavram konusunda açıklamalar yapılmıştır.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Böylelikle ilgili konuda bilgi sahibi olmayanlar aydınlatılırken bu konuda şiir yazacak olanlara da yardımcı olunmaya çalışılmıştır.

Kitapta yer verilen ezgili eserleri notaya alan Cengiz DEMİR ve Taylan ÖZER'e teşekkürü borç biliriz.

“Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri” adlı kitabımızla kültür duvarımıza bir tuğla daha koymanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bizim düşüncemiz bu kitap, muhtevası itibariyle bir âşık kitabı olmanın yanı sıra aynı zamanda âşık tarzı şiir geleneği yolunda olanlar için ve öğrenciler için bir ders kitabı niteliğinde bir kitap olmuştur. Dileriz hak ettiği karşılığı görür.

Dr. Doğan KAYA

Sivas, 2 Ağustos 2024

ÂŞIK TARZI ŞİİR-ŞEKİL-TÜR MESELESİ

Âşıkların ortaya koydukları hece ile söylenmiş şiir şekline âşık tarzı şiir denir..

Halk şiirinde biçim ve tür konusu üzerinde yıllardan beri tartışmalar yapılmışsa da hâlâ bir sonuca varılamamıştır. *Biçim* (eşkâl, form, forma, şekil, tarz, tip, yapı) ve *tür* (nev, enva) konusundan ilk söz eden Ahmet Talat Onay'dır. Onay halk şiirini önce *şekillerine* (dize, beyit, müfret, mesnevî, üçleme, dörtlüler, türkü ve enva'ı, murabba, kıt'a rübaî, koşma ve enva'ı, destan, satranç, mani ve enva'ı, semaî ve enva'ı, divan, gazel, kalenderi, müstezat, ayaklı, tekerleme, ninni...) ve *nev'ilerine* (dinî şiirler, büyük sözler, ahlakîyat, kahramanlık şiirleri, güzelleme, tasvir, hikâye, methiye, mersiye, hicviye, nazire, hezel, şathiyat, muamma ve aksamı...) göre olmak üzere iki grupta toplamış ve bu gruplandırmanın sonunda da "Halk şiirlerinde yalnız eşkâl ve enva'a göre yapılacak tasnifler noksan olur. Çünkü teganniyi de nazar-ı itibara almak lâzımdır." diyerek konunun önemli bir kısmına dikkati çekmiştir. Onay bu sözleriyle halk şiirini şekil, tür ve makamlarına göre tasnif etmek gerektiğini söylemektedir.

Edebiyatımızda "Türk Edebiyatımızda Nazım" adlı eseriyle önemli bir çalışmayı ortaya koyan Hikmet İlaydın da eserinde; "Halk edebiyatında tür adları aynı zamanda şekil adı olarak kullanılagelmiştir. Hâlbuki bu edebiyatta nazım şekillerinin sayısı pek azdır ve birçok türler ufak tefek farklarla, aynı nazım şekli içinde ifade edilmiştir. Bir türün başka başka şekillerle ifade edildiği nadirdir." dedikten sonra bu bilgilerin dipnotundaki "Halk edebiyatının türleri, nazım şekillerinden ziyade konularıyla veya konuyu ele alışlarıyla 'edalarıyla' bir de besteleriyle ayırt edilir." ifadesiyle bir bakıma Onay'ı destekler.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Halk şiirinin tür kavramı konusunu başlı başına irdeleyen ilk araştırmacı ise Dizdaroğlu'dur. Dizdaroğlu; "Halk şiirinde belirli kurallara bağlı nazım biçimleri yoktur... Halk şiirinde nazım biçimleri değil türler vardır." diyerek açıkça biçimin değil türün var olduğunu savunur ve türlerin biçim yerine ezgileriyle farklılaşabileceği üzerinde durur ve "... türlerin kesin çizgileriyle birbirlerinden ayrılmadıklarını, daima bir ezginin eşliğinde söylendiklerini ve bu ezgilere göre adlandırıldıklarını bir kez daha hatırlatmayı yararlı buluyoruz." sözleriyle de söz konusu şiirleri adlandırılmalarında ezgilerin önemine işaret eder. Nitekim "Halk şairlerinin 'mani, koşma, türkü, türkmani, varsağı ilh. gibi nevilerin arasındaki fark, kısmen şekillerine ve daha ziyade mahiyet-i musikilerine yani bestelerine aittir. Bunlardan meselâ türkü, Türklerin; türkmani Türkmenlerin, varsağı Varsakların hususî besteleriyle söylenen parçalarıdır..." diyen Köprülü de şiirlerin ezgilerine göre adlandırılabilmesi düşüncesindedir.

Boratav'ın düşüncesi de ezginin biçimi belirlemede önemli faktör olduğu yönündedir ve bu konuda şunları söyler: "... âşıkların şiirlerinde ve anonim halk şiirinde biçimi belirleyen öğelerin sadece ölçü ve uyak düzeni olmadığını, ezginin de bunlara katılması gerektiğini ve biçimlerin bu üç öğeden, kimi kez her üçünün, kimi kez de ikisinin ortaklığı sonucu meydana çıkan nitelikler olduğunu ileri sürüyorum."

Görüldüğü gibi Onay, İlaydın Köprülü ve Boratav, ezginin, şiirin ne olduğunu belirlenmesinde ayırt edici bir öneme sahip olduğu fikrinde birleşirler. Mehmet Yardımcı da; "Türler nazım şekillerinden ziyade konuları, konuları işleyiş tarzları ve besteleriyle ayırt edilirler." diyerek onlara katılır. Halk şiirlerinden nelere tür, nelere şekil denilmesi hususunda Şeref Boyraz ise şunları söyler: "Dizelerin kümelenişi, dize veya hece sayısı, kafiye düzeni ve hacim yönlerinden farklılık gösterenler şekil, şekli ne olursa olsun konu ve makam bakımından benzerlerinden ayrılanlar da türdür."

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Öcal Oğuz, Boratav'ın fikrine katılmaz ve şunları söyler: “Boratav'ın ‘ezginin nazım şeklinin belirlenmesinde bir unsur olarak kullanılması gerektiği’ fikrine katılmak mümkün değildir. Dilimizde belirli bir anlamı olan ‘şekil’ kelimesine bu derece ikincil anlamlar yüklenmesini doğru bulmuyoruz. Düşüncemize göre Halk şiirinde ‘şekil’ dışarıdan görülebilir özellikleri içine almalıdır. Bu özellikler ise kafiye örgüsü, nazım birimi, vezin ve şiirin hacmi (dize, beyit veya dörtlük sayısının azlığı veya çokluğu) olabilir. Bu unsurları değerlendirdiğimiz zaman karşımıza çıkan belirgin ve kurallara bağlanabilen ayrıcalıkları bir ‘şekil’ adına bağlamak mümkün olabilir.”

Halk şiirinde tür ve şekil konusunda ileri sürülen fikirler bu çerçevededir. Görüldüğü gibi kimi araştırmacılar türün öneminden söz ederken kimileri de ezgiyi (beste, hava, makam, teganni) ayırt edici özellik olarak kabul etmiş, ancak ortak bir noktada buluşamamışlardır. Bize ilk bilgileri veren Ahmet Talat Onay'ın 1928'deki görüşlerine, geçen bunca yıllara rağmen yeni bilgilerin ilâve edildiği söylenemez. Biz, burada tespit ve kanaatlerimizi ortaya koyacak ve bir senteze varmaya çalışacağız. Elbetteki bunların en doğru bilgiler olduğunu söylemek gibi bir iddiamız yoktur. İleri sürülen tezlerde yanlışlığın olmasını tabii karşılamak gerekir. Zira “Barika-yı hakikat, müsademe-yi efkârdan tevliid eder.” Bu bakımdan meseleyi daha karmaşık hale getirmeden yeni fikirlerin ileri sürülmesi gerekir.

Önce halk şiiri kavramının ne olduğu üzerinde durmak gerekir. *Halk şiiri*; halk şairlerinin veya isimleri bilinmeyen sanatçıların hece, belli bir dönem de aruz ölçüsüyle, farklı biçimlerde ve halka ait olan her konuda ortaya koydukları manzum ürünlere verilen addır. Görüldüğü gibi bu tanımın esasını; ürünlerin sahipleri, ölçüsü, konusu ve biçimi oluşturmaktadır. Bu demektir ki, şiirleri ortaya koyan sanatçılar açısından ürünler;

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

A. Anonim halk şiiri,

B. Âşık şiiri olmak üzere iki grupta toplanabilir.

Âşık edebiyatı ürünleri ile ilgili olarak yapılan tasniflerin her birine çeşitli eleştiriler getirilmiştir. Söz gelişi semaî ve varsağıyı bazı araştırmacılar şekil olarak kimileri de tür olarak değerlendirmiştir. Bunun yanında anonim halk şiiri sadece mani ve türkü ile sınırlı tutulmuştur. Diğer taraftan yukarıda söz konusu edilen biçimlere/türlere eklenecek başka türlerin var olduğu da bir gerçektir. Hal böyleyken, konuyu bütün cepheleriyle ele alıp yeni görüşlerle ortaya koymak gereği hâsıl olmuştur.

Tür kavramı, doğrudan doğruya konu ile ilgili bir husustur. Bunu biçim/şekille karıştırmamak gerekir. Tür denilince şiirin yapısı değil muhtevası söz konusu olmalıdır. Dolayısıyla âşık şiiri, türlerine göre tasnif edilirken konuya bu açıdan bakılmalıdır.

Daha önceki tasnifler yapılırken “koşma” tipinden hareketle şiirler türlerine göre dört gruba ayrılmıştır. Bunlar; 1. Güzelleme, 2. Taşlama, 3. Koçaklama, 4. Ağıt'tır. Bugüne kadar kimse şu soruyu sormamıştır. Acaba âşıklar/halk şairleri sadece dört konuda mı şiirler yazmıştır? Aradan onlarca yıl geçmesine rağmen bu gruplandırma sanki “ayet-hadis” gibi herkesçe kabul görmüş, maalesef meselenin aydınlanması için kafa yorulmamıştır. Şu açıklıkla söylenebilir ki insanın kafasını meşgul eden ne kadar konu varsa, o, şiire konu olmuştur. Buna kimsenin itirazı olamaz. Şu halde niçin sadece dört terimin gölgesine sığınılmıştır? Adı belli veya belli olmayan halk şairleri bugüne kadar şiirlerinde *abartma, anne-baba-kardeş, askerlik, aşk-sevda, ayrılık, benzetme-yakıştırma, dert, dilek, doyumsuzluk, fedakârlık, felek, fotoğraf, gelin-kaynana, gurbet, gurur-kibir, hakaret, hasret, hayvan, kanaat, kararlılık, kıskançlık, küskünlük, mektup, merhamet, meslek, mezar taşı, millî, murat / muratsızlık, öğüt, övgü, politik, ramazan ayı, sabır / sabırsızlık, sadakat, sosyal, şans-talih,*

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

şehir-köy-memleket, şikâyet, tabiat, tarih, tasvir, tatlılarla, tehdit, töre, vuslat, yakınma, yemin gibi pek çok konuyu işlemişler; durum ve olayları, duygu, inanç, düşünce, kanaatlerini yansıtmaya çalışmışlardır. Hâlbuki ilgili araştırmacılar ise sadece dört terim içine sıkışmış, yukarıda sıralanan konuları görmezlikten gelmişlerdir.

Bir örnekle konuya açıklık getirmek gerekirse, edebiyatımızda 8 heceli şiirler denilince semaî ve varsağı akla gelir. Bu durumda Dertli'nin 8 hece ile söylediği;

Telli sazdır bunun adı

Ne ayet dinler ne kadı

Bunu çalar anlar kendi

Şeytan bunun neresinde

diye başlayan taşlaması hangisi ile adlandırılacaktır? Örnekler onlarca, yüzlerce çoğaltılabilir. O halde yapılması gereken nedir? *Yapılması gereken; mevcut terimlere yeni terimler eklemektir.* İleride bu konuda yapılacak bir çalışma ile yukarıda saydığımız ve zikredemediğimiz birçok konu inceden inceye gözden geçirilip ortak gruplar oluşturulduktan sonra bunlara yeni terim adlı vermek gerekir.

Koşma; âşıkların ayak kullanmak suretiyle dörtlüklerle vücuda getirdikleri, daha ziyade 11 hece ile ve hemen her konuda söyledikleri şiirdir. 11 heceli şiirler olarak bilinmekle beraber, cönklerde 8 heceli olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Kafîye düzeni ilk dörtlükte (abab, abxb, aaab) şeklinde değişik olabilir. Genellikle ilk dörtlüğün ikinci dizesinde şiirin ayağı başlatılır ve bu ayak her dörtlüğün sonunda icra edilir. Diğer dörtlükler; (cccb, dddb, eeeb...). düzeninde kafiyelenirler. Dörtlük sayıları en az 3 olmak üzere 100'den fazla olabilir. Hece sayıları 4–20 arasında değişir.

Âşık edebiyatının en önemli kaynaklarından olan cönklerde koşma tipinde kaydedilmiş sayısız örnek vardır. O halde söylediğimiz özellikleri ihtiva eden bu şiirleri adlandırırken, dar bir alana hapsedilmişlikten kurtarıp tamamına “**koşma tipi**” teriminin uygun olacaktır. Çünkü koşma tipi, âşık şiirinin omurgasıdır. Verilen bütün örnekler, muhtelif hecelerde ve yukarıda özetlemeye çalıştığımız bir kalıpla kaydedilmiş örneklerdir. Daha önce yapılan araştırmalarda müşterek bir düşüncenin ortaya çıkmaması da eldeki aynı örneğin muhtelif özellikler göstermesinden dolayı onları bir araya getirecek ortak paydanın göz ardı edilmiş olmasıdır.

Bu çerçevede âşık edebiyatındaki şiirler hece ölçülü ve aruz ölçülü şiirler olmak üzere iki ana grupta toplanabilir: Âşık tarzı şiirleri kahir ekseriyetle koşma tipi şiirler oluşturur. Bu bilgiler ışığında, halk şiiri, türlerine göre şöyle gruplandırılabilir:

I. Heceli şiirler

A. Koşma tipi şiirler

1. Yapılarına (şekil, biçim) göre koşmalar:

Akrostiş, Baş Kafiye Şiir, Bitişik Şiir, Cıgalı Koşma, Cıgalı Tecnis, Cinaslı Divan, Çift Kafiye Şiir, Dedim-Dedili Şiir, Demeli-Söyletme, Denkleme, Destan, Değiştirme, Divan, Divanî Tecnis, Dudakdeğmez, Dudakdeğmez Divanî, Evvel Ahir Koşma, Evvel Ahir Tecnis, Elifname-**Harfleme**, Kekemename, Koşa Ayak Divan, Koşa Ayak Koşma, Muhammes, Musammat Ayaklı Koşma, Musammat Divan, Musammat Koşma, Musammat Semai, Noktasız Koşma, Satranç, Sicilleme, Söyletme, Tecnis, Tek Kafiye Koşma, Tek Kafiye Divan, Tekrarlama, Yedekli Şiir, Zincirleme, Zincirleme Destan, Zincirleme Divan, Zincirleme Satranç.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

2. Türlerine Göre Koşmalar:

Abartı, Ağıt, Alkışlama, Batırma, Bilgileme / Tarifleme, Bitişik Şiir, Boyama, Dertlenme / Yakınma / Şikâyetlenme, Demeli, Dualama, Güzelleme, Hasretleme, Hayalleme Helalleşme, Kalaylama, Kargışlama, Karmutlama, Mektup Şiirler, Muamma, Ninni, Öğütleme, Örtmece, Övgüleme, Öyküleme, Selâmlama, Semai, Şairname, Taşlama / Yergi, Tekerleme, Türküleme, Varsağı, Yalanlama, Yaşname.

3. Yedekli koşmalar / şiirler:

Ayaklı Koşma, Ayaklı Semai (Yedekli Semai), Ayaklı Tecnis, Cıgalı / Yedekli Tecnis, Döşeme Cıgalı Tecnis, Dudakdeğmez Cıgalı Tecnis, Dudakdeğmez Yedekli Tecnis, Evvel Ahir Yedekli Koşma, Müstazat, Müstezat Koşma, Yedekli Dörtlü, Yedekli Koşma, Zincirleme Cinaslı Divan, Zincirleme Tecnis, Zincirbent Cıgalı Müseddes, Zincirbent Çift Yedekli Koşma, Zincirbent Çift Ayaklı Cıgalı Tecnis, Zincirbent Yedekli Koşma.

4. Ezgilerine / Makamlarına göre koşmalar:

Kerem, Kesik Kerem, Gevherî, Sümmanî, Acem Koşması, Yelpük Koşması, Ankara Koşması, Elpük Koşması, Bayındır Koşması, Sivrihisar Koşması, Cem Koşması, Bülbül Koşması, Topal Koşma. (Bkz. *ÂŞIK MAKAMLARI*).

B. Koşma tipinde olmayan heceli şiirler

1. Sicilleme
2. Satranç
3. Dörtleme
4. Beşleme
5. Muamma

II. Aruzlu şiirler

1. *Divan*
2. *Semaî*
3. *Selis*
4. *Kalenderî*
5. *Satranç - Vezn-i Aher.*

III. Dinî-Tasavvufî Halk Şiiri

İşlenen konular itibariyle güzelleme, semaî, taşlama, koçaklama, varsağı, ağıt, destanları ayrılan bu şiirler *Allah*'ı, başta Hz. Muhammet olmak üzere diğer *peygamberleri*, *din büyüklerini*, *tasavvufî düşünceyi* ve *ayetleri* konu edinen şiirlerdir. Yesevî, Mevlevî, Bektaşî, Kadirî, Nakşibendî, Halvetî, Melâmî ve Bayramî tarikatlarının önde gelen isimleri yahut ona gönül veren sanatçılar halkın üzerinde daha fazla etki bırakmak için dinî ve mistik konuları şiiri seçmişler ve bunda da başarılı olmuşlardır. 5 heceli şekillerden 16 heceli şekillere kadar, bu alanla ilgili hemen her konuda ve farklı ezgilerle onlarca türde binlerce eser ortaya koymuşlardır. Bu şiirler ezgi ve şekillerinden ziyade ele alınan konu itibariyle isimlendirilmiştir.

1. İlahî
2. Nefes
3. Nutuk
4. Devriye
5. Şathiye
6. Dûvaz / Dûvazdeh / Dûvazımam
7. Hikmet
8. Na't
9. Medetname / İstimdatname
10. Ayetleme

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Bunların dışında dinî-tasavvufî halk edebiyatında *âyin*, *tapuğ*, *durak*, *cumhûr*, *nutuk*, *devriye*, *şathiye*, *akâid*, *besmelename*, *dolapname*, *düvaz / hacname*, *esma-i hüsnâ*, *faziletname*, *fütüvvetname*, *gazavatname*, *gevhername*, *hicretname*, *hiyye*, *ibretname*, *istihraçname*, *kıyametname*, *mağşername*, *maktel-mersiye*, *mansurname*, *medhiye*, *menakıbname*, *mevlid*, *minbername*, *miraciye*, *mucizat-ı nebi*, *münacaat*, *nasihatname (pendname)*, *nevrûziye*, *oruçname*, *ramazaniye*, *salatname*, *selamname*, *siretü'n-nebi*, *şefaathname*, *tacname*, *tahassürname*, *tarikathname*, *tenbihname*, *tevhid*, *vahdetname*, *velâyetname*, *vücutname*... gibi başka türde eserler de vücuda getirilmiştir. Ancak söz konusu eserler âşık şiiri ile doğrudan ilgisi olmayan ürünler olduğu için bu bölümde değerlendirmeye tâbi tutulmamıştır.

Zaman zaman tür ve şekillerle ilgili olarak bazı sorularla karşılaşılır. Sözcüğü; “Beşleme, Tecnis, Tekrarlama, Zincirleme nedir?” veya “Dertlenme, Öğütlenme, Tariflenme, Yalanlama nedir?” yahut da “Ayaklı Koşma, Cıgalı Tecnis, Yedekli Semaî nedir?” sorusuna muhatap olduğumuzda, cevabımız; “Beşleme, Tecnis, Tekrarlama, Zincirleme” koşmanın bir **şekli**, “Dertlenme, Öğütlenme, Tariflenme, Yalanlama” koşmanın bir **türü**, “Ayaklı Koşma, Yedekli Semaî, Cıgalı Tecnis” de yedekli koşmadır, olmalıdır.

Mestî

Hayatı

Mestî'nin asıl adı Sezer Aslan'dır. Aslen Sivas'ın İmranlı ilçesinin Toptaş köyünden olup Ağa ve Reşide'nin oğlu olarak 13 Nisan 1992 günü Ankara'da doğmuştur. Ailenin Ejder adında bir oğlu daha vardır.

İlkokulu Bağlarbaşı/Melek Özen İlköğretim Okulu'nda ve liseyi Gazi Anadolu Lisesi'nde okumuştur. 2010'da Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde Kamu Yönetimi Bölümü (4 yıllık), Anadolu Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü (2 yıllık), İstanbul Üniversitesi Adalet Bölümü (2 yıllık), İstanbul Üniversitesi Grafik Tasarımı Bölümü (2 yıllık) olmak üzere dört farklı bölümde yüksek tahsilini yapmıştır.

Askerlik hizmetini kısa dönem olarak 2017 yılında (acemi birliği İstanbul-Maltepe, usta birliği Sakarya-Adapazarı) tamamlamıştır. Özel bir işyerinde grafik-tasarım ve baskı işinde çalışan Mestî, halen Ankara'da yaşamaktadır.

Sezer Aslan Ankara'da yaşayan birisi olmasına rağmen köyü ile olan ilgisini hiç kesmemiş hemen her yıl köyünü ve köylülerini ziyaret etmiş, engin halk kültürü kaynağından beslenmesini bilmiştir.

Sanatı

Sezer usta derecede saz çalmaktadır. Gerek mızrap ile gerekse şelpe denilen parmakla saz çalma tekniğiyle sanatını icra edebilmektedir. Saza yönelmesinde köyünde çocukluğunda dinlediği ve feyiz aldığı dedesi Hasan Aslan'ın payı büyüktür. Hasan Aslan saz çalmakla beraber saz imalatı da yapabilen birisidir. Hasan Aslan'ın başta Tefvik Oytan'ın *Bektaşiliğin İç Yüzü* adlı kitabı olmak üzere muhtelif kitaplardaki deyişleri okuyup kendi tavrınca seslendirmesi aile içinde aşıklığa ve ozanlığa olan bağlılığın ve saygının göstergesi olmuş bu durum Sezer Aslan'ın daha çocukken ilgisini çekmiş, büyükdedesinin bağlamasına ilgi duymasına vesile olmuş ve buna yönelmesini sağlamıştır. Hasan Aslan, Mestî 6 yaşında iken Hakk'a yürümüştür. Babasının da kaval ve zurna çalıyor olması onu sanata daha da bağlamış ve kendini bu çizgide geliştirmesine kapı aralamıştır. Mestî bugün pek çok telli, yaylı, nefesli ve vurmali çalgılarla sanatını icra edebilmektedir. Bağlama eğitimimi ilk olarak 14 yaşında (2006) Ankara'da Ozan-Der'de Ali Kocaoğlu hocadan almıştır. Kursa ancak kısa bir dönem temel nota eğitimini öğrenene kadar gitmesine karşın daha sonrasında kendi çabası ve emekleriyle bağlama ve şelpe konusunda kendisini geliştirmiştir.

Bugünlere gelmesinde müzik ve halk kültürü ile iç içe olan ailesinin büyük payı olmuştur.

Âşık Edebiyatı yolunda sağlam ve başarılı adamlarla yol alan Mestî'nin yolun başında herhangi bir ustası olmamıştır.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Ankara'da çocukluk ve gençlik zamanının çoğunda Dertli, Sümmanî, Mahzuni Şerif, Neşet Ertaş, Muhlis Akarsu, Nesimi Çimen, Murat Çobanoğlu, Melulî, Mücrimî, Duçarî, Muhlis Akarsu, Âşık Ali Nurşanî, Abdullah Papur ve Hasret Gültekin'i dinlemiş, şiirlerini okumuş ve bunların da karşılığını görmüştür. Pir Sultan, Şah Hatayî, Kul Himmet Üstadım, Ruhsatî, Âşık Veysel, Mahzunî gibi usta âşıkların eserlerini başarıyla icra edebilmektedir.

Saza yönelmesinde şu hatırasını dile getirir.

“Çocukken misafirliğe gittiğimiz evlerde eğer bağlama varsa etrafıma bakınır kimse yoksa gizli gizli bağlamanın tellerine dokunurdum. İlginçtir ki bağlama çalmayı çok sonradan öğrenmeme rağmen çocukken o tellere dokunmuş şeklim sanki doğru çalışı biliyormuşçasına bizim bugün çalış tekniğimiz olan şekildedir. Kafamı bağlamaya yaslar o ince sesleri duymaya çalışırdım. Tabi akortsuz teller değişik sesler çıkartıyordu. Yine de o ses beni mutlu ederdi.”¹

İçindeki saz çalma iştiağını onu kendisine bırakmamış, saz kurslarına gitmiştir. Önceleri usta malı deyişler icra ederken zamanla kendi ezgilerini terennüm etmeye başlamıştır.

Ankarada AN-DER (Anadolu Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği) yönetim kurulundadır. Bunun yanında İLESAM (İlim ve Edebiyat Eser Sahipleri Meslek Birliği) ve MESAM (Musiki Eser Sahipleri Meslek Birliği) üyesidir..

¹ Abonoz Küçük-İlkyaz Yıldız, *Kalırsa Söz Kalır Sezer Aslan (Âşık Mestî) Hayatı-Sanatı-Eserleri*, Paradigma Akademi, Çanakkale, 2022, s. 4.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

İlk şiirleri Anadolu Halk Ozanları Derneğinin (AN-DER) yayınladığı “Şiir Antolojisi 2012” adlı kitapta yayınlanmıştır. Bu kitapta yayınlanmış olan 15 şiir ve yıllarca bu derneğe gitmesi, onun halk şairliği vadisinde ilerlemesinde büyük pay sahibi olmuştur. Dernekte en fazla hemşerisi, ustası Sinemî (Ali Cavit Coşkun)'nin yardımını görmüş; ondan şiir yazmanın inceliklerini öğrenmiştir. Şiirlerinde, önceleri Aslan mahlasını kullanırken, 2015 yılından sonra Sinemî'nin verdiği Mestî mahlasını kullanmaya başlamıştır. Bunun de hikâyesi şöyledir:

“An-Der derneğimize gittiğim bir gün benden şiir ya da eserlerimden bir ya da birkaçını seslendirmemi isteyen âşık ozan büyüklerim birkaç eserden sonra bu kardeşimiz bizi Mest etti dediler. O anda orada bulunan başkanımız ve aynı zamanda şiirde benim için güzel kapılar aralayan kısmetli ustam Ozan Sinemi de “Bizi mest etti mahlası Mesti olsun” dedi. O Günden sonra Mesti mahlası ile yazmaya başladım.”

Mestî'nin kendisine ait 500 kadar bestesi vardır. Bunlar MESAM'da kayıtlıdır.

2016 yılında tanıştığı Lütfü Gültekin'le “Geçmişî Selamlamak” adı ile kırk beş eserlik albüm çalışması yapmıştır.

Şiirlerini saz eşliğinde terennüm eden Mestî'nin 40 kadar eseri Ali Ekber Eren, Cem Çelebi, Elif Yalçın Ülger, Eren Üren, Erkan Çanakçı, Fırat Başkale, Gurbet Albayrak, Gülçiçek, Hüseyin Güneş, Lale Koçgün, Mustafa Karaçeper, Mustafa Özarslan, Sıddık Doğan, Sinan Özkaya, Süleyman Yıldız, Yılmaz Çelik, Yusuf Kenan Çelik tarafından okunmuştur.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Kendisine âşıklıktan bir gelir elde edip etmediği sorumuza şöyle karşılık vermiştir:

“Âşıklıktan bugüne dek bir kuruş gelirim olmadı. Aslını sorarsanız öyle bir beklenti ile de icra etmedim âşıklığı. Gönülden yaptığınız bir işe maddiyat bulaşınca eskisi gibi gerçekten aşığın hislerini mi anlatır yoksa maddi kaygıyla mı yaklaşır bunu sorgulayıp durmuşumdur daima kendi kendime. Elbette bunu düşünürken tek kazancı âşıklık olan sazı sırtında evvela köy köy sonrasında da sahne sahne gezip evine ekmek götürmeye çalışan âşıklarımızı tenzih ediyorum. Tüm bunların yanı sıra âşıklarımızın davet edildiği yerlerde de ya eline üç kuruş tutuşturulup ya da yol parası dahi verilmeden yollandığı lakin onların türkülerini söyleyen yorumcuların âşıkların rüyalarında dahi görmediği bir parayla ödüllendirildiği gerçeğinin de altını çizmek istiyorum. Âşıklar hele ki ozanlar daima adaletten yanadır. Lâkin hakkı savunan âşıkların başta kendilerine haksızlık edildiği gerçeği de gün gibi aşikârdır.”

Muhtelif zamanlarda yurdumuzun muhtelif yerlerinde yapılan âşık programlarına katılmış ve katılmaktadır.

Yüksel Kılıç (Ozan Bindebir)'ın hazırladığı “2012 Şiir Antolojisi”nde, Âşık Rıza Küçükdoğan (İkrarî)'nin “Ozanca-1 (2013) ve Ozanca-2 (2021) kitaplarında, İLESAMlı İlim Adamı, Şair, Yazar ve Sanatçılar Ansiklopedisi”nde (C.2, 2019), yine İLESAM tarafından yayımlanan İLESAM ve İMBİK dergilerinde ve Ozan Sinemâ tarafından yayımlanan “Halk Şairleri Antolojisi 2020” adlı kitapta şiirleri yayınlanmıştır.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Mestî hakkında en hacimli çalışma “*Kalırsa Söz Kalır Sezer Aslan (Âşık Mestî) Hayatı-Sanatı-Eserler*” adıyla Abonoz Küçük ve İlkyaz Yıldız tarafından gerçekleştirilmiştir. 2022’de basılan bu kitap toplam 492 sayfa olup Sezer Aslan’ın hayatı, edebî kişiliği ve şiirlerine yer verilmiştir.

Kitabın 29-32 sayfalarında Mestî’nin şiirlerinin hecelerine göre hecelere göre sayısı kaydedilmiştir. Bu bilgiye göre 2022 yılı itibariyle şiirleri hecelere göre dağılımı şöyledir:

Sezer Aslan (Mestî)’in üretmiş olduğu şiirlerin heceyle, aruzla ve serbest üretilme durumlarına göre dağılımları şu şekildedir:

1 heceli:	2 şiir,
2 heceli:	5 şiir,
3 heceli:	5 şiir,
4 heceli:	5 şiir,
5 heceli:	20 şiir,
6 heceli:	12 şiir,
7 heceli:	13 şiir,
8 heceli:	198 şiir,
9 heceli:	2 Şiir,
10 heceli:	1 şiir,
11 heceli:	385 şiir,
13 heceli:	2 şiir,
14 heceli:	2 şiir,
15 heceli:	4 şiir,
16 heceli:	6 şiir,
22 heceli:	1 şiir ,
Aruz heceli:	3 şiir,
Serbest Şiirler:	43 şiir.

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Kitaptaki şiirler konuları yönünden de şöyle çeşitlilik gösterir:

- a. Ağıt Konulu Şiirler: 6 şiir,
- b. Aşk ve Sevgili Konulu Şiirler: 261 şiir,
- c. Bireysel Konulu (Yakarış, Sitem, Nasihat, Pişmanlık, Özlem) Şiirler: 211 şiir,
- c. Tasavvufi Konulu Şiirler: 44 şiir,
- d. Doğa Konulu Şiirler: 2 şiir,
- e. Dost ve Dostluk Konulu Şiirler: 5 şiir,
- f. Hiciv Konulu Şiirler: 106 şiir,
- g. Memleket ve Aile Bireyleri Konulu Şiirler: 8 şiir,
- h. Toplumsal Konulu Şiirler: 25 şiir.

**MESTÎ'NİN
ŞİİRLERİ**

HECE SAYISINA GÖRE ŞİİRLER

Temelde koşma kafiye düzeninde farklı hece sayılarında vücuda getirilebilir. Mestî'nin 1 heceden başlamak üzere 24 heceye kadar varan sayıda bu tarzda şiirleri vardır.

TEK HECELİ ŞİİR

GÜL

Der
Gül
Bir
Gül

Yar
Sar
Ver
Gül

Can
An
Sun
Gül

Pak
Bak
Tak
Gül

MEST

Kast
Dost
Gül

YÂR

Can
Yâr
Kan
Yâr

Duy
Say
Ey
Yâr

Söz
Sez
Çöz
Yâr

Sır
Gör
Er
Yâr

Kul
Bil
Gül
Yâr

MEST

Dest
Dost
Yâr

İKİ HECELİ ŞİİRLER

SENSİN

Yârim
Sensin
Varım
Sensin

Canım
Kanım
Tenim
Sensin

Yurdum
Ardım
Virdim
Sensin

Cefam
Sefam
Şifam
Sensin

Özüm
Sözüm
Hazzım
Sensin

Dilim
Elim
Kolum
Sensin

Hayy'ım
Ayım
Suyum
Sensin

Ruhum
Rahım
Şahım
Sensin

Yolum
Dolum
Ulu'm
Sensin

Havam
Devam
Yuvam
Sensin

Bağrım
Ağrım
Doğrum
Sensin

İşim
Aşım
Eşim
Sensin

Dünüm
Anım
Sonum
Sensin

MESTÎ*m*
Destim
Dostum
Sensin

BU

Bizde
Hâl bu
Güzde
Gül bu

Kanmış
Yanmış
Sönmüş
Kül bu

Yürek
Buruk
Kırık
Dal bu

Sır ne
Ser ne
Yar ne
El bu

Ah biz
Aciz
MEST'iz
Yol bu

SEVDİM

Sevdim
İşte
Övdüm
Başta

Soldum
Öldüm
Kaldım
Kışta

Ey Hak
Bir bak
Bıçak
Döşte

Bir yan
Her an
Uçan
Kuşta

Oyun
Dayan
Uyan
Düşte

MESTÎ
Küstü
Desti
Boşta

VER

Güle
Gül ver
Yele
Yel ver

Aşka
Düşki
Başka
Hâl ver

Kavga
Övgü
Sevgi
Al ver

Dökül
Ekil
Bükül
Dal ver

Ol pak
Hoş bak
Yaş dök
Göl ver

At kin
Tez yun
Söz sun
Dil ver

Beşer
Şaşar
Düşer
El ver

MESTÎ

Kastı
Dosta
Bal Ver

ÜÇ HECELİ ŞİİRLER

DUR ARTIK

Ey insan!
Dur artık
Dökme kan
Dur artık

Kine set
Ör terk et
İnsaf et
Dur artık

Fakir bak
Gezmez tok
Sonu yok
Dur artık

Kaç öksüz
Yataksız
Be haksız
Dur artık

Bu ne kin
Sen nesin
Son hazin
Dur artık

MESTÎ car
Eyle ar
Ver karar
Dur artık

ANLARSAN

Anlarsan
Sözüm var
Dinlersen
Sazım var

Şu elden
Kör kuldan
Her halden
Sızım var

Kalp yara
Kim sara
Ne kara
Yazım var

Dağım yok
Bağım yok
Çoğum yok
Azım var

Yer ede
Var ede
Nerede
İzim var

MESTÎ'm söz
Söyle gez
Ömrüm az
Güzüm var

ÖLME DEN

Bir kez sar
Ölmeden
Dağım kar
Almadan

Gelir gün
Ölür ten
Her şey son
Bulmadan

Der bu can
Ol canan
Şu zaman
Dolmadan

Bak ele
El ele
Yad ele
Salmadan

Ah gözüm
Duy sözüm
Namazım
Kılmadan

Bu kadar
Söz zarar
MESTÎ SİR
Olmadan

EYLEME

Etme yâr
Eyleme
Yakıp kor
Eyleme

Can yare
Bin pare
Biçare
Eyleme

Sözüm boş
Gözüm yaş
Yâdı hoş
Eyleme

Duy figan
Kıl derman
Perişan
Eyleme

MESTÎ mest
Cana kast
Eli dost
Eyleme

DÖRT HECELİ ŞİİRLER

BİZDENDİR

Hakka giden
İz bizdendir
Hakkı güden
Öz bizdendir

Kini sürmez
Canı yermez
Kusur görmez
Göz bizdendir

Aşkla yunan
Olur kanan
Kalpte yanan
Köz bizdendir

Hem can veren
Hem yar gören
Yoksul saran
Bez bizdendir

Hatırı olan
Hoşça kalan
Gönül alan
Söz bizdendir

MESTÎ deli
Eser yeli
Gül misali
Yüz bizdendir

ÖZÜNDEN BAK

Dinle gönül
Özünden bak
Güle bülbül
Gözünden bak

Sanma âlem
Bulamaz em
Etme elem
Sızından bak

Hak bil yolun
Her can gülün
Kendi oğlun
Kızından bak

Görenlerin
Yârenlerin
Erenlerin
İzinden bak

Zan bunaltır
Ok yöneltir
Çok yanıltır
Azından bak

Her canı sar
Yaratan var
Can edip nar
Közünden bak

Hakkı tanı
O'dur Gâni
Unut şanı
Tozundan bak

MESTÎ n'eyler
Aşkî boylar
Bir sır söyler
Sözünden bak

BOYUN EĞMEZ

Gönlüm zora
Boyun eğmez
Yanar nara
Boyun eğmez

Neler çekti
Sevda yıktı
Sanma bıktı
Boyun eğmez

Çektiğim gam
Dosttan ikram
Etse idam
Boyun eğmez

Vakti gelir
Bir son bulur
O gün güler
Boyun eğmez

MESTÎ işim
Sızlar döşüm
Düşmez başım
Boyun eğmez

MEYİL VERMEM

Her güzele
Meyil vermem
Bir gazele
Meyil vermem

Yar bir olur
Bahar olur
El har olur
Meyil vermem

Seven meğer
Baştan doğar
Yâda değer
Meyil vermem

Hor bilene
Her gülene
Kör olana
Meyil vermem

MESTÎ'm sana
Anlasana
Gayrısına
Meyil vermem

HENÜZ AŞKA

Henüz aşka
Düşmemiştim
Başka başka
Şaşmamıştım

Zar peşinde
Nar peşinde
Yar peşinde
Koşmamıştım

Sağyar sandım
Neden kandım
Geç uyandım
Pişmemiştim

MESTÎ'yim yâr
Verdi zarar
Cana mezar
Eşmemiştim

BEŞ HECELİ ŞİİRLER

GÖNLÜM HOŞ OLUR

Gönlüm hoş olur
Yâri görünce
Dünya boş gelir
Cana sarınca

Körpe çağ olmuş
Sanki tığ olmuş
Göğsü bağ olmuş
Güller sürünce

Gelse imana
Ölüm yok cana
Böyle canana
Meyil verince

Bu ne minnettir
Farzdır sünnettir
Bağrı cennettir
Turunç derince

MESTÎ'yim yani
Ölümdür sonu
Bakışı canı
Yere serince

GÖNÜL BİR YÂRE

Gönül bir yâre,
Niyet eylese.
Yar derde çare,
Hikmet eylese

Elimi tutsa
Sineme yatsa
Göz gönül katsa
Ülfet eylese

Varsam yanına
Ersem boynuna
Girsem koynuna
Cennet eylese

Gelse Azrail
Derdim can değil
MESTÎ'm döksem dil
Mühlet eylese

AŞK DEDİKLERİ

Ne gün ne gece
Aşk dedikleri
Derin bilmece
Aşk dedikleri

Acıya doymak
Gününü saymak
Canına kıymak
Aşk dedikleri

Dağlar başında
Kurşun düşünde
Can telaşında
Aşk dedikleri

Lâl olmuş dili
Gelmiş eceli
Meçhul faili
Aşk dedikleri

Bağrını deşmek
Kabrini eşmek
Ölüme koşmak
Aşk dedikleri

Yakınca canı
Anladım yeni
MESTÎ'nin sonu
Aşk dedikleri

CANDAN ETTİLER

Dostlarım beni
Benden ettiler
Alıp bu canı
Candan ettiler

Soldu eğlensem
Güldü dağlansam
Neye bağlansam
Ondan ettiler

Yansam gün doğdu
Haçeri değdi
Zerrede boğdu
Tenden ettiler

Verdiğim değer
Boynumu eğer
Pulmuşum meğer
Şandan ettiler

Sönmez ateşim
Bir çilekeşim
Doğmaz güneşim
Tandan ettiler

MESTÎ'yim gülmem
Yarına kalmam
Bugünü bilmem
Dünden ettiler

MEYLETME

Yüreğin yoksa
Yola meyletme
Niyetin Hak'sa
Kula meyletme

Terk eyle varı
Göze al narı
Değilsen arı
Bala meyletme

Arayan bulur
Bulanlar alır
Söz aciz kalır
Dile meyletme

Dost olsun hayâ
Eyleme riya
Dururken derya
Göle meyletme

Kalmasın sözde
Git doğru izde
Marifet közde
Küle meyletme

Vadesi yeter
MESTÎ de yiter
Bu rüya biter
Mala meyletme

BULDUM

Ararken çare
Dermanı buldum
Yol süre süre
Nişanı buldum

Vicdan yurdunda
Hakkın derdinde
Küfrün ardında
İmanı buldum

İşte gözlenen
Kördür sızlanan
Derde gizlenen
Dermanı buldum

Nefsimi biçtim
Ecelden içtim
Kendimden geçtim
Rahmanı buldum

MESTÎ'm yok hata
Büründüm ete
Çok tenden öte
Bu canı buldum

SEN DE GEL EY DOST

Gün birlik günü
Sen de gel ey dost
Terkedip kini
Sen de gel ey dost

Sevgiden dil var
Uçmağa yol var
Her ilden kul var
Sen de gel ey dost

Dolanma kemde
Dostluk bu demde
Alem bir cemde
Sen de gel ey dost

Varsa muradın
Olur imdadın
Sorulmaz adın
Sen de gel ey dost

MESTÎ'yim arzım
Sanadır nazım
Gel iki gözüm
Sen de gel ey dost

ALTI HECELİ ŞİİRLER

NE VAR

Söyle güzel dostum
Ardan yüce ne var
Gerçek yârla mestim
Nurdan yüce ne var

Neye yetmez âbâ
Bırak densin kaba
Sabret sarf et çaba
Terden yüce ne var

Belâlarla yunan
Ne kaçan ne dönen
Hak yoluna konan
Serden yüce ne var

Gönülde sardığın
Kâbedir vardığın
Nefsine ördüğün
Surdan yüce ne var

Dünyaysa geçilen
Büyütmüş küçülen
Manaya açılan
Sırdan yüce ne var

MESTÎ'ye bakmışsan
Bu yola çıkmışsan
Kendini çekmişsen
Dârdan yüce ne var

FEDA ETSEM

Yârim demez miydin
Canı feda etsem
Varım demez miydin
Teni feda etsem

Geçmesen ıraktan
Kurtarsan firaktan
Dökülse yürekten
Kanı feda etsem

Yeterdi bir sözün
Hiç mi gülmez yüzün
Her neydeyse gözün
Onu feda etsem

Can şehrine bayrak
Dikip hükmettin bak
Bin can verse Hak
Bini feda etsem

MESTÎ'yi kul görse
Gücenmezdi yersen
Kapında yer versen
Şanı feda etsem

VAKTİ GEÇTİ

Yorulma boşuna
Yolun vakti geçti
Eriştin kışına
Gülün vakti geçti

Paran pulun hani
Kurtarır mı seni
Geldi işte sonu
Malın vakti geçti

Nefsini eğledin
Eş dostu dağladın
Yâda bel bağladın
Elin vakti geçti

Duymadın bizleri
Görmedin izleri
Unut tüm sözleri
Dilin vakti geçti

Hoş geldi şakırdı
Çok ettin lakırdı
Deneme akordu
Telin vakti geçti

Az mı attın taşı
Zehrettin her aşığı
Boşa hayıf işi
Balın vakti geçti

Vicdanın uykuda
Nefsin hep pusuda
Boğul gayrı suda
Dalın vakti geçti

MESTÎ bunu söyler
Herkes kendin'eyler
Ölünü kim neyler
Salın vakti geçti

ADIN VAR

Güneş senle doğar
Seherde adın var
Gökten rahmet yağar
Baharda adın var

Değilsin ırakta
Var isen yürekte
Hikmetin çorakta
Nehirde adın var

Bazı gün belâda
Bazı gün alâda
Bazı gün çilede
Kahırda adın var

Yaralı her Âdem
Senle bulur merhem
Hem ilmi Batın hem
Zahirde adın var

Kul derse “yardım et”
Eylersin merhamet
Saklıda keramet
Zuhurda adın var

Sen yoksan gönülde
Ne kalır ki elde
MESTÎ der evvelde
Ahirde adın var

ZATEN YOK DEDİLER

Hep geride kaldım
“Öten yok” dediler
Yalınayak geldim
“Atın yok” dediler

Hak hukuktu kastım
Yılmadım kan kustum
Sebep sorup sustum
“Yetin yok” dediler

“Umut yok halinde
Ölürsün çilende
Sağında solunda
İtin yok” dediler

Sanma ki eğildim
Gün oldu dağıldım
Denizde boğuldum
“Yatın yok” dediler

MESTÎ sabret dedim
Olma alet dedim
“Ya adalet” dedim
“Zaten yok” dediler

YEDİ HECELİ ŞİİRLER

CANIMI

Bir güzelin yoluna
Kul eyledim canımı
O hoş tatlı diline
Del'eyledim canımı

Yaktı beni nuruyla
Sevdalığın narıyla
Hamdım piştim koruyla
Kül eyledim canımı

Bir umuda sarıldım
Sevdasıyla örüldüm
Yollarına serildim
Çul eyledim canımı

Yaram gizli şurada
Var oldum bu yarada
El dağ oldu arada
Yol eyledim canımı

Ettirmedim söz ona
Kondurmadım toz ona
Aşkı ettim saz ona
Tel eyledim canımı

MESTÎ'm yâre kul benim
O konuşsun lâl benim
Yar cevherdir pul benim
Pul eyledim canımı

GARİP YÜREĞİM

Ne derdin var ah senin
Benle garip yüreğim
İyi değil hiç sonun
Anla garip yüreğim

Aşk düşünce bir cana
Bağrı doyar alkana
Atma n' olur yabana
Dinle garip yüreğim

Bir kendini kırmışsın
Dikenleri sarmışsın
Boşa hayal kurmuşsun
Onla garip yüreğim

Sen olursun yıkılan
Gam hançeri çakılan
Ölürsün bu dökülen
Kanla garip yüreğim

Er geç yola gelmeli
Gözyaşın silmeli
Yaşamayı bilmeli
Bunla garip yüreğim

MESTÎ'yim tek ödülüm
Hicrandır ne edelim
Kalk buradan gidelim
Senle garip yüreğim

SEKİZ HECELİ ŞİİRLER

SEN ORDAYKEN BEN BURDAYKEN

Bitip tükenmez bu figan
Sen ordayken ben burdayken
Akıp gidiyor ya zaman
Sen ordayken ben burdayken

Aylar yıllarla yarıştı
Günbegün beden kırıştı
Geçti bahar güz eriştii
Sen ordayken ben burdayken

Bilirim sen de yanarsın
Ya beni neden kınersın
Beni mutlu mu sanarsın
Sen ordayken ben burdayken

Sıladan ıraktır başım
Gurbette dikilir taşım
Ölene dek akar yaşım
Sen ordayken ben burdayken

MESTÎ'yim ecel gelecek
Öldüğümü kim bilecek
Tenimiz ayrı kalacak
Sen ordayken ben burdayken

SİNMIŞ VARLIĞIN

Ayıramam seni benden
Özüme sinmiş varlığın
Tüm yollarım geçer senden
İzime sinmiş varlığın

Benliğimde yer etmişsin
İraklığı zor etmişsin
Hasretinle kor etmişsin
Közüme sinmiş varlığın

Neden öyle geridesin
Bilsen candan beridesin
Nere baksam oradasın
Gözüme sinmiş varlığın

Gel gönlüme teselli ver
Sensiz avaredir bu ser
Mızrap ağlar telim yar der
Sazıma sinmiş varlığın

MESTÎ'm kurmuşlar salımı
İssız bırakma solumu
Toprağa sen ver ölümü
Tozuma sinmiş varlığın

DOKUZ HECELİ ŞİİR

BİZİMDİR

Yıkılışı yakın beylerin
Akın eden binler bizimdir
Uykusundan kalkan köylerin
Doğuşudur tanlar bizimdir

Dalga dalga deniz misali
Durdurulmaz toplumun seli
O şarkıyı haykırır dili
“Yarın bizim günler bizimdir!”

İnancı ne olursa olsun
Dili dini kalbinde kalsın
İşçi köylü bir olup gülsün
Ezilen tüm canlar bizimdir

MESTİ'yiz biz adil düzenin
Tek sözü bu gamdan bezenin
Sonu geldi halkı ezenin
Varsın aksın kanlar bizimdir

ON HECELİ ŞİİRLER

BEYLER

Görünür halimiz ayan beyan
Ah demek mi gerek illa beyler
Biliriz sizde yok şerefle şan
Yuh demek mi gerek illa beyler

Sizi adam sanmış netsin fakir
Size göre bu halk bir tek hakir
Tükürsek dersiniz buna şükür
Tuh demek mi gerek illa beyler

MESTÎ konuşmaktır bütün suçun
Acep hali nedir bunca açın
Sizi başımızdan atmak için
Deh demek mi gerek illa beyler

YALNIZ SENİN İÇİN

Beni derde duçar eden yârim
Bunca çilem yalnız senin için
Sensiz dünyam bomboş senle varım
Mecnun halim yalnız senin için

Aşka düştüm baştan doğdum inan
Canan için feda olur her can
Ecel olsan bile dönmem bir an
Hoştur ölüm yalnız senin için

MESTÎ'm seyret halim nice haldir
Bağrım yanmış tütmüş kalan küldür
Bülbül oldum aşkın bana daldır
Nazlı gülüm yalnız senin için

ON İKİ HECELİ ŞİİRLER

O DERİM

Hayatın tadını kaçırın kim dersen
Sevgisiz saygısız kim varsa o derim
Zehiri bal diye içiren kim dersen
Sevgisiz saygısız kim varsa o derim

Sevgisiz kin güder hasedi doğurur
Saygısız benlikle kibiri çağırır
Onlar ki nefretle zulümü yoğurur
Sevgisiz saygısız kim varsa o derim

MESTÎ'yim sevgisiz bir dala tünemem
Saygıyı menzilin bilmişim dönemem
Her zulmü yenerim bir onu yenemem
Sevgisiz saygısız kim varsa o derim

İLİM NEYİNİZE

İlim neyinize irfan neyinize
Secde edin durun ölülerinize
Akıl uğramamış bir gün köyünüze
Rastlamak imkânsız velilerinize

Gelin edip altı yaşında bir kızı
Duymadınız zerre kadar bile sızı
Din korursa bunca arsız utanmazı
Bin kere yuh olsun ulularınıza

Ne idi suçumuz biz ne günah ettik
Sabır sınavımız oldu çok ah ettik
Boşunuzdan yüz bin kez illallah ettik
Hiç lüzum kalmadı dolularınıza

Sizleri o tatlı koltuktan sökerek
Haram paranızı denize dökerek
Çalıp çırptığımız yerleri yıkarak
Çiçek ekmek vardı yalılarınıza

MESTÎ'm korkmam ben bir ozanım bir ozan
Sermaye edilmiş bak bayrak bak ezan
Eğer yoksa sizde zerre kadar izan
Daha ne deyim ki delilerinize

ON ÜÇ HECELİ ŞİİR

BİLEMİYORUM

İnceldiği yerden kopmak üzere zaman
Ötesinde huzur var mı bilemiyorum
Pus içinde yaşamışım önüm toz duman
Yoksa deli gönlüm kör mü bilemiyorum

Yardan ayrı susuz kalmış toprak gibiyim
Sonbaharda düşen en son yaprak gibiyim
Bir ülkesi bulunmayan bayrak gibiyim
Mutluluk bu kadar zor mu bilemiyorum

Çile urgan oldu dara çekti tenimi
Ellerimle hazırladım belki sonumu
Umut hançer oldu kendim aldım canımı
Ellere suç bulmak kâr mı bilemiyorum

Yeryüzünde kimin vardır yareni dostu
Tatlı dille kurban olan kim varsa sustu
Kederiyle günden güne tükense *MESTÎ*
Kimse yazık oldu der mi bilemiyorum

ON DÖRT HECELİ ŞİİR

ŞU ÂLEMDE YAŞAYAN

Doğadaki her canı yaradan var ey insan
Sen değilsin yalnız şu âlemde yaşayan
Kâinatta zerresin kendini gör ey insan
Sen değilsin yalnız şu âlemde yaşayan

Tabiatı seyret bin çeşit manasını gör
Tüm hepsi birbirine eşit manasını gör
Aslını astarını işit manasını gör
Sen değilsin yalnız şu âlemde yaşayan

MESTÎ'yim şu kelâmla bitireyim yazımı
Evrendeki her canda gördüm kendi özümü
Biraz olsun idrak et boşa sayma sözümü
Sen değilsin yalnız şu âlemde yaşayan

ON BEŞ HECELİ ŞİİR

-Divan-

HASRETİZ

Şu çarkı bozuk zamanda adalete hasretiz
Kalpleri kin nefret sarmış merhamete hasretiz
Kuyusunu eşer sanki düşman insan insana
Biraz olsun sevgi saygı nezakete hasretiz

Ne vakit bozuldu dünya denen fani bu mekân
Âşıkları mal mülk için yarışır da verir can
Ucunda cennet olmasa inan kalmazdı iman
Yüreklerden gelen temiz ibadete hasretiz

MESTÎ dünyayı bir pula satmış gider öylece
Kendi elleriyle zehir yutmuş gider öylece
Herkes nefesine göre yol tutmuş gider öylece
Fazla değil biraz olsun haysiyete hasretiz

ON ALTI HECELİ ŞİİRLER

CAN DOSTLARIM

Çok fazla söz söylememe gerek yoktur can dostlarım
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz
Sizsizliği göstermesin Allah'ım bir an dostlarım
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz

Yandığımı söylüyorum hani narın diyorsunuz
Kapınızı çalıyorum yok mu yerin diyorsunuz
Derdim desem neredeydi aklın korun diyorsunuz
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz

Mevlâm sizi yeryüzünde bilirkışı yaratmıştır
İlim irfan hep hurafe her şey sizi aratmıştır
Her teziniz ayet olmuş aksi sözü çürütmüştür
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz

Siz güneşe ay dersiniz ben daha hiç ay demem mi?
Merkebiniz gözünüzde tay olur da tay demem mi?
Hükmünüz bu baş üstüne hepsine hay hay demem mi?
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz

Pir ü pak her halleriniz yaratanın gülüsünüz
Kusurunuz olmaz sizin hem Veli hem Âlisiniz
Şu kitabı baştan yazın yazmazsanız delisiniz
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz

Akı bile kara yapar karayı da aklarsınız
Hata hele sizden çıksın onu nasıl paklarsınız
MESTÎ sizi ifşa etse ölmesini beklersiniz
Siz her şeyin en güzel en doğrusunu bilirsiniz

HESABINI KİM VERECEK

Nerde onca canım diyen neden elim bomboş böyle
Hayallerim düşlerimin hesabını kim verecek
Heveslerim kursağımda çaresizce kaldım öyle
Akan bu gözyaşlarımın hesabını kim verecek

Herkes mutlu başka yerde olan bana olmuş meğer
Yüreğimi çul eyledim göremedim buna değer
Sunduğum şu kıvılcık güller üstüme taş olup yağar
Sinemdeki taşlarımın hesabını kim verecek

MESTÎ'm ömrün kışındayım hani nerde yarenlerim
Göz önünde tükendim de hiç olmadı görenlerim
Kayıplara karıştırdılar nice sözler verenlerim
Ömrüm gitti yaşlarımın hesabını kim verecek

DURAKLARINA GÖRE ŞİİRLER

(3+3)+(5) = 11 Duraklı Şiir.

N'OLUR

Dost seni rehberim bilmiş iken ben
Iraktan bakarsın el versen n'olur
Kaç defa kapına gelmiş iken ben
Har olur sözlerin gül versen n'olur

Kalmışım perişan hallar içinde
Biçare gezerim kullar içinde
Yönümü kaybettim yollar içinde
Bir seni bilirim yol versen n'olur

Nelere sabrettim öyle bir can ki
Şu ruhum tenimden yorgun inan ki
Lâl oldum sözcükler tükendi san ki
Derdimi diyemem, dil versen n'olur

MESTÎ 'yim boşa mı dost dedim başta
Sen de mi bir yara açarsın döşte
Derin bir girdaba düşmüşüm işte
Kapılıp gitmeden dal versen n'olur

3 + 3 + 2 + 3 = 11 Duraklı Şiir.

İNAN Kİ

Anlarsan sözümde mana saklıdır
Yoluna aydınlık verir inan ki
Bir zerre ışıktaki neler yüklüdür
Gecene güneşi serer inan ki

Tek yolu ermendir hamken pişmenin
Hikmeti var elbet yere düşmenin
Vicdanın dostundur nefsin düşmanın
İkisi bağrında durur inan ki

Aşayım der iken mihnet dağını
Geride koymuşum gençlik çağını
Boşaymış sulamak cahil bağını
Göl değil okyanus kurur inan ki

Gafile ne etsen olmaz tesiri
Bak benden ibret al olma esiri
Çektiği belâdan cümle kusuru
MESTÎ bir kendinde görür inan ki

3+3+3+2 = 11 Duraklı Şiir.

BİLİR

Ömrünce gün yüzü görmeyen kişi
Güneşi zifiri karadan bilir
Dünyada belâdan kurtulmaz başı
Sevmeyi gülmeyi nereden bilir

Dostlardan taş yemiş, yâr zaten düşman
Dünyaya geldiği güne bin pişman
İncitmez hançerle bağrını deşmen
Zaten bu hayatı yaradan bilir

Neleri bir yana itmiştir görsen
İstemez birini, bin hayat versen
Gözünün önüne dünyayı sersen
İnanki onu da sıradan bilir

MESTÎ'yim kendimden bilirim bunu
Ölünce gelir bu çilenin sonu
Garibin dünyada tek mutlu günü
Öldüğü gündür oradan bilir

(4+2)+(3+2) = 11 Duraklı Şiir.

DERSİMİZİ ALDIK

Dersimizi aldık hikmet-i Hak'tan
Ondan beri akıl erendir eren
Açıldı can gözü ilhamı gökten
Gizli her ne varsa görendir gören

Hatır kırma gönül almaya özen
El har olsa bile güllerle bezen
Kaç kitaba baktık olmamış yazan
Gönül yapan her söz Kur'ân'dır Kur'ân

Hele bir sor neden mest olmuş *MESTÎ*
Belli ki bu yola serilmiş postu
Beş vakti az bilir sadık Hak dostu
Hak kıymeti bizde her andır her an

**ŞEKİLLERİNE
GÖRE ŞİİRLER**

KAFİYE SAYISINA GÖRE ŞİİRLER

AYAĞI TEK KAFİYELİ ŞİİR

AŞK NERDEYSE

Aşk nerdeyse naz ordadır
Türlü türlü giz ordadır
İşve eda poz ordadır
Yüz ordadır göz ordadır

Mutluluğa iz ordadır
Dağ aşılır düz ordadır
Can yâr için tez ordadır
Yaz ordadır güz ordadır

Bir sofrada diz ordadır
Sen ben yoktur biz ordadır
Bal yoksa da tuz ordadır
Az ordadır öz ordadır

MESTÎ'deki köz ordadır
Sevdiği tek kız ordadır
Telindeki haz ordadır
Saz ordadır söz ordadır

**Bütün dörtlükleri aynı kafiye olan bu şiirin ayağında da aynı sesle çift kafiye yapılmıştır.*

AYAĞI ÇİFT KAFİYELİ ŞİİRLER

ÜSTÜN GÖRME

Kâinata eşit her şey
E*î* bizden üstün görme
Deyip de şu köle şu bey
Şa*lı* bezden üstün görme

Yüzü bırak ruha eğil
Boğulursan özde boğul
Güzelliği baki değil
Gü*lü* güzden üstün görme

Dost gönlünde sofraya kurar
Bazı över bazı yerer
Hepsi başka lezzet verir
Ba*lı* tuzdan üstün görme

Nasip olmuş ise Haktan
Kara görme hepsi aktan
Ayrılır mı et tırnaktan
Oğ*lu* kızdaki üstün görme

Nazlarıyla sever kimi
Sözleriyle sever kimi
Gözleriyle sever kimi
Di*li* gözden üstün görme

Bazı gerek zora düşmen
Onurludur kendin pişmen
Marifettir engel aşman
Yo*lu* izden üstün görme

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Sanma bülbül boşa okur
Gül var ise name döker
Gönül sazı telsiz şakır
Te/i sazdan üstün görme

Dersen *MESTÎ* nerededir
Engin olan geridedir
Bütün hikmet zerrededir
Bo/u azdan üstün görme

YOK

Yüreğim yar ateşiyle
Yanar gider yarenim yok
Gece gündüz gözyaşıyla
Yunar gider görenim yok

Aşkına bak diyor eller
Düşküne bak diyor eller
Şaşkına bak diyor eller
Kınar gider soranım yok

Eylemişim canı esir
Görmeyin bu kulu hâkir
Kime gönül versem bir bir
Döner gider duranım yok

MESTÎ geçtim her dilekten
Alacağım çok felekten
Gizli derdim ta yürekten
Kanar gider saranım yok

BENİMDİR

Bilen bilir ayrım yapmadığımı
Ayrıklar da benim gül de benimdir
Sınıra çizgiye tapmadığımı
Bayraklar da benim al da benimdir

Ben burda doğmuşsam elbet severim
Burda doğmayana nasıl söverim
Saygım toprağadır ondan överim
Kayraklar da benim bel de benimdir

Tüm dünyadır benim vatanım yurdum
Burdaysam evvela buradır derdim
Azınlık denene canımı verdim
Seyrekler de benim bol da benimdir

Kılıç silah yoktur benim töremde
Yurtsuzların hüznü saklı şuramda
Kim kanasa kanar benim yaramda
Uyruklar da benim el de benimdir

MESTÎ der bizleri uyarmış tarih
Kindarı toprakla doyurmuş tarih
“Hoşgörüyle yürü!” buyurmuş tarih
Buyruklar da benim yol da benimdir

NEREDE

Kadir kıymet bilenlere bu canım
Ku/ olmaya ku/ da gören nerede
Halim hatrım soranlara alkanım
Sel olmaya sel de soran nerede

O yâr beni değil eli yâr bilir
Meğer ki ne vicdan ne de ar bilir
Dostlarıma sorsan gönlüm har bilir
Gül olmaya gül de deren nerede

Düşündükçe sızı iner derine
Aklım ne gün gelir bilmem yerine
Fikirlerim izlerimi sürene
Yol olmaya yol da süren nerede

Sevgi çorak dağı gülle bezetir
Gönül yalnız muhabbeti gözetir
Bazen bir söz zeytin dalı uzatır
Dal olmaya dal da saran nerede

MESTÎ bakmaz bu dünyanın puluna
Doymuş gayrı hem malı hem kuluna
Garip canım yarenlerin yoluna
Çu/ olmaya çu/ da yaren nerede

BİR BAŞKA GÜZELSİN

Bir başka güzelsin âlem içinde
Ha/in başka güzel öz başka güzel
Gönlüm arar seni elem içinde
Yo/lun başka güzel iz başka güzel

Bahtımın akıdır o saç-ı zifir
Bağrımdan bağrına etmişim sefer
Kelâmını ayet saymayan kâfir
Di/in başka güzel söz başka güzel

Derdimi sen verdin dermanı eyle
Gayrı kavuşmanın zamanı eyle
Gönül sofrasının mihmanı eyle
Ba/in başka güzel tuz başka güzel

Senin cemalini görelden beri
İnan ki ellerin olmuşum körü
MESTÎ'yi eritir aşkının narı
Kü/lün başka güzel göz başka güzel

BİR BEN HAKSIZIM

Ne vakit incinse şu garip gönlüm
Yâr haklı e/ haklı bir ben haksızım
Kime acıdıysam o oldu kanlım
Kör haklı lâ/ haklı bir ben haksızım

Ömrümün çoğusu geçti figanda
Herkesten bir darbe saklı bu canda
Cevher pula yoldaş oldu bir anda
Zer haklı pu/ haklı bir ben haksızım

Göz kırpmadan yandım dost ateşine
Gitmedi yine de birgün hoşuna
Yandığım la kaldım boşu boşuna
Kor haklı kü/ haklı bir ben haksızım

Meşrebi yoksunlar varı gösterir
Zerre iyiliği iri gösterir
Güle el uzatsam harı gösterir
Har haklı gü/ haklı bir ben haksızım

MESTÎ'yim sözlerim burada kalsın
Varken kim bildiki yokken kim bilsin
Toprağım taşım da küskünmüş olsun
Yer haklı sa/ haklı bir ben haksızım

NE FAYDASI OLUR

Bir sualım vardır azın bo**la** ne faydası olur
Düşün taşın kuru gözün se**le** ne faydası olur

Bazı kul da öyle işte vızıldayıp arıyım der
Kuru lafla durma gezin ba**la** ne faydası olur

Emek veren elleriyle yer yapar el kapısında
Ana ata bilmez kızın e**le** ne faydası olur

İnsanoğlu meraklıdır kusur görüp taşımaya
Kapı kapı gezen sözün di**le** ne faydası olur

İyi güzel her ne varsa baharında fark etmeli
Yetişince ömre hazan gü**le** ne faydası olur

Yoldan sapmış bir insandan kaç ey dostum uzağa kaç
Yaradan'dan dönmüş yüzün ku**la** ne faydası olur

Saz dediğin söz dediğin bir manaya açılmalı
Şinanaylar çalan sazın te**le** ne faydası olur

Velhasılı geldiğin şu yoldan geri yürü **MESTÎ**
Silinirse gayrı izin yo**la** ne faydası olur

AYAĞI ÜÇ KAFİYELİ ŞİİR

NERDE

Unutuldum gece gündüz yolları
Gözlerim *halîmi* *soranlar* nerde
Eşim dostum tek tek çekti elleri
Özlerim *eîmi* *saranlar* nerde

Gönül kaç kez dedim dostun sanma dur
Daha işi bitmemiştir bekle gör
Sırra karıştılar bak çıktı bir bir
Sözlerim *diîmi* *yoranlar* nerde

Sandım iyilerin dostu bitmiyor
Meğer iyi olmak para etmiyor
Koştum dost ardından gayrı tutmuyor
Dizlerim *beîmi* *kıranlar* nerde

Baharımı feda ettim başında
Bir başıma kaldım ömrün kışında
Herkes kendi kârı kendi işinde
Sızlarım *güîümü* *derenler* nerde

Kime ne ettimse hep az bulundu
Dar günümde benden irak olundu
Açtığım yollarda şimdi silindi
İzlerim *yolumu* *sürenler* nerde

MESTÎ'yim bu yüreğimde köz kaldı
Dert elinden can vermeye az kaldı
Hepsine denecek bir çift söz kaldı
Gizlerim *kelâmı* *yarenler* nerde

AYAĞI DÖRT KAFİYELİ ŞİİR

BAŞIMI TAŞLARA ÇALSAM

*A*lıp da başımı taşlara *çalsam*
Uslanmaz ki yine, yine *uslanmaz*
Defip de döşümü düşlere *dalsam*
Hislenmez ki yine, yine *hislenmez*

Tenimle sarmışım narın önünde
Kanımla ermişim zorun sonunda
Canımla durmuşum yârın yanında
Yaslanmaz ki yine, yine *yaslanmaz*

Kalmazdı ki izler nazar *kılsa* da
Gelmezdi ki özler gezer *olsa* da
Dolmazdı ki gözler *SEZER* *ölse* de
Islanmazki yine, yine *ıslanmaz*

AYAĞI BEŞ KAFİYELİ ŞİİR

HEY ERENLER

Hey erenler mânâ narında piştım
Köz *oldum yandım* da *tüttüm dumansız*
Kendim ile doldum kendimden taştım
Az *geldim kendimde yittim zamansız*

Bir zaman boyladım çile bahrini
Görmedim düştüğüm belâ nehrini
Dünya süsleyerek sundu zehrini
Tuz *aldım sandım* da *tattım somunsuz*

Gördüm ki akan su değil bendime
Su misali nefsim dönmüş fendime
Kem yoldan dönmeyi kendi kendime
Söz *bil dim andım* da *tuttum yeminsiz*

Kapılıp gitmişken mal büyüüne
Sahibim sanmıştım en iyisine
İman gemisiyle Hakk kıyısına
İz *buldum döndüm* de *yettim dümensiz*

İsyana lâl ettim gayrı sesimi
Öldürdüm tenimi tuttum yasımı
Beni bunca derde salan nefsimi
Yoz *bil dim yendim* de *yuttum amansız*

MESTÎ'yim Mevlâ'nın, giderim önde
Hamdım piştım narın lezzeti canda
Bilirim yalnızca mihmanım tende
Tez *öldüm yundum* da *yattım gümansız*

AYAĞI ALTI KAFİYELİ ŞİİR

İLİM IŞIĞI

Kör *el*inde kalsa **ilim** ışığı
Işık söner *el* **yorulur** gaz pısar
Şer yolunda olsa **bilim** beşiği
Beşik *yanar kül* **serilir** göz küser

Derman **gelmez** kavga dokunan **derde**
İman olmaz övgü sakınan **şerde**
İnsan gülmez **sevgi** tükenen **yerde**
Maşuk *kınar dil* **darılır** yüz asar

Suskun dili dinle kelâm yerinde
Küskün teli **anla** ölüm torunda
Keskin eli kanlı zalim nârında
Âşık *kanar tel* **kırılır** saz susar

Sustum yürek kanı **öde** dolunca
Kestim merak cana **veda** olunca
MESTÎ'm toprak ana **vade** gelince
Döşek *sunar sal* **kurulur** toz eser

AYAĞI SEKİZ KAFİYELİ ŞİİR

BARIŞ'A

Tüm dünyayı ve herkesi
Hep *sev can bil dost gör göz et*
Canı değil, kin ve nefsi
Kap döv *yen gel post ser yüz yut*

Anaları kurtar yaştan
Sinesinde duran taştan
Kur alemi yeni baştan
Yap öv *kin sil dest ver hız kat*

Kör kurşun can almadan dost
Barış hayal olmadan dost
Savaş galip gelmeden dost
Alp dev *sen ol MEST der ez git*

MISRA BAŞI KAFİYE / BAŞKAFİYE

Nazımda genellikle, mısra sonlarındaki ses benzerliği olarak nitelendirilir kafiye, eski Türk şiirinde mısra başında idi. Elimizde bulunan örneklerin büyük çoğunluğunda bu geleneğe uyulmuştur. Divanü Lügati't-Türk, Kutadgu Bilig, Atabetü'l Hakayık ve Dede Korkut kitabında bunun ilk örneklerini görmekteyiz. Mısra başı kafiyelerinin sona kayması birden olmamış, yüzyıllar boyu sürmüştür. **Azerbaycan**'da ve **Kazakistan**'da anonim ve sahibi belli ürünlerde bu örneklere rastlarız. Azerbaycanlı şair **Molla Cuma**'yı gerek mısra başında gerekse mısra sonunda aynı sesi kullanma gayreti içine girer.

BULUR MUYUZ

Bize de güler mi kader denilen
Biz de tutunacak dal bulur muyuz
Biz mi olacağız hep şu yenilen
Biz de doğrulacak hâl bulur muyuz

Baksak her ne yana can canan pek hoş
Bu alemde bir biz gezeriz nahoş
Böyle mi ölürüz elimiz bomboş
Biz de uzanacak el bulur muyuz

Bunca dertler bitmez dertten bitsek de
Bir dert bulur bizi nere gitsek de
Bülbül olup hazin hazin ötsek de
Biz de bize yanan gül bulur muyuz

Bilmem neden bitmez onulmaz yare
Biçareyiz anlar oldum biçare
Bin daha denese **MESTÎ** avare
Biz de bu çıkmazda yol bulur muyuz

KELİME BAŞI KAFİYE

Âşık tarzı şiirde dörtlüklerde aynı sesle başlayan kelimelerle tesis edilen kafiye düzenidir. Bu alanda edebiyatımızda *Erkiletli Âşık Hasan* (1772-1856), *Veysel Şahbazoğlu* (Arpaçay, 1921-1995)'nun ve Ozan Bindebir'in bilhassa *Sefil Selimî* ve *Hüseyin Sümmanioğlu*'nun örnekleri karşımıza çıkmaktadır.

Mestî, aşağıdaki şiirde (m) ünsüzü ile başlayan kelimelerle bir şiir ortaya koymuştur.

MEMLEKET MESELESİ

Mertoğluyuz mertlik marifetimiz
Mesele memleket meselesiyse
Maneviyatımız metanetimiz
Mesele memleket meselesiyse

Muğla'dan Mersin'e Muş'tan Mardin'e
Müptelayız memleketin merdine
Meziyeti meydandadır merdâne
Mesele memleket meselesiyse

MESTÎ'yiz memleket Mushaf'a misal
Mundara meyletme mesafe misal
Milletlik milliyet masife* misal
Mesele memleket meselesiyse

ÜÇ AYRI KAFİYELİ CİNASLI ŞİİR

Şiirin bünyesinde üç ayrı kafiye kullanılarak tesis edilmiş şiidir. Kendi aralarında kısmen farklılıklar arz ederler. Bunlar şöyle gruplandırılabilir:

1. Dörtlük veya beyitlerde dizeler arasında üç kafiye kullanılan şiirler
2. Şiirin ayağında üç kafiye yer veren şiirler
 - a. Aynı seslerle yapılan üç kafiye şiirler
 - b. Farklı seslerle yapılan üç kafiye şiirler

Mestî, 3 bent olarak yazdığı aşağıdaki şiirin ayağında cinas yapmıştır. Her bendin 2. dizelerinde, 4. dizelerinde ve 5. dizelerinde farklı kelimelerle kafiye yapılmıştır.

BAĞRIMI AÇMIŞIM

Bağrımı açmışım yağın taşlara
Atın siz de bir taş **bağrıma** benim
Sahip değilmişim dost gardaşlara
Her ne yana dönsem **ele** rastlarım
Elin kusuru yok bu benim **hatam**
Kendimi tükettim yandım el **için**

Boşaymış isyanım boşa feryadım
Kaderim aldırılmaz **çağrıma** benim
Dost sandığım dilde dolanır adım
Ardımdan konuşan **dile** rastlarım
Sanki bir başıma kalmışım **yetim**
Sızlarım günbegün ah için **için**

Eş dosttan yadigâr bendeki yara
Derman bulunamaz **ağrıma** benim
Uğradım dostlardan bin tür zarara
Paha biçmemişken **pula** rastlarım
MESTÎ'yim eceldir üç adım **ötem**
Dert bâdesine ben doydum siz **için**

MUSAMMAT KOŞMA

6+5 hece duraklı ve iç kafiyeli koşmalardır.

ÇARESİZ KALDIM

Dostların *elinden* düşman *dilinden*
Hakkın *her kulundan* çaresiz kaldım
Vefasız *gülünden* aşkın *yolundan*
Yalnızlık *halinden* çaresiz kaldım

Umut *ırağında* gam *durağında*
Kalbin *çorağında* giden *çağında*
Kaderin *ağında* bu dert *dağında*
Aşılmaz *belinden* çaresiz kaldım

MESTÎ ara *yerde* düşmüşüm *derde*
Giden gün *kederde* sor gelen *nerde*
Hani sazda *perde* tek dosttu *merde*
Ben neden *telinden* çaresiz kaldım

MUSAMMAT AYAKLI KOŞMA

Yedekli şiirdir. Musammat koşmanın ilk dörtlüğünün ikinci ve dördüncü, diğer dörtlüklerin yalnızca dördüncü dizelerine 5 hecelik ilave eklemekle oluşturulan koşmalardır. Çoğu iç kafiyeli olduğu için bunlara *musammat ayaklı koşma* veya *musammat müstezat koşma* da denilir. Yedekli koşma, bir bakıma divan şiirindeki müstezada benzer. *Ayaklı koşma*, *müstezat koşma*, *yedekli koşma*, *yedekli dörtlü*, *yedekli şiir* ve *cigalı tecnis* hep ayaklı koşma içinde mütalaa edilir.

Yedekli koşmalarda, bağlantı sözlerinin yapısı ve dörtlüklere getirildikleri yer farklılıklar gösterir. Kars yöresinde, yedekli koşma söylenirken âşıklar daha ziyade bağlantı olarak dörtlüklerin ortasına bir bayatı eklerler. Ancak salt dörtlükten ibaret olan bayatılarla yetinmeyip 5, 6, 7 ve 8 dizeden oluşan bayatılar da getirebilirler. Bayatılar, 7 veya 8 hecelidirler. Yedekli koşmanın başka şekilleri de vardır. Mevcut örneklerde *tek dize bağlantılı* yahut *iki dize bağlantılı* olarak çeşitlendikleri görülmüştür.

DÜNYAYA KIRGINIM

Dünyaya *kırgınım* kula *sitemkâr*
Bahtıma *dargınım* ettim *intizar*
Sanki hep *sürgünüm* ne yer ne yurt *var*
Nicedir *yorgunum* bitmedi bu *zâr*
Bendeki *efkâr*

Sevdalık *yarası* bilir mi hiç *ar*
Tüketir *karası* hep leyl ü *nehâr*
Varla yok *arası* aşk denen *esrar*
Geldikçe *sırası* oldum *bi-karar*
Bitsin bu *zarar*

MESTÎ'nin içinde yanyor bir *nar*
Eş dostun *kaçında* görülmüş ki *kâr*
Kervanım *göçünde* geldi *sonbahar*
Yüreğim *suçunda* kılınca *karar*
Etmiş *intihar*

YEDEKLİ ŞİİRLER

Şiirin ana metinlerine 1 ilâ 6 arasında değişen ziyade (yedek) dizelerin getirilmesiyle oluşturulan şiir. Türk halk şiirinde, yüzyıllar boyunca dörtlük esasına bağlı kalınarak örnekler verilmiştir.

Âşıklar sadece dörtlüklerden ibaret şiirler ortaya koymayı yeterli görmeyip dörtlüklere bir veya birkaç dize daha ilave ederek yeni şekiller vücuda getirmişlerdir. Hatta dörtlüğün haricinde dize sayısı dörtlükten daha fazla bende sahip şiirlere de yedek dizeler getirmişlerdir.

Yapı ve teknik yönden farklı özellikler gösteren bu şiirlerin yedekli ikili, üçlü, dörtlü, beşli, altılı, sekizli şekilleri vardır.

Yedekli şiirler ihtiva ettiği konular itibariyle diğer âşık edebiyatı şiir numunelerinin dışında bir durum sergilemezler.

BENTLERİ BEŞ DİZELİ YEDEKLİ ŞİİRLER

Yedekleme şiirler içinde en fazla (3+2) dizeli bentlerden oluşan yedekli şiirler söylenmiştir. Mestî'nin de bu tarzda söylediği çok sayıda şiiri vardır.

BİR OLALIM VAR OLALIM

Canlar sizden dileğimiz
Bir olalım var olalım
Bükülmeden bileğimiz
Bir olalım var olalım
Gelin dostlar yar olalım

Özgürlüğe varmak için
Zincirleri kırmak için
O günlere ermek için
Bir olalım var olalım
Gelin dostlar yar olalım

İkilikte kâr olur mu?
Elden bize car olur mu?
Bir olmayan var olur mu?
Bir olalım var olalım
Gelin dostlar yar olalım

Ayrı düşen bir bir sustu
Yarınlardan umut kesti
Kulak verin der ki *MESTÎ*
Bir olalım var olalım
Gelin dostlar yar olalım

PES ETME

Karartma gönlünü yakındır bahar
Geceyi aşmadan doğar mı seher
Boşa mı çekildi bunca dert kahır
Umudu her daim yokla pes etme
Günümüz gelecek bekle pes etme

Hani ya esti de zalimin yeli
Kesmeye yeltendi bu temiz yolu
Bizlerse direndik olmadık kulu
Zehirle yıkanmış akla pes etme
Günümüz gelecek bekle pes etme

Masumdan dökülen kanın hatrına
Verilen sayısız canın hatrına
Yarına sırt dönme dünün hatrına
Çileye sabrını ekle pes etme
Günümüz gelecek bekle pes etme

MESTÎ'yim bu yoldan dönmek ar bize
Zararı ödedik kalan kâr bize
Kimsesiz değiliz Mevlâ'm yar bize
Gönlümüz bir olmuş Hak'la pes etme
Günümüz gelecek bekle pes etme

BÖYLE GİTMEZ

Yakındır inan bu devrin bitmesi
Hırsızın arsızın kaçıp gitmesi
Sabrının her derde çare etmesi
Düzeni bozulmuş saz böyle gitmez
Sözümü bir yere yaz böyle gitmez

Ezilen insanlar birleşir tek tek
Vurguncu zalime denilir el çek
Muhakkak meydana çıkacak gerçek
Yalanla yoğrulmuş öz böyle gitmez
Sözümü bir yere yaz böyle gitmez

Hainler dönse de dört yanımızda
Vurulup boğulsak alkanımızda
Dönülür mü artık bak önümüzde
Görünür be düpedüz böyle gitmez
Sözümü bir yere yaz böyle gitmez

Bağrımız tütüyor memleket diye
Haykırdık bu aşka vurma ket diye
Bir olur döneriz yüz bin kat diye
Sineyi dağlayan köz böyle gitmez
Sözümü bir yere yaz böyle gitmez

Bir başa çalışıp didinen biziz
Daha genç fidanken budanan biziz
Can değil mal diye ödenen biziz
Yürekler soğumuş buz böyle gitmez
Sözümü bir yere yaz böyle gitmez

MESTÎ'yim karar ver kendin hakkında
Uzakta arama her şey yakında
Silkelen bu ölü halden yıkanda
Birleş bu oyunu boz böyle gitmez
Sözümü bir yere yaz böyle gitmez

BENTLERİ SEKİZ DİZELİ YEDEKLİ ŞİİRLER

Dörtlüklerden sonra ikinci bir dörtlük ilavesiyle oluşturulurlar. Yedek olan dörtlük genellikle 5 veya 8 hecelidir.

HİÇ OLMADI

Kanatları kırık bir serçe gibi çaresiz
Dolanırım yaramı saranım hiç olmadı
Var mı bir garip göster şu dünyada yaresiz
Yara verenim çoktu yarenim hiç olmadı
Ömür dağından öte
Az kaldı Güneş bata
Kül oldum tüte tüte
Soranım hiç olmadı

Nerde yolun yitirmiş umutsuz bir can görsem
Kendimi hatırlarım el uzatsa el versem
Kantar yarası varsa merhemini ben sürsem
Kendime de ben sürdüm sürenim hiç olmadı
Nice murat eyledim
Ah u feryat eyledim
Yandım imdat eyledim
Erenim hiç olmadı

Hayli sitem birikti bu *MESTÎ'nin* döşünde
Güzel günler garibin hayalinde düşünde
Ömrümün ipliğini söktüm dostlar peşinde
Söküldüğüyle kaldı örenim hiç olmadı
Tükendim en sonunda
Köz ne bu dert yanında
Öldüm gözler önünde
Görenim hiç olmadı

KABUK BAĞLAMAZMIŞ AŞKIN YARASI

Kabuk bağlamazmış aşkın yarası
İçten içe kanar gidermiş öyle
Cefa ta ezelden aşkın töresi
Ölmekten de beter edermiş öyle
Âşıklara bak
Divane mutlak
Her aşığa dert
Nasip etmiş Hak

Ne yazık sevilen soğur sevene
Sevdası getirmez uğur sevene
Bedeli ağırdır ağır sevene
Diyetini canla ödermiş öyle
Canana iman
Vermemiş Rahman
Umutsuz aşka
Ne eylesin can

MESTÎ de çınardı dalı kalmadı
Toprağı tutacak halı kalmadı
Mağlup oldu başka yolu kalmadı
Kendisini kökten budarmış öyle
Kor misali kor
Aşıklık pek zor
Yaşar görünür
Bir de ona sor

YEDEKLİ ZİNCİRLEME

Âşık tarzı şiirlerde her dördlüğün ayağındaki kafiyeli kelimenin, sonraki dördlüğün ilk dizesinde kullanılmasıyla oluşturulmuş koşma tipi şiir şekli. Zincirleme koşma şiir şeklinden hareketle, kimi şairler zincirleme divan yahut zincirleme satranç tarzında şiirler de yazmışlardır. Dörtlük sayısı 60 kadar olan zincirlemeler vardır. İlk zincirleme koşma örneklerine, on dokuzuncu yüzyıl Bektaşî şairlerinden Ecrî ve Kalecikli Miratî (1809-1884)'nin şiirlerine rastlanır.

Bazı âşıklar dörtlük sonlarındaki kelimelerle yapılan bu uygulamayı her dizinin sonundaki kelime ile yapar. Mestî'nin bu tarzda oluşturduğu hatta bununla yetinmeyip yedekli şiirler de vücuda getirdiği olmuştur. Aşağıdaki şiir bu şekildedir.

GARİP

Dert elinden yapıp tutuşan *garip*
Garip garip gezer derman bulamaz
Murat alamaz
Alamaz menzili hep sarpa *sarıp*
Sarıp sarıp başa döner gelemmez
Ağlar gülemez

Gülemez kaderin cilvesi *buysa*
Buysa çeker durur sebebi *oysa*
Oysa kimler bilir canına *kıysa*
Kıysa bile derde çare kılamaz
Eller bilemez

Bilemez başına gelmeyen *bunu*
Bunu anca çeken can bilir *yani*
Yani MESTÎ gibi olunca *sonu*
Sonu baştan belli orda kalamaz
İster ölemez

PALİNDROM ŞİİR

Bir ifadenin veya kelimenin tersten de okunduğunda aynı şekilde okunması tarzıdır. Palindrom kelimelerde olduğu gibi sayılarda da görülür. 212, 323, 54245, 7895987, 42699624, 536754457635 gibi örnekler bunlardan bazılarıdır. Kelime olarak; *Aba, Ağa, Ata, Aya, Âzâ, Ebe, Efe, İyi, Kabak, Kaçak, Kayak, Kazak, Kepek, Kılık, Kırık, Kısık, Küçük, Makam, Nalan, Nazan, Radar, Sis, Süs, Talat, Teğet, Ulu, Ütü, Yapay, Yatay* vs. karşımıza çıkar. Palindrom söz olarak da şunları örnek gösterilebilir:

Aç raporunu koy, okunur o parçA.
Ah adi demir erimedi dahA.
Al yarısını sıraylA.
Aman yok o çelik ile çok oynamA.
Anastas mum satsanA.
At, sahibi gibi hastA.
Ayol abla keten etek al baloyA.
Eşyamızı kapa kızım AyşE.
Ey Edip Adana'da pide yE.
İlaç iç Alİ,
İyi halli biri billah iyİ.
Kaç lan alçaK.
Kalas yok kütük koy salaK.
Kasaya mal koyana yoklama yasaK.
Mağara daha dar ağaM.
Ne bana sen, ne sana beN.
Nuri beye bir uN.
Rıza, Haluk okula hazırR.
Sert Emin'e yeni metreS.
Uğur, motora sar o tomruğU.
Zaman yorar akıl kahreder haklı karar oynamaZ.
Zamkı çok o çıkmaZ.

GAM ÇEKMEZDİM BÖYLE AMMA

Gam çekmezdim böyle *amma*
Aşktan gözüm olmuş *âmâ*
Bilmem gönlüme ne *ara*
Girdi yaktı gözü *ala*

Hem yâr oldu hemi *ana*
Giydirdi bir hırka *aba*
Gül yüzüne sürdüm *aya*
Taptı tenimde her *âzâ*

MESTÎ âşık işte *aha*
Aşk dinlemez beyle *ağa*
Aşka düşüp kaç soy *ata*
Tur'a çıktı elde *asa*

*Şiir, aynı zamanda aynı kafiye ile yani (a) sesi ile oluşturulmuş “Tek Kafiye Şiir” “ve Sicilleme” şiir özelliğindedir.

TERS ZİNCİRLEME

Dize başındaki kelimenin onu takip eden dizenin sonunda da kullanılmasıyla vücuda getirilen zincirlemedir. Edebiyatımızda ilk olarak **Mestî** tarafından kullanılmıştır.

BAKSANA (TERS ZİNCİRLEME)

Baksana gözümden akan yaşıma
Başıma ne işler açtın *baksana*
Döksene toprağı garip *başıma*
Ölmüşüm zaten ben gel de *döksene*

Kalmışım elinden naçar *ölmüşüm*
Bilmişim bu derdi garip *kalmışım*
Tek sana yar olmuş seni *bilmişim*
Yansam da elinden meylim *tek sana*

Kansam da sözüne böyle *yansam da*
Dönsem de boş yere sana *kansam da*
Yaksana hız kesme küle *dönsem de*
MESTÎ der “Yar biraz daha *yaksana!*”

DUDAKDEĞMEZ (LEBDEĞMEZ)

Dudak ünsüzleri olan *b*, *m*, *p* ünsüzlerini kullanmadan söylenmiş şiir. *Lebdeğmez* adıyla da bilinir. *Leb*, Farsça “dudak” demektir. Bu tarz şiirlere bilhassa ülkemizin doğu yöresinin âşıkları ve Azerbaycan âşıkları rağbet etmiştir. Müstakil olarak söylenebildiği gibi karşılaşmalar sırasında da ortaya konulabilmektedir. Dudakdeğmez şiirler, âşıklık gücünün ve sanatının ortaya konulması bakımından âşıklar tarafından çok önemsenir. Âşıklar *b*, *m*, *p* ünsüzlerine *v*, *f* ünsüzlerini de katmıştır. Yani bu ünsüzlerin de olmadığı kelimeleri kullanarak şiir söylerler. Nitekim âşıkların elimizdeki yüzlerce dudakdeğmez örneğinde, sözünü ettiğimiz 5 ünsüz esasına uydukları görülmüştür. Âşık karşılaşmalarında icra edilen dudakdeğmez şiir örnekleri izleyiciler tarafından en çok sabırla beklenen ve zevkle takip edilen bir husustur. Karşılaşma yapacak olan âşıklar iki dudağının arasına iğne kor ve irticalen sözünü ettiğimiz ünsüzleri ihtiva etmeyen kelimelerle rakibine cevap verir. Dudakdeğmezler hecenin muhtelif ölçüleriyle ortaya konulur. Bunların içinde en fazla 11 heceli olanlar tercih edilir. *Divanî Dudakdeğmez*” şiiri örnekleri de yok değildir.

GEL DERTLİ ÂŞIK

Aşk dediğin yakar eyler kül seni
Nara katlanırsan gel dertli âşık
Türlü nazlarıyla sınar gül seni
Hara katlanırsan gel dertli âşık

Gâhi tasan ile gezer ararsın
Gâhi sesin ile huzur ararsın
Gâhi asan ile Hızır ararsın
Tur'a katlanırsan gel dertli âşık

O gönlü karalar aktan sayılır
Zerresi göl olur çoktan sayılır
Senin çektiklerin yoktan sayılır
Köre katlanırsan gel dertli âşık

SEZER'in yüreği şu aşk denince
Nasıl sızlar durur inceden ince
İyi düşün taşın her şeyden önce
Zora katlanırsan gel dertli âşık

ÇİFT KAFİYELİ DUDAKDEĞMEZ

SAYGINI KORU

Düşünerek konuş ey deli gönül
Tart iyice *söze* saygını koru
Ardından onurlu can diye anıl
Kurt yeltenir *öze* saygını koru

Öğüt dinleyendir gerçeği alan
Kulak tıkar isen dolan ha dolan
Nerede görürsen kusurlu olan
Ört kusuru *göze* saygını koru

Yola yolcu olan yükün yüklüyor
Ne durur dinlenir ne de tekliyor
Dağın öte yüzü neler saklıyor
Sirt aş öte *yüze* saygını koru

SEZER onurunla tükensin günün
Direniş türküsü doluydu dünün
Yarın da adını ansınlar senin
Dert ortağın *saza* saygını koru

ALFABELEME

Edebiyatımızda pek kullanılmayan bir şekildir. **Mestî** tarafından her dizenin başındaki kelimelerin ikinci harfleri alfabedeki sıraya göre denk getirilerek oluşturulmuştur.

DAĞIN ÖTESİ

*Dağ*n ötesini kendi görmeyen
*Ab*artı sözleri doğru zanneder
*Uc*adır diyerek korkup varmayan
Aç kurt aç gözleri doğru zanneder

*Öd*lektir yalana yürek burkanlar
*K*endi gölgesinden dahi korkanlar
Af buyurun kuyruğundan ürkenler
*Eg*olu yüzleri doğru zanneder

*Ağ*armaz kalbinde korku gecesi
Ah eder vah eder dilde hecesi
*Ç*ıkamaz gaflette sürer acısı
*H*ilekâr yozları doğru zanneder

*Ak*lını kullanmaz fikri bulunmaz
El sözünden başka zikri bulunmaz
*A*man aman der de şükürü bulunmaz
En olmaz pozları doğru zanneder

*K*orku öylesine sarmışki onu
*G*örmez gayrısını düşünmez yani
*İ*pe un serene inanır hani
*A*rsız cingözleri doğru zanneder

*E*sip gürleyene boynunu büker
Eş dosta yiğitlik yalamı sıkır
Eri kemiğine bir korku çöker
*B*unca dansözleri doğru zanneder

*G*ülme **MESTÎ** riyâkârın yüzüne
*A*vın bulmuş gibi çöker özüne
*A*yılmaz korkaklar ermez gizine
*E*zen acizleri doğru zanneder

DEMELİ

Kişi, varlık, millet veya mevsimlerin dörtlüklerle karşılıklı olarak söyleşmesi tarzında oluşturulan şiiirdir. Bu şiirlerde *Akil ile Nefis, Çoban ile Koyun, Dağ ile Deniz, Dağ ile Ova, Evli ile Bekâr, Gelin ile Kaynana, İnsan ile Vatan, Kız ile Ana, Kız ile Erkek, Köylü ile Şehirli, Ruh ile Gönül, Sağ ile Sol Melek, Silahlar Destanı, Türk ile Moskof, Yaz ile Kış, Yemekler Destanı, Yer ile Gök* vs. konuşturulur ve her birisi bir dörtlükte diğere karşılık verir. Bu şiirlere; *demeli deyiş, demeli destan* yahut *söyletme* adı da verilir.

GÜNEŞ-AY

Güneş der “Ben ağmasam
Karanlığı boğmasam
Aydınlanmaz şu dünya
Sabah vakti doğmasam”

Ay der “Hadi oradan
Bak da iş gör buradan
Söyle hele geceye
Işık gelir nereden”

Güneş der “Korkmam tandan
Bahar benden yaz benden
Bir de dön kendine bak
Ne hayır gördük senden”

Ay der “Gökteki taştan
Koruyorum en baştan
Sen ateşle sınırsın
Ben kollarım ateşten”

Güneş der “Çekme cefa
Karnımız tok boş lafa
Bak doğaya insana
Benden yayılır şifa”

Ay der bu son öğüdüm
MEST dönerdim yığidim
Ben de sen gibi nardım
Bak gün geldi soğudum

DEYİŞTİRME

İnsan dışı varlıkları konuşurma şeklinde ortaya konulan şiirlere verilen ad. Bu şiirlere “*söyleştirme*” de denilir. Şiirlerin hece sayısında belirli bir esas yoktur, ancak genellikle 8 ve 11 hecelidir. Şair ilgili varlıkları kendi duyuş ve düşünüşüne göre ele alır, hallerine tercüman olur. Bu şiirler “demeli / söyletme / deyiştirme” tipinde şiirlerdir.

KÂMİL İLE CAHİL

Kâmilin yanında otur ey gönül
Cahilin meşrebi hali haz vermez
Kâmilin zerresi yeter ey gönül
Cahilin dolusu seli haz vermez

Kâmil bir söz söyler ayet eş gelir
Cahil bin söz söyler bini boş gelir
Kâmilin sükûtu bile hoş gelir
Cahilin sohbeti dili haz vermez

Kâmilin *MESTÎ* ol yoluna seril
Cahilin yanında ne yer ne yeril
Kâmilin kuruyan dalına sarıl
Cahilin bahçesi gülü haz vermez

ASİLLER VE VEKİLLER

Asiller hakkını aramadıkça
Vekiller çarkını çevirdi durdu
Asiller meclise yürümedikçe
Vekiller ipe un serdi de serdi

Asiller çilede gamda oh dedi
Vekiller yattığı yerde ah dedi
Asiller hırsıza bile şah dedi
Vekiller böylece voleyı vurdu

Asiller sınırsız yetkiler sundu
Vekiller az buldu sırtına bindi
Asiller her söze çabucak kandı
Vekiller lafla çok gemiler sürdü

Asiller ter döktü tarlada köyde
Vekiller yan yattı sahilde koyda
Asiller et yemez senede ayda
Vekiller hergün bir kuzuyu dürdü

Asiller inanmış bunca adıye
Vekiller rüşvete dedi hediye
Asiller sözünü duymasın diye
Vekiller *MESTÎ*'ye çok duvar ördü

ZENGİNSPOR-ZÜĞÜRTSPOR MAÇI

Zenginspor çıktı yine sahaya
Züğürtspor hükmen yenik anladık
Zenginspor ne ar bilir ne hâyâ
Züğürtspor maçta sönük anladık

Zenginspor hemen bir gol salladı
Züğürtspor şaştı pek afalladı
Zenginspor vurdu vurdu solladı
Züğürtspor kaldı pinek anladık

Zenginspor satın almış hakemi
Züğürtspor rezil etti takımı
Zenginspor bütün maçın hakimi
Züğürtspor evde konuk anladık

Zenginspor topu taca gönderdi
Züğürtspor sandı maçı dönderdi
Zenginspor bile bile kandırdı
Züğürtspor boşa panik anladık

Zenginspor için *MESTÎ* vızıltı
Züğürtspor zaten hep ayakaltı
Zenginspor attı son bir penaltı
Züğürtspor bağı yanık anladık

KEKEMENAME

Genellikle kelimelerin ilk hecelerinin kekeleyerek söylenmesiyle oluşturulan şiire verilen ad. “*Peltekname*” yahut “*Lisan-ı Pepeği*” de denilir. Aruz ölçüsüyle yazılmışlardır. Çünkü ahenksiz bir söz kalabalığı çıkacağından hece ile kekemename vücuda getirmek çok zordur. Aruz ölçüsü bu tip şiirler için daha uygundur. Elimizde Abdi İmam, Nehri ve Rahmi’ye ait olmak üzere üç örnek mevcuttur.

LANET

Be be benim ha ha hakkımı yiyen
Va va vali olsa ona da lanet
Ba ba bana se se sersafil diyen
De de deli olsa ona da lanet

Ça ça çalışan ben ko koşan ben
Yo yo yorulan ben dü düşen ben
Da da dağı be be beli aşan ben
Yo yo yolu olsa ona da lanet

Ha ha hani hak ha hani nerede
Me me menfaat va va var arada
Sa sa sağa ça ça çattım orada
So so solu olsa ona da lanet

Ba ba bana kıyan bu gü gü güdük
Ba ba başa bela bir hö hö hödük
Ya ya yaradanın en sa sa sadık
Ku ku kulu olsa ona da lanet

Oy oy oylar buna em em emanet
Bu bu bu getirir kı kı kıyamet
So so soyu sopu ke ke keramet
Do do dolu olsa ona da lanet

Me me *MESTÎ* ya ya yansa da görmez
Ya ya yatar ke ke kendini yormaz
Me me mezarda da hak yer du durmaz
Ö ö ölü olsa ona da lanet

NOKTASIZ KOŞMA

Noktasız harfleri ihtiva eden kelimelerle vücuda getirilen şiirlerdir. Bu özelliğinin dışında koşmanın bütün özelliklerini ihtiva eder. İlk örnekleri önceleri Arap harfli kelimelerle yazılmıştır.

Ülkemizde asıl ismi Veli olan Şarkışlalı Âgâhî'nin, Azerbaycan'da da Mekaîl Azaflı'nın bu tarzda yazdıkları örnekler vardır.

YÂR OLANI

Canı feda kıldım ama
Bulamadım yâr olanı
Rastladım da onca gama
Yoktur bundan zor olanı

El avare sanar anca
Sabırını sınar anca
Anlayamaz kınar anca
Sevdasıyla kor olanı

Arzumanım *MEST* olmağı
Canı yâre post kılmağı
Canıma can dost bulmağı
Benden aldı var olanı

MUHAMMES

16 heceli ve 5 dizeli bentlerden meydana gelen şiirlere verilen ad. Bu şiirlere *beşlik* de denilir. Bent sayısı genellikle 3-5 kadardır. 8+8 duraklıdır ve kafiye düzenleri *aaaaa bbbba cccca...* şeklindedir. Ezgi ile terennüm edilirken uzun nefese ihtiyaç vardır ve makamları özeldir. Bu makamlar içinde *Ayak Muhammes, Baş Muhammes, Basma Muhammes, Çıldır Muhammesi, Orta Muhammes / Cıgalı Muhammes, Muhammes, Solmazı*, gibi adlarla bilinirler. Şekil olarak *Cıgalı Muhammes, Evvel-Ahır Muhammes* olmak üzere iki çeşidi vardır. Doğu Anadolu âşıklarının karşılaşma şeklinde söyledikleri muhammesler de vardır. Azerbaycan'da "*Goşa Yarpak Mühemmes*" olarak da adlandırılır.

SUS EY GÖNÜL

Yolcusundan incinsen de yol hatrına sus ey gönül
Arı isen dert bağında bal hatrına sus ey gönül
Çürükse de tutunduğun dal hatrına sus ey gönül
Bu nar seni güçlü kılar kül hatrına sus ey gönül
Gözyaşların boşa akmaz göl hatrına sus ey gönül

Toprak değil taş çıksa da sen devam et aşk ekmeye
Yüreğinden aşkın adı ölene dek hiç çıkmaya
Sen sevginle muktedirsin kötülüğü de yıkmaya
Âşıklara dön bak hepsi alışkındır naz çekmeye
Dikenine ses eyleme gül hatrına sus ey gönül

Nerde **MESTÎ** aşk dilini anlayanlar hani nerde
Aşkın adı önde gider menfaatler koşar arda
Maşuk değil aşk şifâdır sakın şifâ umma yârda
Sabrın merhem olup döner kırılıp da perde perde
Sazın düzen tutmuyorsa tel hatrına sus ey gönül

KARMUTLAMA

İki veya daha fazla dildeki kelimelerle söylenmiş şiir şeklidir. Bu terim, ilk defa Fahrettin Kırzıoğlu tarafından kullanılmıştır. Halk arasında arpa ile buğdayı karıştırmaya da *karmutlama* denir. Erzurum'da ise soğuk su ile sıcak suyu karıştırmaya *harmutlama* denilir.

Karmutlama, Klasik Türk Şiirinde “Mülemma” yahut “telmi” sözü ile karşılanmıştır. Mülemma'nın Batı dillerindeki karşılığı ise makaronik (Fr. macaronique)'tir. Mülemma, “*Fars ve Türk edebiyatlarında Türkçe, Arapça ve Farsça söylenmiş beyit ve mısraların oluşturduğu şiirler*” (Kurtuluş ve Pala, 2006: 539); telmi ise, “*Bir şairin Türkçe yazmış olduğu şiirin bazı mısralarını Arapça veya Farsça söylemesidir.*” (Saraç 2000: 267) demektir.

Edebiyatımızda ilk mülemma örneği Mevlâna Celaleddin-i Rûmî (1207-17 Aralık 1273)'ye aittir.

Karmutlama, şiirin tamamında olduğu gibi bir kısmında da olabilir. Edebiyatımızda karmutlama tarzında pek çok şiir söylendiği kanaatindeyiz. Biz bunlardan; Binali Kılıç, Bayburtlu Celâli, Dalyarak (“Yalınkılıç, dalkılıç” anlamında), Davut Sularî, Ersun Bağcı, Hüseyin, Lado, Lezizî, *Mestî* (2 adet), Nuri (2 adet), Ragıb / Vasıf, Şemsi Yastıman, Şenlik, Tilim ve Boşnakça-Türkçe söylenmiş mahlassız bir destan olmak üzere 17 şiiri tespit ettik. *Şenlik*'in Küçük Göle (Hoçuva)'de bir düğün sahibini sevindirmek için söylediği şiirle, Salman Bey Hikâyesindeki Türkçe, Arapça, Farsça kelimeleri bir araya getirdiği şiir karmutlama şiirdir.

Mestî'nin aşağıya kaydettiğimiz ikinci karmutlaması Lazca, Kürtçe, Gürcüce ve Boşnakça kelimeleri kullanmıştır. Şiir, 11 heceli ve 6 dörtlüktür.

BİZİM KAHVEDEKİLER

Coştu yine bizim kahvedekiler
Herkes siyasetçi kesildi bugün
Eline su dökmez zirvedekiler
Hepsi kasıldıkça kasıldı bugün

Laz damarı tuttu Temel hocanın
Benzeridir dedi bunlar “*xoci*”nin
Senin benim onun daha nicenin
Sesi ondan böyle kısıldı bugün

Dedim nasıl yani kim var güreşte
Kürt Hamo delirdi söze girişte
Yahu anla dedi “*dızzolar*” işte
“Haaa.. o iş dedik” de susuldu bugün

Susma dedi Gürcü’ m sözüm “*sts’ori*”
Siyaset denilen hep “*arasts’ori*”
Bir olursak o gün olduk “*dzlieri*”
Cesaret ta arşa asıldı bugün

Boşnak dede dedi kanma “*nikada!*”
Kansak kaç kez düşürdüler feryada
Bize ancak biz koşarız imdada
Yine rüzgâr gibi esildi bugün

MESTÎ sever söze saygı katanı
Kardeşlikte güldür sözün batanı
Kahvede kurtardık yine vatani
Sanma kavga çıktı küsüldü bugün

Kelimeler ve Türkçe Anlamları:

<i>Xoci:</i>	Öküz (Lazca)
<i>Dızzolar:</i>	Hırsız (Kürtçe)
<i>Sts’ori:</i>	Doğru (Gürcüce)
<i>Arasts’ori:</i>	Yanlış (Gürcüce)
<i>Dzlieri:</i>	Güçlü (Gürcüce)
<i>Nikada:</i>	Asla

TURİST

Avrupa'ya turist olarak gittim
Yolumu kaybettim kaldım ortada
Kimsenin suçu yok ben bana ettim
Elimi kaybettim kaldım ortada

Dedim söyle gardaş bu nasıl durum
Memleketten uzak sızlıyor yaram
İngilizmiş dedi: “*Where are you from?*”
Dilimi kaybettim kaldım ortada

El dilenci sanır başından savar
Anlamam dilini belki de söver
Alamanlar dedi: “*Was machst du hier?*”
İlimi kaybettim kaldım ortada

Polis polis dedim yetişir diye
Kimse demedi bu bağırır niye
Fransız der: “*Êtes-vous un réfugié?*”
Sılamı kaybettim kaldım ortada

İçimden kendime ediyom küfür
Senin neyineydi turistik sefer
Arap olan dedi: “*Yala u kâfir!*”
Çölümü kaybettim kaldım ortada

Bir Rus buldum dedim “*Komşuyuk gel sar*”
Bir çığlıkla: “*Pomogite, zdes' vor*”
Meğer diyormuş ki: “*İmdat hırsız var!*”
Malımı kaybettim kaldım ortada

Japon filmi baktım ömrüm boyunca
Yanaştım tutacak dalım sayınca
“*Hanarete kudasai!*” diyince
Dalımı kaybettim kaldım ortada

Baktım Türk gardaşlar imdada koştı
Bir anda Avrupa Sivas'a eşti
MESTÎ'm aman Allah bu nasıl işti
Hâlimi kaybettim kaldım ortada

Cümleler ve Türkçe anlamları:

<i>Where are you from?:</i>	Memleketin neresi?
<i>Was machst du hier?:</i>	Ne işin var burada?
<i>Êtes-vous un réfugié?:</i>	Mülteci misin?
<i>Yala u kâfir!:</i>	Hadi git kafir!
<i>Pomogite, zdes' vo!:</i>	İmdat hırsız var!
<i>Hanarete kudasai!:</i>	Uzak dur!

DİLDÖNMEZ KOŞMA

“l, r” ünsüzleri kullanılmadan söylenen şiirdir. Daha çok Azerbaycan’da söylenir. Bu şiirlerde dilin ağız boşluğunda dönmemesi esasına dayanır. Lebdeğmez şiirde olduğu gibi bu tip şiirleri söylemek çok zordur. Sanat yönünden üstün nitelikli degillerdir. Âşıklar bu tip şiirleri rakibini zor duruma düşürmek istediklerinde söylerler. Azerbaycan’da 11 hece söylenen “*dıldönmez koşma / dilteprenmez koşma*” gibi şekli de vardır. Kafiye düzeni koşmada olduğu gibidir.

YOĞUMUŞ

Bakıp kıyas ettim cefa çekene
Bendeki cefanın eşi yoğumuş
Göğsüm hedef imiş dostun okuna
Dost oku yemeyen kişi yoğumuş

Dünya haksız kişi için dönmekte
Ondan içim, için için yanmakta
Bu can dostu kendi gibi sanmakta
Yaşadıkça gamın peşi yoğumuş

Dost dost demez idim dönseydim başa
Uyansam çektiğim gam dönse düşe
Boşa bunca zaman gezmişim boşa
MESTÎ'nin dünyada işi yoğumuş

CİGALI TECNİS

Dörtlük aralarına ciga getirmek suretiyle söylenmiş cinaslı koşmaya denir.

Tecni; dizeleri cinaslı kelimelerle kafiyelendirilmiş koşma tarzı şiirlere verilen addır. Genellikle 11 heceli olmakla beraber 8 heceli tecnisler de vardır. Çeşitli tecnisli şiirler vardır. Bunlar; şöyle sıralanabilir: *Ayaklı Tecnis, Cigalı / Yedekli Tecnis, Cigalı Tecnis Geraylı, Çift Ayaklı Tecnis (Haydari), Çift Ayaklı Tecnis Geraylı, Dildönmez Tecnis, Döşeme Cigalı Tecnis, Lebdeğmez Cigalı Tecnis, Lebdeğmez Tecnis, Lebdeğmez Yedekli Tecnis, Mısra Boyu Cinaz Geraylı, Nefeskesme / Gidergelmez Tecnis, Tecnis Geraylı, Üç Ayaklı Tecnis.*

Tecniste, aşaktaki cinaslı kelimenin yanı sıra dörtlüklerin 1. 2. ve 3. dizelerindeki kafiyeli kelimeler de cinaslı kelimelerden oluşur.

Bu tip şiirlere *yedekli koşma* da denilir. Âşık edebiyatına bu tarzda şiir kazandıranlar denilince akla; *Çıldırılı Şenlik, Zülalî, Müdamî, Şevki Halıcı, Çobanoğlu, Şeref Taşlıova* ve Azerbaycanlı âşıklardan *Hasta Kasım, Musa, Elesker, Mikâyıl Azaflı, Hüseyin Bozalganlı* gibi âşıklar gelir. Cigalı tecnis tarzına karşılaşmalarda da rastlanılır. Bu tip şiirler, daha ziyade *Taşlıova, Günay Yıldız, Karahanlı, Tanrıkulu, Mürsel Sinan* ve *Maksut Koca* gibi Karşılı âşıklar tarafından icra edilmiştir. Cigalı parçalar *Kuba Keremi, Yanık Keremi, Memmed Bağırı* gibi makamlarda icra edilir.

OYALADI

Suretinde Hakkı seyrettiğim yâr
Bir sensin içimde inanmazsan yar
İçime yara düştü
Sanırlar yâra düştü
Azrail kıyamadı
Öldürmek yara düştü
Cesedimi saklar derince bu yâr
Ah bu kahpe felek kime olmuş yar
Bu yaşıma kadar hep *oyaladı*

Âşıkların yaşı olsa bile yüz
Bir anda gençleşir bulsa yardan yüz
Gençliği koy yüzde gör
Aşk bahrini yüz de gör
Evvel yar kalbine gir
Sonra gelip yüzde gör
Yar çoktan çevirmiş bu âşıktan yüz
Aldattı şu felek bizi yüzde yüz
Bin kez süsledi de bin *oya'ladı*

MESTÎ'yim sevdaya kalmadan çok geç
Dedim yar ne olur bir kez güldür geç
Çok bekledim geçmedi
Lafım sözüm geçmedi
Ömrüm gelip geçti de
Ah bu derdim geçmedi
Bir daha mı sevmek geç o işi geç
Feleğin torundan kurtuldum er geç
Tükürdüğün yine bak *o yaladı*

CİGALI TECNİS GERAYLI

Dörtlüklerin üçüncü dizelerinden sonra 4 heceli ciga eklenen geraylıdır. *Geraylı*; Azerbaycan'da söylenen, kafiyeye düzeni koşma tipinde olan, 8 heceli şiirlere denilir. *Ciga* ise; âşıkların dörtlüklere ekledikleri cinaslı manilerin adıdır. Daha ziyade Azerbaycan'da ve Doğu Anadolu âşıkları uygularlar.

Ciga dörtlüğü, muhteva yönünden asıl dörtlükle ilgili olmak durumundadır. "Cigalı Tecnis Geraylı"nın dörtlük sayısı genellikle 3-7 arasındadır. Ancak nadiren 7 dörtlük olabilir. Konusu sevgi, dostluk ve güzelliştir. Geraylılar kendilerine has ezgilerle okunur. Kafiyeye düzeni koşmada olduğu gibidir. Cigalar kendi arasında kafiyelenir.

YÜREĞİNDE

Âşık yanar için için
Kor gizlidir yüreğinde
Yâr bildiği suna için
Geçer serden
Geçmez yardan
Ah u zardan
Korkmaz nardan
Nar gizlidir yüreğinde

Can ne zaman yara düşer
Sanki dersin yâra düşer
İçine bir yara düşer
Derdinden can
Hali yaman
Yoktur derman
Sızlar her an
Zor gizlidir yüreğinde

MESTÎ nasıl başın bağlar
Yolunu bir engel bağlar
Hazan olur solar bağlar
Bu ölümcül
Aşktan gönül
Gezer bülbül
El olmuş gül
Har gizlidir yüreğinde

TEKRARLAMA

Âşıkların şiirlerinde bütün dizelerini aynı kelime ile başlattığı şiir şekliDİR. Azerbaycan Edebiyatında bu şiirlere “anafora” denilir. Klasik şiirde “tekrir” sanatı ile ifade edilen bu yaklaşım, şiire bir başka tavır, ahenk ve anlam kazandırır. Dize başlarına daha çok; *Adam var, Ali, Aşk, Bazı, Ben, Bir dem, Bir dem gelir, Bir ucu, Bir zaman, Biri / Birisi, Bu Mehmet, Bu nasıl, Bu ülkü, Cumhuriyet, Çok, Dilerse, Gâh / Gâhi, Gül, Güzel, Güzel gördüm, Hoşgörü, İster, İsterse, Kadın var, Kimi / Kimisi Kimler, Kim istemez, Kimi yer, Muhabbet, Ne, Ne oldu, Nice bir, Ol gece, Selâm, Sen, Senin bu, Sevgidir, Yedi, Yuvalar var...* gibi sözler getirilmiştir.

Tekrarlamalar, 8 ve 11 heceli olabileceği gibi daha fazla heceye sahip de olabilir.

ADAM VAR Kİ

Adam var ki şu dünyada har gibi
Adam var ki aslı gülü andırır
Adam var ki her zerresi kir gibi
Adam var ki berrak gölü andırır

Adam var ki kalbi iman bulmamış
Adam var ki gülüşü hiç solmamış
Adam var ki yüzünde nur kalmamış
Adam var ki rengi alı andırır

Adam var ki ezenlerin kılıcı
Adam var ki ezilenin ilacı
Adam var ki boşa atar kulacı
Adam var ki kendi seli andırır

Adam var ki mazlumları astırır
Adam var ki zalimleri susturur
Adam var ki iyiye kan kusturur
Adam var ki Yiğit Zal'ı andırır

Adam var ki boş dolanır boş gezer
Adam var ki bir ummana eş gezer
Adam var ki sanki kalbi taş gezer
Adam var ki esen yeli andırır

Adam var ki vermez bir çift selâmı
Adam var ki **MESTÎ** etmiş alemi
Adam var ki incitir her kelâmı
Adam var ki sözü balı andırır

KİMİN

Kimin toprakları oy bu topraklar
Kimin sevdikleri öldü burada
Kimin mirasıdır akan ırmaklar
Kimin gözyaşı sel oldu burada

Kimin çığlığını fısıldar rüzgâr
Kimin ellerinde çıkmayan kan var
Kimin zulmü ile sonsuza kadar
Kimin kimde ahı kaldı burada

Kimin kanı kuru dere den taşı
Kimin gücü kime mezarlar eşti
Kimin genç bedeni toprağa düştü
Kimin umutları soldu burada

Kimin malı oldu gelinler kızlar
Kimin sesi göğşe çıkan avazlar
Kimin ayak izi bu silik izler
Kimin adını kim sildi burada

Kimin yeli kimin üstünde esti
Kimin hışmına kim baş eğip sustu
Kimin toprağında kim kimi kesti
Kimin vebalini aldı burada

Kimin yüzündendir **MESTÎ** bu nifak
Kimin çocuk teni hep kaldı ufak
Kimin kanıdır al beliren şafak
Kimin kini galip geldi burada

TEZATNAME

Zıtkelimelerin yanyana kullanılmasıyla söylenmiş şiidir. Edebiyatımızda ilk örneğini **Mestî** söylemiştir ve bu terim ona aittir.

Aşağıdaki koşmada 24 çift zıt kelime kullanılmıştır.

BAŞLARMIŞ

Kötüler iyiye baskın gelince
Sevginin yerine **kavga** başlarmış
Konuşkanlar buna **suskun** kalınca
Dikenler yüz bulup **gülü** taşlarmış

Zaman **cahil**indir **ehil** bulunmaz
Önü **ardı** başka haldir bilinmez
Kara sarmalamış **aktan** silinmez
Düşman **dost** görünüp dostu tuşlarmış

Düzlüğüne bakma fark et **eğriyi**
Uzak durma **yakın** gel duy çağırıyor
İdama götürür **yanlış doğruyu**
Sağlam olana da **çürük** işlermiş

Aşağı feryatta **yukarı** dingin
Tokun değil **açın** evinde yangın
Fakir kuru ekmek düşlerken **zengin**
Yatar **kalkar** malı mülkü düşlermiş

Eskiler **yeniyle** küsülü durur
Namertler **mertlere** pusulu durur
Cevapsız **sorular** asılı durur
Korkaklar **cesuru** tek tek fişlermiş

Her şey zıddında gör **kabukta özü**
Nasıl tamamlar bak **gece gündüzü**
Olgundur **ham** sanman **MESTİ'nin** sözü
Önce kendin **sonra** eli haşlarmış

AKROSTİŞ

Dize başlarındaki harflerin yukarıdan aşağıya bir anlam olacak şekilde ayarlanarak söylenmiş şiirlerdir. Farklı hecelerle söylenmekle beraber genellikle 11 hece ile ve aşk konusunda ortaya konulmuştur. Oluşturulan sözler; “Seni seviyorum.” “Hatice çok güzelsin.” “Ne olur beni anla.” “Gül yüzlüm Fetiye’ m.” gibi cümleler yahut herhangi bir kişi ismi olabilir.

ADI AŞK

A dını sorarım divane halin
A dını bildirmez adı ne dersin
A slını ararım divane halin
A ğlatır güldürmez adı ne dersin

D ünya etrafında dönüyor onun
D ertlide ateşi yanıyor onun
D iller hep adını anıyor onun
D üşeni kaldırmaz adı ne dersin

I şık saçan nice canın yüzünde
I şık mı bırakmış gülen gözünde
I srarla yalvarsan her bir sözünde
I raktır aldırılmaz adı ne dersin

A slı astarı ne bunun kim söyler
A rdına düştü mü yakalar paylar
A b-ı hayat uman boş umut eyler
A ldatır doldurmaz adı ne dersin

Ş ekli yok şemali yoktur görünmez
Ş aşkın dolandırır bir dem yerinmez
Ş ansı olan varsa ölür sürünmez
Ş ifasın buldurmaz adı ne dersin

K albine girince *MESTÎ* mest oldu
K aderin cevrenden payını aldı
K açamadı er geç ummana daldı
K ıştırır öldürmez adı ne dersin

HİROŞİMA NAGAZAKİ

H ak sömüren zalim sermayedarlar
İ nsanlığa kurşun sıktı doymadı
R ütbeleri kanlı şu payedarlar
O rduyu emrine çekti doymadı

Ş ekillendi dünya güçluden yana
İ nsan tek azrail oldu insana
M azlum halklar nice bulandı kana
A ğabeyler çok kan döktü doymadı

N erede ezilen gariban varsa
A rdında dalmıştır beyler bir hırsa
G örenler susuyor bu ne inkârsa
A ğızlara para tıktı doymadı

Z ulme sessiz kalma ey *MESTİ* bağır
A ğır gelir bu zulm insana ağır
K atilin huyudur oynar kör sağır
İ zledi uzaktan baktı doymadı

AKROSTİŞ HÜKÜMLÜ KOŞMA

Her dörtlükte dize başı kelimeleriyle bir hükmün oraya konulduğu koşmadır. Elimizdeki örneklerden hareketle edebiyatımızda ilk örneğini Âşık Daimî'nin ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Daimî'nin şiirinde asıl metin, dörtleme tarzındadır yani ayak yoktur. Aynı tarzda Arguvanlı Basirî'nin de hem dörtleme hem de akrostiş hükümlü bir şiiri vardır. Dize başındaki kelimelerle oluşturulan hüküm cümlesi, aynı zamanda yedekli dize yani 5. dize olarak tasarlanmıştır ve böylelikle yedekli koşma vücuda getirilmiştir.

Edebiyatımızda bu tarzda en fazla şiir söyleyen Kısaslı Sefâî'dir.

YILDIRMADI

Umudu solmadı gönül bağımın
Bana sor ne çektim kul yıldırmadı
Sevgiyi rehberi bildim çağımın
Bana düşman oldu el yıldırmadı

Yergiyi meziyet bildi yarenler
Bana sor bak kurdum dalga kıranlar
Övgüyü haykırıp sonra vuranlar
Bana tesir etmez sel yıldırmadı

Üç günlük telaşa kapılmış kullar
Dünyanın tadıyla mest olmuş diller
Varını kendinin sanmış cahiller
Sorma dünyalığı mal yıldırmadı

İnancı ıyıksa eğer insana
Bana sor MESTÎ'yim bana sor bana
Kavgayı gün gelip dost bildim cana
Bana eğil diyen dil yıldırmadı

Umudu bana sor sevgiyi bana
Yergiyi bana sor övgüyü bana
Üç günlük dünyanın varını sorma
İnancı bana sor kavgayı bana

MUAMMA KOŞMA

Şiirin tamamında yer alan kelimelerin ikinci harfleri ile bir cümle vücuda getirilerek oluşturulan şiirdir. Mestî'nin böyle bir şiir örneği vardır. Aşağıdaki örnekte bu harfler yanyana yazıldığında 4+4+3 şeklinde yazılmış beyit ortaya çıkmaktadır. Muamma koşma, edebiyatımıza **Mestî** tarafından kazandırılmıştır.

ESİRİNDİR GÖNLÜM

Esirindir *gö*nlüm özlemin acı
Gülüşün *ak*lımı almış deliyim
İradem *ben*liğim istemez hıncı
Eğer *em*rin kırsa aymam doluyum

Ar istemem *duy en* istediğim sen
Evim *ad*ın diler ağlarım bilsen
İmrenir *ah*ıyla *yâ*dlar *in*lerken
Ağat *bile olsa bir is* çalıyım

İndirme *kaş*ını *ans*ız, ölürüm
Nara *att*n, *san*ma öce dalarım
Okunla istersen *MESTİ'n* avlarım
Egenin *dil*beri *umar* dileyim

**“Sözcüklere sığmıyorsun sevdiğim,
Hangi lisan anlatacak sevgimi.”**

DEDİM-DEDİ

Karşılıklı konuşma esasına dayalı olarak söyledikleri şiirlerdir. Hemen her konuda örneği vardır.

İlk örnekleri *Nesimî*, *Pir Sultan*, *Tamaşvarlı Gazi Âşık Hasan*, *Ercişli Emrah* gibi şairler ortaya koymuşlardır. Bu tarz şiirleri en çok yazan 7 şiirle *Hüseyn Sümmarioğlu* ve 6 şiirle *Ruhsatî* olmuştur.

Çoğunlukla 11 hece ve dördlük şeklinde olmakla beraber; 7, 8, 14, 15 ve 16 hece ile söylenmiş olanları da vardır. Dedim-Dedi tarzı şiire canlılık katar ve ilgiyi artırır. Bu şiirlerde aşk konusunun yanında sosyal meseleler olaylar hatta yergi ve taşlamalar da işlenir. Farklı konuları işlemesi ve belli bir biçim içinde söylendikleri için dedim-dedili şiirleri şekil olarak ele almak gerekir.

Şair burada dedim-dedi diyalogu ile böyle bir durumun, olayın vuku bulunduğunu söyler. İşin aslı böyle olmayıp şairin gönlünden geçen arzuyu, düşünceyi, dünya görüşünü ve durumu sergilemesinden başka bir şey değildir.

Söz konusu şiirleri farklı şekillerde tasnife tabi tutabiliriz.

Türkiye dışında, Dedim-Dedili şiir örneklerine, başta Azerbaycan olmak üzere Türkmen, Uygur ve Özbek şiirinde de rastlanılır.

DEDİM CANAN

Dedim “Canan hal-i gönlüm perişan”
Dedi “Derdi çekmek aşk şanıındandır”
Dedim “Yârin var mı eyle bir nişan”
Dedi “Yüz verdiğim nişanıındandır”

Dedim “Bağrım yakan kor olsa gerek”
Dedi “Mecnun gezmek zor olsa gerek”
Dedim “Derde çare yar olsa gerek”
Dedi “Çarelerin el yanıındandır”

Dedim “Gönlüm ele niyet mi sandın”
Dedi “Güldüm diye kısmet mi sandın”
Dedim “Çilelerin zahmet mi sandın”
Dedi “Bu sözlerin hüsranıındandır”

Dedim “Seni bildim gönlüme göre”
Dedi “Kes umudun onmaz o yâre”
Dedim “Eyle bir yol derdime çare”
Dedi “Var git çaren Rahman'ındandır”

Dedim “Kurtar beni şu gümanıımdan”
Dedi “Gören ne der çekil yanıımdan”
Dedim “Soldu benzim arzumanıımdan”
Dedi “Belki halin yalanıındandır”

Dedim “**MESTÎ** sever yalan söylemez”
Dedi “Seven böyle gönül eylemez”
Dedim “Sultan kul olanı paylamaz”
Dedi “Bu can artık kurbanıındandır”

DEDİM HOCAM

Dedim “Hocam dinle şikâyetim var”
Dedi “Kimler sana çektirdi ahı”
Dedim “Mestî derler epey günahkâr”
Dedi “Anlat hele neymiş günahı.”

Dedim “Oruç tutmaz namazı yoktur”
Dedi “Vay vay kâfir hiç yüzü yoktur”
Dedim “Lakin ele garezi yoktur”
Dedi “Cehennemde eder ah vahı”

Dedim “Şarabını yaşarken içer”
Dedi “Zebaniyi görünce kaçır”
Dedim “Ne kaçması sohbetler açır”
Dedi “Nasıl yani nedir izahı”

Dedim “**MESTÎ** benim ey şaşkın hoca”
Dedi “Tövbe eyle gidip de Hacca”
Dedim “İçer Hacı olurum gece”
Dedi “Zor görürsün böyle sabahı”

BİTİŞİK ŞİİR

İki veya daha fazla şiirin yan yana getirilmesiyle oluşturulan şiir. Ayrı ayrı şiirlerin yan yana getirilmesi esasına yahut ortadan bölündüğünde farklı şiirlerin ortaya çıkması esasına dayanır. Dikkat edilmesi gereken husus; şiir, iki veya daha fazla şiirden oluştuğu izlenimini vermemesi gerektiğidir. Yani farklı şiirlerin dizeleri yan yana geldiğinde aynı konuda ve aynı anlamda olması mecburiyetini taşımazdır. Yan yana getirilen şiirler semai, varsağı, güzelleme, tecnis, lebdeğmez de olabilir.

Edebiyatımızda Aşug Sadayî, Bekir Karadeniz, Osman Öztunç Sefil Kadimî ve Kul Fanî'nin bitişik şiirleri vardır. Şiirler, genellikle aşk, mistik ve didaktik konuludur. Hece sayıları 11-30 arasında değişir.

Mevcut örnekler âşık tarzı şiir geleneğine ters düşmeyen eserlerdir ve orijinal örneklerdir.

Mestî'nin aşağıdaki 6 hece ve 5 hece ile yazılmış 3 örnekte 2 ayrı şiir, bir araya getirildiğinde 11 heceli olan üçüncü bir şiir ortaya çıkmaktadır.

GÖRMÜYOR MUSUN

Fark etmedin ülkem	<i>kirli elleri</i>
Kan gölüne döndün	<i>görmüyor musun</i>
Çok yürüdü'n halkım	<i>çıkamaz yolları</i>
Derde çare sandın	<i>görmüyor musun</i>

Neyi umuyorsun	<i>hele der misin</i>
Kusur yamıyorsun	<i>zulme yâr mısın</i>
Göz mü yumuyorsun	<i>yoksa kör müsün</i>
Korktun da mı sindin	<i>görmüyor musun</i>

<i>MESTÎ</i> 'yim son sözüm	<i>şehre köyüne</i>
Bizim bu yurt bizim	<i>dön bak soyuna</i>
Cevher idi tozum	<i>geldin oyuna</i>
Bir pula mı kandın	<i>görmüyor musun</i>

AMMA ARATIR

Kendi kendisine
Altınım der amma
Bilmez kendisi ne,
Sorsanız yar amma

*altınım diyen
pulu aratır
aşkı dert sayan
eli aratır*

Aşk ile dolmadan
Uğruna ölmeden
Sevdayı bilmeden
Sureti nar amma

*yalanla yunar
laf ile döner
boşuna yanar
külü aratır*

MESTÎ'yim bir düşün
Sesi çoktur boşun
Kuru lafla hoşun
Sözünde nur amma

*sonu ne olur
gürültü gelir
sözü mü kalır
lâhı aratır*

TÜKENİYORUM

Feryat eyliyorum
Derdimin elinden
İmdat eyliyorum
Vefasız kulundan

*nerdesin ya Hak
tükeniyorum
halime bir bak
tükeniyorum*

Dost dost diye soldum
Yine kötü oldum
Sözleriyle öldüm
Riyakâr dilinden

*eridi canım
gamda sol yanım
çekildi kanım
tükeniyorum*

Görünmüyor hayır
Dostlarda kin büyür
Ruhum sızı duyar
Kelplerin dölünden

*herkes şerrinde
kalp yok yerinde
ta en derinde
tükeniyorum*

MESTÎ'yim pek zormuş
Bir bana mı vermiş
Benliğimi sarmış
Sağından solundan

*gördüm her hali
derdi zevali
kurt yer misali
tükeniyorum*

Aşağıdaki şiirde, 8 ve 5 heceli iki ayrı şiir bir araya getirilmiştir. Genel olarak bakıldığında 13 heceli bir şiir ortaya çıkmaktadır.

YOKSUL HEP YOKSUL

Gurbet sıla yoksula bir	<i>yoksul hep yoksul</i>
Değişse çile değişir	<i>düzen değişmez</i>
İsmi başka cismi başka	<i>ezilen başka</i>
Yalnız köle değişir	<i>ezen değişmez</i>

Emek sömürenler çoktur	<i>her yerde aç kurt</i>
Bu ne reva bu ne Haktır	<i>bulunmuyor mert</i>
Dertsiz güne imkan yoktur	<i>başta türlü dert</i>
En fazla bela değişir	<i>üzen değişmez</i>

MESTÎ 'yim yanarken fakir	<i>kim bedel öder</i>
Kurtaracak hangi fikir	<i>kim akıl eder</i>
Yoksullar görülür hâkir	<i>böyle de gider</i>
Sanma bu hile değişir	<i>bu zan değişmez</i>

Aşağıdaki dört ayrı örnekte, 8 ve 7 heceli olmak üzere iki şiir, toplamda da 15 heceli üçüncü bir şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin dördü de bitişik şiir olmalarının yanında *divanî* şiirlerdir.

HER ŞEY DİLDE BAŞLAR İMİŞ, SOKAK ÇOCUĞU NE DEMEK

Her şey dilde başlar imiş
Düşünerek konuşmalı
Hak batılı tuşlar imiş
Doğrulara yanaşmalı

*sokak çocuğu ne demek,
sokaklar çocuk doğurmaz
sarfetmeli ona emek
sen ona var o çağırmaz*

Arayıp bul doğrusunu
Duy yetimin ağrısını
Sürme yolun eğrisini
İyilikle tanışmalı

*rehber etme kör kulları
çocuklar dünya gülleri
temiz kalple sür yolları
kötü kalbe gün ağarmaz*

MESTÎ sabreder bu yüke
Herkes kendisinden baka
Cahillere kulak tıka
Bir âlime danışmalı

*herkesin sınavı vardır
kiminki kiminle birdir
cehaletin sesi gürdür
ilmi olanlar bağırılmaz*

BU SEVDANIN ELİNDEN

Ey vefasız görmez misin
Gece gündüz ah çekerim
Bir gün olsun sarmaz mısın
Hasret kaldım yaş dökerim

*ömrüm doydu çileye
bu sevdanın elinden
yaşım döndü doluya
bu sevdanın elinden*

Denk gelmezsin benzerine
Bak cihanın her yerine
Yüreğimin defterine
Dert yazarım dert okurum

*kıyas eyle âlemlerle
neler yazdım çilemlerle
baht karası kalemlerle
bu sevdanın elinden*

MESTÎ can verdi canından
Ecel ayrılmaz yanından
Gönlümün akan kanından
Sanma ki yar sağ çıkarım

*fark etmedin yine yar
seven eder intihar
tükendim her günüm zar
bu sevdanın elinden*

FEDA ETMELİ

Sözlerimden bir mana al
Yola düşmek istiyorsan
Teni bırak yola can sal
Hakk'a koşmak istiyorsan

*Hak yolu sabır ister
canı feda etmeli
ne kin ne kibir ister
kini feda etmeli*

Nefsin sana olmaz direk
Benliği bir yana bırak
Sal ateşe düşsün yürek
Eğer pişmek istiyorsan

*gel dostum gerçeği sar
hiçliktedir itibar
bedenini sarsın nar
şanı feda etmeli*

İkna eyle öz hissini
Aç gönlünün kafesini
Ölmeden öldür nefsini
Mezar eşmek istiyorsan

*şu bedeni vermeye
ardında sır görmeye
manasına ermeye
teni feda etmeli*

MESTÎ'yim aç can evini
Fark et dünyanın avını
Geçip sabır sınavını
Zoru aşmak istiyorsan

*burdan kalkmadan göçün
kibirden kinden kaçın
yarına varmak için
dünü feda etmeli*

BİLMEDİĞİNDEN

Başka çileye benzemez
İnsanın dilden çektiği
Kara çalıya benzemez
Bülbülün gülden çektiği

*dil yarası dediğin
sözü bilmediğinden
gül yarası dediğin
nazı bilmediğinden*

Her yola sapsa eğer
Yalnız belâya değer
Bitmezmiş hüsrarla meğer
Yolcunun yoldan çektiği

*kendin kaybeden kişi
doğrudan ırak başı
şaşkın gezmekse işi
izi bilmediğinden*

Bilmez bahar olduğunda
Ömrün kışı geldiğinde
Bell' olur tek kaldığında
Yaprağın yelden çektiği

*sırtlamalı cefayı
sürmek için sefayı
görmüyorsa vefayı
güzü bilmediğinden*

Âşıklık bir yol sürmektir
Sazında Hakk'ı görmektir
Değilse elin yormaktır
Aşığın telden çektiği

*gelmiş ise sırası
Hak içindir narası
âşıkların yarası
sazı bilmediğinden*

MESTÎ kendi özüne bak
Kendin gibiyle otur kalk
Can Hakk'tan düşmüşse ırak
Tükenmez kuldan çektiği

*özünde mâna süslü
gül dostun güldür nesli
dolanır bağırlı isli
özü bilmediğinden*

Aşağıdaki bitişik şiir 8+8+6 heceli olmak üzere 3 ayrı şiirle vücuda getirilmiştir. Böylelikle toplam 4 şiir elde edilmiştir.

GÖNLÜMDEKİ BUNCA DERT

Gönlümdeki bunca derdi *haykırsaydım şu dağlara* dağ dayanmaz buna
Kime dediysem bilmedi *içimi yakan ateşi* bir ben bilirim dost
Yaraları yermiş merdi *doymadan deli çağlara* dertten yana yana
Bir gün şu yüzüm gülmedi *soldu ömrümün güneşi* sanma gülerim dost

Kaç acıya dayanır can *deli gönlüm n'olur söyle* nasıl biter bu dert
Böyle nasıl yaşar insan *yaşamak mı olur böyle* bağrımdayken kurt
Damarımdan çekildi kan *içten içe yer de öyle* çileyi ettim yurt
Yine şu kalbim ölmedi *ayrılmaz umuttan başı* çare dilerim dost

Dost bildiğim yar sandığım *kim varsa bir yara açtı* deldiler bağrımı
Tatlı diline kandığım *dost göründü yıktı geçti* duymazlar çağrımı
Canımı bile sunduğum *sevdaysa kanımı içti* kim sayar doğrumu
Bahtım imana gelmedi *var mıdır bu zulmün eşi* zanda kalırım dost

MESTÎ'm doğru sözü çekmem *namerde mert mi denirmiş* erlik nerde kaldı
Haksızlara boyun bükmem *yiğit yoldan mı dönermiş* de hangi er güldü
Bir puluna dönüp bakmam *özü doğru can yanarmış* Hakk'ı diyen öldü
Dünyada gözüm kalmadı *menfaatse dünya işi* ben de ölürüm dost

SİCİLLEME

Sicillemeler, 7–16 hece ile aynı kafiyeli 8 veya daha fazla dizelerden oluşan bent yahut bentlerle söylenen; nasihat, millilik, mistik ve belli bir inanç konularında söylenmesi gerekenlerin sayılıp döküldüğü şiirlerdir.

Bent yahut bentlerle vücuda getirilir. Şayet şiir bentlerle yazılmış ise, bent sayısı, en az üçtür. Âşık isterse gücü nispetinde bent sayısını artırabilir. Gerçi âşık şiirinde; beşli, altılı, yedili, sekizli ve dokuzlu yani dize sayısı 5-9 arasında değişen şekillerde örnekler ortaya konulmuştur.

Yapılarına göre iki ayrı özellik gösterir. Bunlar;

A. Tek bent olan sicillemeler: Bütün dizeleri aynı kafiyede ve tek bent halindeki sicillemelerdir. Bentteki dize sayıları 10 ilâ 82 arasında değişmektedir. Bu tip şiirlerin hece sayıları 14, 15 ve 16 arasında değişmektedir. Şiirlerde, nasihat, mistisizm, millilik ve Bektaşî inancı gibi konular işlenmiştir.

B. Bentlerden oluşan sicillemeler: Bentler, en az 10 dizeden oluşur. Kısmen divan şiirindeki “*Terci-i Bend*”e benzer. Bent sayıları 3-9, bentlerdeki dize sayısı 11–17, dizelerin hece sayıları ise 7-16 arasında değişir.

EY ONURLU HALKIM

Ey onurlu halkım senin kaderin bu olmamalı
Umut dolu gözlerine kanlı yaşlar dolmamalı
Elinle büyüyen orman sararıp da solmamalı
Diken senin gül de senin kimse gelip yolmamalı
Uygarlığı sen öğrettin şimdi geri kalmamalı
Kirlî eller kardeşliğe fitne fesat salmamalı
Gençliğine kast eyleyip geleceği çalmamalı
Uyan bu bir oyun uyan hiç gaflete dalmamalı
Rahip imam kılığında cenazeni kılmamalı
Dünyayı bölen şu beyler senden bir pay almamalı
Kardeş kavgasını umar umduğunu bulmamalı
Analar bağrına taşı basarak kahrolmamalı
Ezilen halklardan başka kimseyi dost bilmemeli
Gözyaşını elinle sil başka eller silmemeli
Biz dostunuz diye gelip her gülene gülmemeli
Tezgâh içinde tezgâh var bu tezgâha gelmemeli
Din dil mezhep ırk diyerek kimse bizi bölmemeli
Mermer gibi sağlam harcın cüret edip delmemeli
Der **MESTÎ** dik duran başın kimseye eğilmemeli
Kendisini doğuran halk elleriyle ölmemeli

SATRANÇ

Hem aruz ve hem de hece vezni ile yazılan, taktileri yahut durakları satranç tahtası düzeninde olan şiirlerdir.

Satranç şiirlerin en önemli özelliği; satranç tahtası düzeninde olma şartıdır. Yani 1. 2. 3. ve 4. taktiller yukarıdan aşağı da aynı düzendedir. Yani taktiller rakamlandırılacak olursa şöyle bir düzen ortaya çıkar:

1	2	3	4
2	3	4	5
3	4	5	6
4	5	6	7

A. Aruz ölçüsü ile yazılmış satrançlarda şu kalıplar kullanılmıştır:

Müf te i lün / Müf te i lün / Müf te i lün / Müf te i lün

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

Müs tef i lâ tün / Müs tef i lâ tün / Müs tef i lâ tün / Müs tef i lâ tün

B. Hece ölçüsü ile yazılmış satrançlarda da ise şu kalıplar kullanılmıştır:

8 heceli satrançlar,

10 heceli satrançlar,

12 heceli satrançlar,

14 / 15 heceli satrançlar,

16 heceli satrançlar,

20 heceli satrançlar.

Satranç sözünün Hintçe *sadrenç* yahut Arapça *sadrenc* kelimelerinden geldiği söylenmektedir.

Konusu genellikle *aşk ve güzellik* olan satrançların *fikrî, dinî, tasavvufî, öğüt, şahsî, yergi* ve *millî* konularda da yazılmış örnekleri vardır.

YOKSULLUĞUN ÇİLESİ

Yoksulluğun	çilesini	kadere mi	yükleyelim
Çilesini	çektüğümüz	yeter denir	yana döne
Kadere mi	yeter denir	suçsuz mudur	zengin beyler
Yükleyelim	yana döne	zengin beyler	kimse ona

Onlardır her	derdin kökü	onlar halkı	sömürenler
Derdin kökü	para için	kene gibi	kemirenler
Onlar halkı	kene gibi	tüketip de	semirenler
Sömürenler	kemirenler	semirenler	geldi sona

<i>MESTÎ</i> 'yiz bu	memleketin	toprağında	taşında biz
Memleketin	hayaliyle	yaşıyoruz	düşünde biz
Toprağında	yaşıyoruz	bayrak bizde	başında biz
Taşında biz	düşünde biz	başında biz	el bir yana

DÜŞÜN TAŞIN

Düşün taşın	bu âleme	gelmekteki	maksat nedir
Bu âleme	gelmiş isen	sebebini	idrak eyle
Gelmekteki	sebebini	anlayıp da	erdiğinde
Maksat nedir	idrak eyle	erdiğinde	olmaz böyle

Hak var etti	seni kendi	ışığından	verdi ışık
Seni kendi	nefsin yutar	nasipsizin	bağrı deşik
İşığından	nasipsizin	biri olma	ol da âşık
Verdi ışık	bağrı deşik	ol da aşık	aşkî boyla

<i>MESTÎ</i> geri	döndüğünde	nedir dersin	senle gelen
Döndüğünde	bu dünyada	ettiğindir	seni bulan
Nedir dersin	ettiğindir	derim sana	yoktur yalan
Senle gelen	seni bulan	yoktur yalan	varsa söyle

SEVDA DENEN

Sevda denen	derdi çeken	her kim varsa	bu dünyada
Derdi çeken	bilir anca	hele bir bak	her günü zâr
Her kim varsa	hele bir bak	yüreğinden	bizâr olan
Bu dünyada	her günü zar	bizâr olan	hep sevdakâr

Biri var mı	canlı çıkan	aşk denilen	bahre dalıp
Canlı çıkan	varsa da o	dertten gezer	Mecnun olup
Aşk denilen	dertten gezer	deli şaşkın	sonu gelip
Bahre dalıp	Mecnun olup	sonu gelip	ölenler var

Dinle <i>MESTÎ</i>	sen yenisin	bu yoldan çok	aşık geçti
Sen yenisin	senden evvel	gidenlerin	çoğu göçtü
Bu yoldan çok	gidenlerin	halini gör	kim yâr seçti
Âşık geçti	çoğu göçtü	kim yâr seçti	toprağa sor

EVVEL-AHİR KOŞMA

Dize başı ve dize sonu aynı sesi ihtiva eden koşma çeşididir. Daha ziyade Azerbaycan coğrafyasında yaygındır.

Aşağıdaki şiirde Mestî (a) ünlüsü ile edebiyatımıza evvel-ahir koşma örneği kazandırmıştır.

KANMAYASIN HA

Adamın namerdi mert olur sanma
Aslı sonra çıkar kanmayasın ha
Allar pullar tatlı söze aldanma
Ağzı ballar döker kanmayasın ha

Ab-ı hayat sunsa eline bakma
Ateşi beterdir kendini yakma
Akıl et peşinden yollara çıkma
Ardı sıra çeker kanmayasın ha

Aynı dert MESTÎ'nin başına belâ
Aç gözün ibret al yaşama illa
Amacı başkadır güler evvelâ
Arkasından yakar kanmayasın ha

EVVEL AHİR CİNAS

Evvel-Ahir koşma şiiri olmakla beraber şiirin ayağında cinaslı kelimeler kullanma esasına dayanır.

BAĞLAR

*R*uhumla sevmişim seni ey dilber
*R*ahmeyle can sana umudun **bağlar**
*R*azıyım uğruna fedadır bu *ser*
*R*ahında urganı boynuna **bağlar**

*R*ahman sende gizli bu can kulundur
*R*akibi uğratmam senin çulundur
*R*engi aşk rengidir kızıl gülündür
*R*ededip gidersen solar bu **bağlar**

*R*üzgârım ol da es sol yanıma yâr
*R*ağbet etmem ele yaksa da bu *nar*
*R*eva mıdır *MESTÎ'n* olsa tarumar
*R*ab ne gün bu aşkın başını **bağlar**

DÖRTLEME

Dörtlüklerin her biri kendi arasında ve ayrı kafiyede olan şiir şeklidir. Bu şiirlerde “ayak” yoktur. Hece sayıları ve konuları belli bir esasa tabi olmayıp serbesttir. Mehmet Akif'in *İstiklâl Marşı* bu tarz bir şiirdir. İlk örneği Viranî'de görülür. Kafiye düzeni *aaaa / bbbb / cccc / dddd... şeklindedir.*

Bir veya iki dize ekleyerek yedekli dörtlülerin de vücuda getirildiği olmuştur. Bunlar içinde 4+1 olarak *Ruhanî* ve *Viranî*; 4+2 olarak da *Dertli*, *Gözübenli* (*Mustafa Önder*), *Mehmet Arif*, *Gözübenli*, *Leyla Saz Bacı* ve *Sümmanî* gibi şairler örnekleri karşımıza çıkmaktadır.

BEBEK

Dünyaya gözünü açan bir bebek
Bilmez kötülüğü büyüyene dek
Onca kin nefreti gördükçe tek tek
Kendi kendine der dünya bu demek

Direndikçe kötülüğe günbegün
Dönülmez kedere edilir sürgün
Ya kötü olmayı seçer büsbütün
Ya da dertle büyür vermezse ödün

Doğduğu gün gibi temiz kalmak zor
Temiz kalanlara hor bakarlar hor
Kimi yüreğini orta yere kor
Kimini de kapmış dünya denen tor

MESTÎ doğduğunda kalbi nasılsa
Zerre kirlenmedi dâra asılsa
Madem dünya üç beş günlük fasılsa
N' olur kelpler kasım kasım kasılsa

ŞAİRNAME / ÂŞIKNAME

Şairnameler, Âşıklar tarafından genellikle 11 hece ile yazılan / söylenen, çağdaşı yahut kendilerinden önce yaşamış olan şairlerin mahlaslarına ve onları niteleyen birtakım vasıflarına yer verilen şiirlerdir.

Âşıklara Methiye, Âşıklar, Âşıklar Destanı, Âşıklar Serencâmı, Âşıknâme, Ozanlar, Ozanlar Şiiri, Tekerleme, Şairler Destanı, Şairname gibi adlarla anılan şairnameler, divan şairlerinden bahseden *Şuarâ Tezkireleri* kadar olmasa da şairlerimizin memleketi, adı, tarikatı, fiziki ve ruhi yapısı gibi vasıflarını yansıtmaları bakımından asıl önemlisi de bir şairin başka şair tarafından değerlendirilmesi bakımından önem kazanırlar. Sözü edilen şaire ait ipuçları bir araya getirildiğinde, o şair hakkında yeni bilgiler elde etmek mümkün olur. Ayrıca, hangi şairlerin kendisinden sonraki şairlerce tanındığını ve şöhret bulduğunu, hangi sıfatlara sahip olduğunu yine bu eserlerde görmemiz mümkündür. Şairnamelerde, sözü edilen belli bir şaire ait ipuçları bir araya getirildiğinde, o şair hakkında yani bilgiler elde etmek mümkündür.

Şairnamelerin dörtlük sayısı 3-85 arasında değişmektedir. En hacimli şairnameler olarak; dörtlük sayısı 85 olan Feymanî'nin, 60 dörtlük olan Gubarî'nin ve 58 olan Âşık Ömer'in şairnameleri görülür. Bunları dörtlük sayısına göre şu âşıkların şairnameleri izlemektedir: Hızrî (51), Noksanî (35), Bosnavî (34), Şem'î (32), Şeref Taşlıova (26), Sun'î (21), Sabri Dil (19), Kul Gazi (18), Kul Semaî (17), Baharözlü Feryadî (16), Tokatlı Püryanî ve Gürünlü Gülhanî (15), Âlimî, Çobanoğlu ve Nurşah (14).

Şairnameler, koşma tipinde söylenen / yazılan şiirlerdir. Gerçi 8 heceli veya Divanî tarzda ortaya konulmuş örnekler de bulunmakla beraber, bu, genel durumu değiştirmez. Yazılış sebebi ne olursa olsun, muhteva yönüyle şairleri konu edinen şiirlerdir. Bu bakımdan gerek hacim ve gerekse muhteva yönünden değerlendirildiğinde, şairnameleri *destan* türü içinde mütalaa etmek gerekir.

BİZİM ÂŞIKLAR

Ta *Dede Korkut'tan Baykan*'dan beri
Sözün ustasıdır bizim âşıklar
Yunus'un izinden yürür ileri
İzin ustasıdır bizim âşıklar

Yâr aşkıyla gezmiş *Karacaoğlan*
Köroğlu beylere vermemiş aman
Dadaloğlu geri durmaz kahraman
Hızın ustasıdır bizim âşıklar

Pir Sultan halk için geçmiş serinden
Kaygusuz'um ayrı düşmüş Pir'inden
Teslim Abdal sanki okur Kur'an'dan
Cüzün ustasıdır bizim âşıklar

Ruhsatî, Seyranî, Sümmanî, Şenlik
Hak için söyledi etmedi benlik
Koz vermemiş çatmış nerdeyse hinlik
Kozun ustasıdır bizim âşıklar

Âşık Ömer, Dertli, Âşık Zülalî
Kul Himmet Üstadım bir başka veli
Veysel'im kalbiyle görmüş her hali
Gözün ustasıdır bizim âşıklar

Mahzunî, İhsanî korkmaz ölümden
Zulmün hesabını sordu zalimden
Akarsu der yansam dönmem yolumdan
Közün ustasıdır bizim âşıklar

Nesimî'nin sesi ta arşa çıktı
Selimî tasavvuf gözüyle baktı
Hüdaî benliğin dağımı yıktı
Düzün ustasıdır bizim âşıklar

Şah Turna yiğitçe dedi sözünü
Sanmayın güçlüye yumdu gözünü
Sularî'miz inletirdi sazını
Sazın ustasıdır bizim âşıklar

Garip Neşet erken yoruldu gitti
Ozan Arif sözle bin kurşun attı
Çınar diz çökmedi zindanda yattı
Dizin ustasıdır bizim âşıklar

Farkı yok halkını savunan dilin
Hepsi benzeridir bir gonca gülün
MESTÎ de yolcusu bu tozlu yolun
Tozun ustasıdır bizim âşıklar

DESTANLAR

MEMLEKET DESTANI

01

Doğu'dan Batı'ya ne hoş havası
İline aşığım memleketimin
Adana'sı hele Çukurova'sı
Eline aşığım memleketimin

02

Adıyaman'a git tarih kokuyor
Suyundan hoşgörü sevgi akıyor
İnsanı insanca, aşkla bakıyor
Kuluna aşığım memleketimin

03

Afyonkarahisar Kalesi'ne çık
Orda bağrına bir derin nefes çek
Şu ova şu ırmak şu dağ bizim bak
Beline aşığım memleketimin

04

Ağrı'ya sığınan aç açık kalmaz
Ahmed-i Haniyi anmamak olmaz
Dil "Sevgi" derse, yâd umduğun bulmaz
Diline aşığım memleketimin

05

Amasya'nın meşhur güzel elması
Ordadır Ferhat'ın dağlar delmesi
Güzel Hamdullah'ın aşkı bulması
Hâline aşığım memleketimin

06

Ankara'da destan yazdı Ata'mız
Boyun eğdi yedi düvel ötemiz
Vatan için şaha kalktı atımız
Nalına aşığım memleketimin

07

Antalya yurdumda bir başka inci
Konuk eder her yaz yaşlıyı genci
Üç beş değil nice konuda öncü
Boluna aşığım memleketimin

08

Artvin'in yaylası veriyor huzur
Gönlüm her an sanki orada gezer
Rüzgârı bendeki acıyı sezer
Yeline aşığım memleketimin

09

Aydın'da Tahtacı olur yüreğim
Doğaya baş eğer kalır yüreğim
Ormanında rahat bulur yüreğim
Dalına aşığım memleketimin

10

Balıkesir dersin cennetten güzel
Hasan Boğuldu Kaz Dağı'yla özel
Şeytan Sofrası'ndan korkma beri gel
Guluna aşığım memleketimin

11

Bilecik'te Şeyhi Edebalı yâr
İnönü'yle düşman oldu tarûmar
Yalınayak yurdu yoktan etti var
Çuluna aşığım memleketimin

12

Bingöl'ün dört yanı dört dağ içinde
Ermişler diyarı yok çiğ içinde
Güzellik odağı her çağ içinde
Yılına aşığım memleketimin

13

Bitlis'te güzeller güzelini seç
Nemrut da yenilmiş zamana er geç
İstemem verseler altından bir taç
Puluna aşığım memleketimin

14

Bolu'da Köroğlu rüzgârı eser
Şanı yiğitliktir sanma yol keser
Susanları bile edepten susar
Lâlina aşığım memleketimin

15

Burdur'da bir yanım Yörük oluyor
Cura'yla Sipsi'yle dile geliyor
Salda'nın ününü dünya biliyor
Gölüne aşığım memleketimin

16

Yeşil **Bursa** Orhan Gazi diyarı
Belki de bugünün bir tek mimarı
Gücü hat safhada inmemiş yarı
Piline aşığım memleketimin

17

Çanakkale ile var oldu devlet
Ödeyemezsin hiç ne edersen et
Çolak kalmış vatan için çok evlat
Şeline aşığım memleketimin

18

Çankırı Ilgaz'a yaslanmış sırtı
Yurdumun her yanı bir başka artı
Kaplamaş üstünü yeşil bir örtü
Talına aşığım memleketimin

19

Çorum nam salmıştır leblebi ile
Hitit'ten bu yana kültürden kale
Her köşesi güzel sığmıyor dile
Ülüne aşığım memleketimin

20

Denizli horozu dillere destan
Kutsal Antik Kenti eyliyor mestan
Pamukkale desen bir başka üstün
Çal'ına aşığım memleketimin

21

Diyarbakır ele el etmiş derler
İftira ederler dil etmiş derler
Fitnesi yok diye zül etmiş derler
Zülüne aşığım memleketimin

22

Edirne sınırdan en güçlü surmuş
Kırkpınar'da bütün yiğitler ermiş
Bir solukta nice pehlivan sermiş
Zal'ına aşığım memleketimin

23

Elazığ'da Gakkoş olur gardaşım
Bölemezler ister alsınlar başım
Bin türlü madenden kıymetli taşım
Leline aşığım memleketimin

24

Erzincan'a baksam doymam ıraktan
Varsam da kurtulsa gönlüm firaktan
Çel bir çocuğumdur orda yürekten
Çeline aşığım memleketimin

25

Erzurum'da buna edip ahtını
Yıktı Nene Hatun düşman tahtını
Del artık demiş bu kara bahtını
Deline aşığım memleketimin

26

Eskişehir yurttan yana aşkıyla
Yurt için duldur kaç suna aşkıyla
Babasız evlâdın ana aşkıyla
Duluna aşığım memleketimin

27

Gaziantep'te o ruh o tendedir
Vatan aşkı toprak aşkı gendedir
Üstünde imandan örtü ondadır
Pılına aşığım memleketimin

28

Giresun kirazın anavatanı
Birlikte kurtarır derde batanı
Bulamazsın mala haram katanı
Malına aşığım memleketimin

29

Gümüşhane güldü bir bak haline
Sızladı yüreğim Dipsiz Gölü'ne
Benzerdi gözümde telli geline
Heline aşığım memleketimin

30

Hakkâri elinde kaldı bu aklım
Unuttum sanırsa gönlüm bin büklüm
Ordadır ruhuma dokunan iklim
Sülüne aşığım memleketimin

31

Hatay'da merhamet sevgi tek merhem
Ermeni'si Kürt'ü Türk'ü orda cem
Yurt aşkı dediğin demdir bizde dem
Mülüne aşığım memleketimin

32

Isparta'da Luvi kavminden beri
Ne izler bırakmış gidenler geri
Gül kokuyor baştan başa her yeri
Gülüne aşığım memleketimin

33

Mersin'i saymakla bitirmek pek zor
Yedi Uyurlar'da derin mana var
Eğriçayır'ı da kime sorsan der
Balına aşığım memleketimin

34

İstanbul Türkiye demek bir nevi
Tarihler boyunca sürmüş işlevi
Uluslararası işlerin devi
Rolüne aşığım memleketimin

35

İzmir görünenden öteyi gizler
Tarihi bir aç bak ne görür gözler
Sürmesini çekmiş edâlı kızlar
Miline aşığım memleketimin

36

Kars'ın kazı meşhur bilmeyen hani
Doğası kendine mest eder canı
Yemyeşildir amma vatansa konu
Çölüne aşığım memleketimin

37

Kastamonu yurda ayrı renk katar
Milli parkında bin çeşit kuş öter
Evleri bile tek başına yeter
Toluna aşığım memleketimin

38

Kayseri'li er geç sadık sözüne
Maldan evvel töre gelir gözüne
Ana ata bilen sayan kızına
Oğluna aşığım memleketimin

39

Kırklareli bazı derin ah çeker
Ahını bilene aşk ile bakar
Yolu uzun uzak olsa ne çıkar
Tuluna aşığım memleketimin

40

Kırşehir'dir hep hak hukuk arayan
Neşet'imden beri şanı yürüyen
Sağı da sol gibi sarıp koruyan
Soluna aşığım memleketimin

41

Kocaeli ile tarih sunulur
Kırgızca Göktürkçe hala anılır
Atın yavrusuna "kuli" denilir
Kuline aşığım memleketimin

42

Konya'dır suyundan aşkla içilen
Adaleti Ahî ile saçılan
Semâya Mevlana gibi açılan
Koluna aşığım memleketimin

43

Kütahya'ya varsam çıksam Hisar'a
Adını kazımış her bir asıra
Yeşil tabiatı doğal mesire
Şılına aşığım memleketimin

44

Malatya kay(ı)sıda bir de sazında
Somuncu Baba'nın piştim közünde
Arayıp Mevlâyı kendi özünde
Bul'una aşığım memleketimin

45

Manisa'da ersiz kalmış sineler
Baş eğmemiş on can bakmış nineler
Her canlı toprağı için iniler
Poluna aşığım memleketimin

46

Kahramanmaraş'ta arama suçlu
Mahzuni'm bir türkü söylüyor içli
Mayası sağlamdır toprağı güçlü
Kiline aşığım memleketimin

47

Mardin dense akla hoşgörü gelir
Süryani, Yezidi orda bir olur
Barış için göğe güvercin salar
Palına aşığım memleketimin

48

Muğla'yı düşünsem gelirim aşka
Dilime dolanır bir acı keşke
Milâs'ın halısı bile bir başka
Kılına aşığım memleketimin

49

Muş'ta gelenekler baş tacı olur
Edep orda gerçek anlamı bulur
Büyük önde gençler geride kalır
Kal'ına aşığım memleketimin

50

Nevşehir'e yolun düşerse birden
Sıla kokusunu al getir ordan
Bir davet gelmiş ki o koca Pir'den
Gel'ine aşığım memleketimin

51

Niğde'nin kendine has dili derler
Hatırı geçene var dâhli derler
Şaşkın olana pel pel hâli derler
Peline aşığım memleketimin

52

Ordu'yu tepeden seyre dalmışım
Canımı oraya feda kılmışım
Her çeşit renginden payım almışım
Alına aşığım memleketimin

53

Rize'dir rengarenk kültür bahçesi
Miras kemençesi miras lehçesi
Türlü türlü kumaş saklar bohçası
Şalina aşığım memleketimin

54

Sakarya korkmadı er savaşından
Tek zerre vermedi vatan taşından
Geleceği gördü ta en başından
Falına aşığım memleketimin

55

Samsun kurtuluşa meşale yakmış
Özgürlük tacını başına takmış
Yeşilirmak ordan denize akmış
Seline aşığım memleketimin

56

Siirt'te Hak dostu Veysel Karani
Bir pula saymış tüm dünya varını
Bir aba bir hırka olmuş yareni
Tülüne aşığım memleketimin

57

Sinop'ta beni de bir Sinop'lu say
Suyu başka sudur çayı başka çay
Sahilinden çil çil parıldıyor ay
Çiline aşığım memleketimin

58

Sivas'ın hasreti beni sardıkça
Bu dünyayı Veysel gibi gördükçe
Ozanları saza dertli vurdukça
Teline aşığım memleketimin

59

Tekirdağ'lıları boşuna yorma
İki kadeh atsa n'olur çok görme
Helâli çok iyi bilirler yerme
Hiline aşığım memleketimin

60

Tokat Çamlıbel'de gördüm düşümü
Hubuyar Sultan'a döktüm yaşımı
Orda kurmuşlardı mezar taşımı
Salına aşığım memleketimin

61

Trabzon'da kaç yıl kaç millet gezdi
Sporda yılmadan yolunu çizdi
Kendi kaderini eliyle yazdı
Golüne aşığım memleketimin

62

Tunceli'de Munzur Baba'nın eli
Düzgün'e anlattım bendeki hâli
Ordan geçmiş bütün Pir'lerin yolu
Yoluna aşığım memleketimin

63

Şanlıurfa'mızda Halil İbrahim
O yüce kıssayla zaptolmuş ruhum
Ateşte yakmamış Rahman-ı Râhim
Külüne aşığım memleketimin

64

Uşak derman dilde keşke olana
Bir nazarla bakar başka olana
Aklın yolu bir yurt aşkı olana
Cul'una aşığım memleketimin

65

Van Doğu 'da inci mercan misali
Dünyada var mıdır bilmem emsali
Yumurtası, yağı, kaymağı, balı
Foluna aşığım memleketimin

66

Yozgat'ı yoz bilme candır insanı
Uzaktan bilinmez yakından tanı
Orda vardır vatan aşkı nişanı
Uluna aşığım memleketimin

67

Zonguldak Kömürü ekmektir merde
Ekmeğe sarılan düşer mi derde
Üç beşine değil ne varsa nerde
Fulüne aşığım memleketimin

68

Aksaray Ihlara ile süslenir
Dağı taşı nice kuşla seslenir
Malaklı ev ferdi gibi beslenir
Yalına aşığım memleketimin

69

Bayburt'ta yolunu yitiren biri
Ne kapıyı çalsa hazırdır yeri
Sütten ak toprağım olsa da kara
Liline aşığım memleketimin

70

Karaman ilimle gidiyor önden
Kaçar ikilikten, benlikten, kinden
Her kelâmı fel fel dinlenir candan
Feline aşığım memleketimin

71

Kırıkkale'de hiç olur mu kavga
Hele Abdal'ına yetmiyor övgü
Oradan dört yana yayılır sevgi
Holüne aşığım memleketimin

72

Batman'ı söylesem tutuşur özüm
Hasankeyf'i bir kez görseydi gözüm
Ot bitmese bile dönmezdi yüzüm
Keline aşığım memleketimin

73

Şırnak'ta Nuh Nebi besbelli izi
Tufanda korundu Haktan bu yazı
Nil'i kıskandırır suyunun gözü
Niline aşığım memleketimin

74

Bartın'a uğrayan hiç eyler mi yas
Güzelliği siler gönüllerden pas
Seherde çık nemli toprağına bas
Hölüne aşığım memleketimin

75

Ardahan bambaşka görünür bana
Yuna bu gözlerim suyuyla yuna
Çiftçisiyle terim toprağına ine
Meline aşığım memleketimin

76

Iğdır'da gizlidir koca bir alem
Feyz verir insana orda her kelâm
Kapı zil çalınmaz yeter bir selâm
Ziline aşığım memleketimin

77

Yalova yaylası kaplıcasıyla
Gururumuz tüten her bacasıyla
Göz göz akar tatlı ve acısıyla
Yuluna aşığım memleketimin

78

Karabük gözümün nuru göz ferim
Safranbolu huzur yerim gül yerim
Bir olmak içinse fedadır serim
Ciline aşığım memleketimin

79

Kilis'in derdine artık çare kıl
Yâd ellerden zarar görmesin tek kıl
'Ol' diyen aşkıyla eğil secde kıl
Ol'una aşığım memleketimin

80

Osmaniye demek, demektir iman
Allah'tan bilinir orda her mihman
Çarıkla kurtardı yurdu bir zaman
Zoluna aşığım memleketimin

81

Düzce'li ne varsa serer yoluna
Yurt odur uğruna candan oluna
MESTÎ'yim yurdumun böyle biline
Biline aşığım memleketimin.

Sözlük:

Cil: Millet, boy, cemaat.

Cul: Akıl manasında kullanılır.

Çel: Yaramaz. (Çocuklar için)

Fel: Keskin, dikkatli, canlı bakmak manasında kullanılır.

Gul: şeytan.

Hel: Gelin süsü.

Hol: Sofa.

Höl: Islaklık, yaşlık, nem.

Kulî: Tay.

Lel: Kıymetli taş.

Lil: Bulanık akarsuyla gelen çamurlu su.

Mel: Çapa.

Mil: *Sürmeyi* gözlere *sürerken* kullanılan çubuğa verilen ad.

Mül: Şarap.

Pal: Bir çeşit güvercin.

Pel: Şaşkın.

Pıl: Yaygı, örtü. Gaziantep Ağzı.

Pol: Hayvanları bağlamak için toprağa çakılan ağaç ya da demir kazık.

Sül: İklim.

Şel: Çolak, sakat, felç.

Şil: Yeşil, taze, yaş.

Tal: kök, gövde, sap ve yaprak biçiminde farklılaşmış organları bulunmayan bir bitkinin yaşama ve gelişme organı.

Tol: taş kemer ya da taş kemerlerle yapılmış ev, oda, kapı, duvar vb.

Tul: uzunluk.

Ul: Nişan, işaret, kök, doğuş.

Ül: Köşe, yön.

Yul: Su pınarı, kaynağı, gözü.

Zal: Güçlülük ve pehlivanlık sembolü.

Zol: Çarık yapmak için kesilen gön parçaları.

Zül: Kötü ve küçültücü davranış.

ÖMÜR DESTANI

Bin dokuz yüz doksan iki yılıymış
Açmışım bu handa iki gözümü
Kundağım da eskilerin çuluymuş
Gözyaşıyla sarmış anam bezimi

Doksan üçte bir yaşıma girince
Geç anladım bunu aklım erince
Ateş duman nedir diye sorunca
Ondan beri taşıyorum közümü

Doksan dört tüm memlekette zor geçmiş
Yokluk denen başa nice dert açmış
Farkettim ki garibanlık tek suçmuş
Yoksul buna bulamamış çözümü

Doksan beşte başlamışım koşmaya
Alışmışım koşar iken düşmeye
Meyletmişim zorlukları aşmaya
Kader açmış ta o yaşta sezimi

Bir başka dert **doksan altı** senemiz
Rahat yüzü görememiş Sinemîz
O kiradan bu kiraya hânemiz
Savrulurken çok bilmişim azımı

Doksan yedi hayal meyal hatrımda
Fotoğrafta kalan bir hâl hatrımda
Ey çocukluk silinme kal hatrımda
Büyüdükçe kaybediyom izimi

Okul çağım geldi **doksan sekizde**
Döndü bayram havasına bu bizde
Babam için heyecanla o izde
Tez okudum tez öğrendim yazımı

Doksan dokuz depremiyle yürekten
Ankara'da erimiştik meraktan
Öylesine sarsmıştı ki iraktan
Düşündükçe hâlen yakar özümü

İki bine nice düşünle girmiştik
Milenyumu ona buna sormuştuk
Emmi dayı ne sofralar sermiştik
Yalnız onlar saydım tadım tuzumu

İki bin bir sarılmıştım eline
Yetişmiştim dedemin son haline
Beraberce düşmüştük köy yoluna
Hakka erdi o yıl aldım sızımı

Gardaşlıkta yıl **iki bin ikidir**
Bir gardaşım oldu Hakktan bâkidir
Ömür boyu yoldaşlığın tekidir
Acı tatlı paylaşmışım mazimi

İki bin üç ilkokulu bitirdim
Saza söze akıl fikir yetirdim
Manilerle masallarla oturdum
Kimselere açamadım nazımı

İki bin dört yılı kalem elimde
Türlü türlü mânâ vardı halimde
Mekân kurdu yâr türküsü dilimde
Yeni yeni belli ettim gizimi

Ortaokul **iki bin beş** yılında
Tiyatroyla geçti sanat yolunda
Şehit Bekçi Ramazan'ın rolünde
Gururlanıp ne vermiştim pozumu

Şu **iki bin altı** başka gelmişti
İçimdeki çocuk aşka gelmişti
Lise çağım sanki coşku gelmişti
Alamadım uzun süre hızımı

Çabuk geçti geldi **iki bin yedi**
Yüreğimi sanki kanlı yaş yudu
Meylettim bir saza evvel 'yok' dedi
Sonra aldı babam o ilk sazımı

Yıl **iki bin sekiz** âsi bedendim
Saz söz derken nice yaren edindim
Gâh sevildim gâh kökümden budandım
Gâhi oldum dost bağının üzümü

Ve **iki bin dokuz** sıla derdinde
Kara giymiş acıların yurdunda
İmranlı'nın ve Zara'nın ardında
Az mı gezdim toprağımı tozumu

İki bin on çocukça bir hevesti
Sazım sözüm yüreğime nefesti
O dem gönül umudunu tez kesti
Yıkılmıştım alamadan hazzımı

İki bin on birde dertle yoğruldu
Yıkıldığım yerden tekrar doğruldu
Ne pes ettim ne de birgün eğrildim
Eğemedi kimse benim düzümü

İki bin on iki tahsil zamanı
Kütahya'ya dönmüş kader dümeni
Uzak etse bile saza bu beni
Er geç tuttum ilme olan sözümü

İki bin on üçte dosttan dem aldık
Ozanlarla hayli zaman cem olduk
Gönlümüzün mekânından gam sildik
İşte böyle oldu bu bağ bozumu

İki bin on dörtte nice iş oldu
Çok didindim emek verdim boş kaldı
Yarenlerden yoldaşlardan taş geldi
Acıdan da aldım öyle dozumu

İki bin on beşti yine varmıştım
Çocukluktan beri her yıl görmüşüm
Sılamın her taşına yüz sürmüştüm
Yeşil Göl'üm aratmazdı zenzemi

İki bin on altı çoktur emeğim
Bağrımdaki aşkı sevgi yumağım
Şiirlerim oldu dilim damağım
Güzelliğe adadım her dizemi

İki bin on yedi vatan sırası
Altı ayda geçti şunun şurası
İstanbul'da Sakarya'da yarısı
O yıl orda getirmiştım güzümü

İki bin on sekiz yoktur övgüsü
Bağrımdaydı her dem müzik sevgisi
Amma ağır bastı ekmek kavgası
Feleğe bir müddet verdim kozumu

İki bin on dokuz çıktı pandemi
Bir an dedik dünya artık sonda mı
Sebepleri akan bunca kanda mı
İnsanlığa mesaj mıdır gizemi

Bak **iki bin yirmi** biz de o dertten
Payımızı aldık sertten en sertten
Hayat dursa umut kesmem bu yurttan
Derman bizde yok efkârın lüzumu

Şu **iki bin yirmi birde** kavruldum
Ormanlarla yandım yelle savruldum
Bu kadarı yeter dedim devrildim
Doğrultması pek zor oldu dizimi

Ve **iki bin yirmi iki** kışında
Kar eridi dert dağının başında
MESTÎ olup çocukluğun peşinde
Umutlara yeni döndüm yüzümü

DEPREM DESTANI

Yıkıldı bir gece ansızın ülkem
Yıkıldı tam on bir il viran oldu
Yıkıldı tarifsiz acıda halkım
Yıkıldı soframız bal viran oldu

Yıkıldı temelden **Kahramanmaraş**
Yıkıldı kalmadı taş üstünde taş
Yıkıldı diyedir gözümdeki yaş
Yıkıldı pınarım sel viran oldu

Yıkıldı yerle bir oldu **Elazığ**
Yıkıldı soluma düştü sanki çığ
Yıkıldı yiğitler tıgdı hepsi tığ
Yıkıldı selviler dal viran oldu

Yıkıldı figanda can **Diyarbakır**
Yıkıldı diller o soruyu şakır
Yıkıldı be hep mi ölecek fakir
Yıkıldı cevapsız dil viran oldu

Yıkıldı yok eski o **Adıyaman**
Yıkıldı yurt buna ne olur derman
Yıkıldı tütüyor bir acı duman
Yıkıldı tükendi kül viran oldu

Yıkıldı sevginin şehri **Malatya**
Yıkıldı ah keşke dense bir rüya
Yıkıldı garibin başına dünya
Yıkıldı böyle bu yıl viran oldu

Yıkıldı ne halde bak **Şanlıurfa**
Yıkıldı dökülmez noktaya harfe
Yıkıldı sığmadı mektuba zarfa
Yıkıldı acımdan pul viran oldu

Yıkıldı hoşgörü diyarı **Hatay**
Yıkıldı üstüme dağlar vay ki vay
Yıkıldı gönlümü o enkazda say
Yıkıldı can evim mal viran oldu

Yıkıldı canıma can **Gaziantep**
Yıkıldı haraba döndü evler hep
Yıkıldı kaderdir diyorlar sebep
Yıkıldı vicdanlar kul viran oldu

Yıkıldı bir de bak şu **Osmaniye**
Yıkıldı onca ev bu kader niye
Yıkıldı hayalim düşlerim diye
Yıkıldı beyazım al viran oldu

Yıkıldı mertliğin yurdu **Adana**
Yıkıldı mezardır kaç bin insana
Yıkıldı öldük ey Tabiat Ana
Yıkıldı dağımız bel viran oldu

Yıkıldı tarihin vekili **Kilis**
Yıkıldı etrafı bürüdü bir sis
Yıkıldı yüreğim bu ne acı his
Yıkıldı çıkmazda yol viran oldu

Yıkıldı her göçük altında **MESTÎ**
Yıkıldı bağına yine taş bastı
Yıkıldı ötesi yok gayrı sustu
Yıkıldı velhasıl hâl viran oldu

**Şiir, tekrarlama tarzında yazılmıştır.*

ESNAFLAR DESTANI

Unutuldu bir bir çoğu zanaat
Ustaları gitti çırak kalmadı
Kimse getirmedi buna kanaat
Kimseler kendinde kusur bulmadı

Kunduracı, Terzi, Kazancı hani
Kalmadı **Telkari** kalmadı **Çini**
Eski olanları aratır yeni
Giden ustaların yeri dolmadı

Hahcı, Kilimci, Oymacı, Nakkaş
Ustasını özler durur **Oltu Taş**
Keçeciyle Yüncü meslekte gardaş
Yitti güzellikler geri gelmedi

Nerde kaldı **Tahta Kaşık Ustası**
Yiten kaç meslek var uzar listesi
Teknoloji asla olmaz kıtası
El değmeyen işte mânâ olmadı

Nalbant başka **Şimsir Tarakçı** başka
Şerbetçi işiyle gelmişti aşka
Geri dönmek mümkün olsaydı keşke
Zaman yaremize çare kılmadı

Kendirci Urgancı yünü eğirir
Haberı sokakta **Tellal** bağırır
Gönlüm o zamanı geri çağırır
Bu zamandan hiçbir tat tuz almadı

Semerci Sepetçi Çerçi Külekçi
Mücellid bir başka sanata bekçi
Bir bir tarih oldu onca emekçi
Kimsenin bağırını bu dert delmedi

Çömlekçi toprakta sanat görürdü
Bakırcı bakıra şekil verirdi
Kalaycı kalaylar onu korurdu
İnan bugün bile rengi solmadı

Bıçakçı kol gücü ile çalışır
Bileyici aynı işi bölüşür
Herkes lokmasını dostça üleşir
Kuru ekmeği kim kimle bölmedi

Savatçı, Sedefkâr, Hattat, Kalemkâr
Körükçüye baktım başka hüner var
Hepsi öz kültürüm edemem inkâr
Dilim haykırmaktan asla yılmadı

Nerde aba yapan satan **Abacı**
Kış gününü bekler idi **Sobacı**
Sorarlarsa nedir gidenden acı
Geride kalanlar merak salmadı

Harat bir ağacı oyardı aşkla
Lostra kundurayı boyardı aşkla
Kul alın teriyle doyardı aşkla
Şimdi kimse alın teri silmedi

Dokumacı dokur kutnu kumaşı
Taş Ustası keser yontardı taşı
Sofrasında helal lokmaydı aş
Ah biri dese o günler ölmedi

Oyacı, Hasırcı, Çarıklı, Debbâğ
Terketti **Bahçıvan** gülsüz kaldı bağ
Güzel her ne varsa tükendi bu çağ
Ondandır **MESTÎ'nin** yüzü gülmedi

PANDEMIYE TEŞEKKÜR DESTANI

Lanet okumadım varlığına ben
Şükür bizi eşit kıldın pandemi
Uğrasam da bunca zorluğuna ben
İsyanımı bir sen bildin pandemi

Bunca ezilmişsin aldın öcünü
Tanımadın zengin zorba gücünü
Yoksula da atsan ipin ucunu
Zengin olanı da buldun pandemi

Bizler alışkındık çileye zaten
Ne mutlu izini sürdün her zatın
Parasından gayrı boş zerzevatın
Gırtlığına çöktün kaldın pandemi

Gördüm ki inmişsin tepelerinden
Kopardın çoğunu tapularından
Biz boş dönmüşken bey kapılarından
Var ol sen izinsiz daldın pandemi

MESTÎ'yim adalet geldi sayende
Yüreğim bir huzur buldu sayende
Ölümsüzüm diyen öldü sayende
Dünyaya bir mesaj saldın pandemi

TERS ÖĞÜT DESTANI

Cemaat söver arkandan
Soymadan gitti dedirtme
Bir yolunu bul erkenden
Fırsatı bitti dedirtme

Sakın alın teri dökme
Bu denizden kârsız çıkma
Lezzet verir haram lokma
Helâli yuttu dedirtme

Kemiğine sulansa it
Paylaş herkes sansın yiğit
Çalanların suyuna git
Soysuza çattı dedirtme

Kırk takla at döne döne
Sil geçmişi bakma düne
Kim zenginse yanaş ona
Haklıyı tuttu dedirtme

Sıkışırsan eyle inkâr
Cahile ne dersin de yer
De ki: "Bunda dış mihrak var!"
Pisliğe battı dedirtme

Gözü açılanı sustur
Her muhalif sesi bastır
Çıkar yüzüğünü göster
Mala mal kattı dedirtme

Milli görün millî yaşa
Çok rağbet var millî düşe
Sen er görün, bul bir maşa
Çamuru attı dedirtme

MESTÎ böyle sürer hitap
Tersten okunur bu kitap
Velhasıl ne yaparsan yap
Adamlık etti dedirtme

ŞAPKA DESTANI

Ağa oldum başsız köyün birine
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı
Geç olsa da aklım geldi yerine
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Ağa sandı paşa sandı görenler
Bir şapkaya bir köy sundu görenler
Yalanıma hemen kandı görenler
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Bu şapkada türlü türlü keramet
Şapkam yeter istemezem hiç servet
Benim olur akla gelen her nimet
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Nerde para varsa yağdı içine
Kimin neyi varsa yığdı içine
Tavşan neymiş tüm halk sığdı içine
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Sırtımı da koltuğuma dayarım
Her gün akşam hasılatı sayarım
Şapkam her ne derse ona uyarım
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Bilmezler ki bu şapkanın dili var
Gizli saklı tüm işlerde eli var
Şapkasızın ne mülkü ne malı var
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Şapkasızlar şapkam için söverler
Şapkalılar sarırlılar överler
Görür görmez yıkılır tüm duvarlar
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Soran olmaz hiç bu işin ardını
Unutturmuş şapka köyün derdini
Ağasına sunmuş herkes yurdunu
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Sağdan yerim soldan yerim tasam yok
Bu başka din müridim çok asam yok
Şapkam bana yeter başka kasam yok
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

Şükür *MESTÎ* hiç şapkasız kalmadı
Başsızlara şapka lâzım olmadı
Soyuldular hiçbirisi bilmedi
Ondandır hiç çıkarmam bu şapkayı

AĞIT DESTAN

Başta ölüm olmak üzere ayrılığın yahut üzüntünün doğurduğu ıstırap sebebiyle ortaya konulan lirik ve manzum ürün. Şayet ölenler için söyleniliyorsa kendisine has makamla terennüm edilir. Söylenen sözler ölenle ilgili düşünce, duygu ve izlenimleri ihtiva eder.

Ölümü Türkler arasında çok büyük üzüntüye sebebiyet veren ve Kaşgarlı Mahmut tarafından derlenmiş olan Alp Er Tunga (Tuna)'nın ağıtı, en eski Türk ağıtlarından birisidir.

Ağıtlar yapı, konu ve söylendiği yerler olmak üzere grupta **tasnif** edilebilirler:

Ağıtlar anonim ürünler olmakla beraber bazılarının sahipleri bellidir. Edebiyatımızda halk şairlerine ait ağıt türünden eserlerin ilk örneklerine XIV. yüzyılda rastlamaktayız.

MADIMAK AĞITI

İçimdeki acı gelmiyor dile
Sözümden ettiler o gün orada
Otuz üç kez öldüm döndüm de küle
Özümden ettiler o gün orada

Ahmet Özyurt zulmü aşmak istedi
Bilgi denzinde coşmak istedi
İlime irfana koşmak istedi
Hızımdan ettiler o gün orada

Asaf Koçak mızıkası elinde
Azrail'e korku verdi halinde
Kim bilir ne vardı son hayalinde
Gizimden ettiler o gün orada

Asım Bezirci'miz manayı sezdi
Kalemi cehalet zırhını ezdi
Pirim Pir Sultan'ı yılmadan yazdı
Azimden ettiler o gün orada

Asuman Sivri'miz tatlı sözlümüz
Umutla sevgiyle gülen gözlümüz
Soldu baharında güneş yüzlümüz
Yazımdan ettiler o gün orada

Behçet Sefa Aysan yokluğu acı
Şairdi hekimdi sevgiydi tacı
Lakin yobazlığa yoktu ilacı
Dozumdan ettiler o gün orada

Belkıs Çakır gönül bağında gülüm
Gülüşüne karşı yenildi ölüm
Onsuzken kırıktır kanadım kolum
Dizimden ettiler o gün orada

Carina Cuanna aşkla gelmişti
Bizi emanete kıymaz bilmişti
Hoşgörümüz ona konu olmuştu
Tezimden ettiler o gün orada

Edibe Sulari dost eşiydi
Deyişler söylerdi Hak aşığıydı
Fezada şavkıyan ilm ışığıydı
Fezandan ettiler o gün orada

Erdal Ayrancı'yla tutuştu özüm
Parelendi bağırim ah sızım sızım
Yığıdim yüreklim şahım şahbazım
Bazımdan ettiler o gün orada

Gülender Akça'yla yanarım her dem
Dermansız derdimin elinden ne'dem
Ağlaya ağlaya kurudu didem
Gözümünden ettiler o gün orada

Gülsüm Karababa nazlı bir güldü
Nefret gölgesinde güneşi soldu
Kanlı eller kıydı bizlerden aldı
Nazımdan ettiler o gün orada

Handan Metin derken yanar sol yanım
Görülmez yangınım tütmez dumanım
Çoğunda gözüm hiç olmadı benim
Azımdan ettiler o gün orada

Hasret Gültekin'in acı avazı
Aklıma düştükçe ağlarım bazı
Küle döndü aşkla çaldığı sazı
Sazımdan ettiler o gün orada

Huriye Özkan'ım ilk göz ağrısı
Daima sevgiye oldu çağrısı
Doğruyu haykırdı yoktu eğrisi
Düzümden ettiler o gün orada

İnci Türk'ün hayalleri neşesi
Söndü ocağımın tüten köşesi
Derin örgütlerin bunca maşası
Közümden ettiler o gün orada

Koray Kaya yitti kan kokusunda
Özüne bağlılık var zekâsında
Gencecikti henüz on ikisinde
Kuzumdan ettiler o gün orada

Mehmet Atay'ım da kalmıştı narda
Dizildi gönlümde dertler art arda
Niyeti fotoğraf çekmekti orda
Pozumdan ettiler o gün orada

Menekşe Kaya da Koray'ım ile
Sarılarak gitti ölüme bile
Yürekteki acı gelir mi dile
Kızımdan ettiler o gün orada

Metin Altıok'u gör dizesinde
Nice yüklü anlam var dizesinde
Hayatı yazmıştı her dizesinde
Dizemden ettiler o gün orada

Muammer Çiçek de o demden tattı
Yiğitçe boynunu eğmeden gitti
Ölümü avcunda un ufak etti
Tozumdan ettiler o gün orada

Muhibe Akarsu tükenmez yası
Muhlis Akarsu'nun yâri Leyla'sı
Anadolu yüzlüm üç kız anası
Yüzümden ettiler o gün orada

Muhlis Akarsu'yu kül eylediler
Nefreti zulümü bol eylediler
Sevgiyi çiğneyip çul eylediler
Bezimden ettiler o gün orada

Murat Gündüz için figanda diller
Eksilttiler bizi kan kokan eller
Kayboldu dosdoğru sürdüğüm yollar
Hizamdan ettiler o gün orada

Nesimi Çimen'im güldü dünyaya
Barış güvercini saldı dünyaya
Ondan yana ahtım kaldı dünyaya
Hazzımdan ettiler o gün orada

Nurcan Şahin güzel huri melekten
Nasip gelmiş bin bir dua dilekten
Fidan Ana zorla almış felekten
Kozumdan ettiler o gün orada

Özlem Şahin ateşe de gülmüştü
Nurcan'la kaderi aynı olmuştu
Kaybolmuş zifiri yerde kalmıştı
İzimden ettiler o gün orada

Sait Metin aşkla dinleniyordu
Güne Umut ile ünleniyordu
Pir Sultan'ım onla canlanıyordu
Mazimden ettiler o gün orada

Sehergül Ateş'in yası dolmadı
Sinem birgün olsun huzur bulmadı
Ondan sonra tadım tuzum kalmadı
Tuzumdan ettiler o gün orada

Serkan Doğan dedi “ölüm aşına.”
“Ağlamayın” dedi boşu boşuna
Kızılbağ istedi güzel başına
Sezimden ettiler o gün orada

Serpil Canik ile düşmüşüm kahra
Düşlediği günler çevrildi zehre
Akıp gidecekti berrak bir nehre
Gözemden ettiler o gün orada

Uğur Kaynar bir an bile sinmedi
Kaleminin ışığı hiç sönmedi
Aslı cevherdendi pula dönmedi
Tözümden ettiler o gün orada

Yasemin Sivri'yi duyduğum anda
Tarifsiz bir sızı olur bu canda
Sivas karı umdum közde dumanda
Buzumdan ettiler o gün orada

Yeşim Özkan güler oynardı bazı
Yalnız Huriye'ye geçerdi nazı
Yokluğuna nasıl olurum razı
Rızamdan ettiler o gün orada

Der **MESTÎ** nefretten duvar ördüler
Otuz üç fidanı kökten kırdılar
Hoşgörüyü yerden yere vurdular
Çözümden ettiler o gün orada

BAŞBAĞLAR AĞITI

Kanlı Doksan Üçün Beş Temmuzunda
Canım Başbağlar'da öldü ah öldü
Onlarca tabutta dost omuzunda
Tenim Başbağlar'da soldu ah soldu

Otuz üç masuma pusu kuruldu
Kime ne etti ki düşman görüldü
İbrahim'im on üçünde vuruldu
Kanım Başbağlar'da seldi ah seldi

Mehmet Dede yaşlıydı en bilgemiz
Düşmanlara korku vermiş gölgemiz
Kardeşlikle nam salmıştı bölgemiz
Dünüm Başbağlar'da baldı ah baldı

Baltacı'lar **Özdemir**'ler **Parto**'lar
Giydi kefen denen beyaz örtüler
Bizde yas tutuldu elde yortular
Günüm Başbağlar'da doldu ah doldu

Türkücü, **Akpınar** aileleri
Dolmadı hiç yası hiç çileleri
Ummazdık hainlik ve hileleri
Sonum Başbağlar'da oldu ah oldu

Taşdelen, **Aydın**'lar ve **Aydınlı**'lar
Bizi bizden etti eli kanlılar
Otuz yıldır ceza görmez zanlılar
Kinim Başbağlar'da boldu ah boldu

Demirci, **Yıldırım**, **Dikkaya**, **Torun**
Tarifi var mıdır böylesi narın
Geçmiş unutan kaybolur yarın
Önüm Başbağlar'da küldü ah küldü

Kucur, Öztürk, Çelik, Gülcan o köyden
Sandıkçı'yla **Güner** o da o boydan
Bölemezler haykır çıktı ok yaydan
Tonum Başbağlar'da deldi ah deldi

Başbağlar da biziz Madımak da biz
Bize bizden gayrı ne yol var ne iz
Bir bir yok edildi sananlar aciz
Binim Başbağlar'da geldi ah geldi

MESTÎ'yim kardeşiz biz o dağlarda
Munzur'un ardında can Başbağlar'da
Gidenler yaşıyor kalan sağlarda
Şanım Başbağlar'da kaldı ah kaldı

DÖRTLÜKLER

Muhtelif konularda ve muhtelif ölçüde olabilirler. Dörtlük şiirler, rubailerde olduğu gibi bir dörtlük içinde bir hükmü özlü bir şekilde yansıtma esasına dayanır. Dörtlükler; *aaba* yahut *abab* düzeninde kafiyelenirler.

Tezgâhtadır iman çıkmış pazara
Gel vatandaş en tazesi bizdedir
Dinli dinsiz malumunuz üzere
İman ölçen endazesi bizdedir
* * *

Gönül niye gam çekersin akşamın sabahı var
Mademki zalim kişide bir masumun ahı var
O zalimin yarın mahşer günü çok eyvahı var
“Hak de ötesini bırak.” diye boşa denmedi
* * *

Dinledim dünyanın şikâyetini
O da üstündeki kullardan bezmiş
Her şeyde o olmuş günah keçisi
Başına gelen tüm hallerden bezmiş
* * *

Cehennem narını âşıklara sor
Sor da yanmak neymiş anlatsın sana
Her birinin nice ah u zarı var
Yâre kanmak neymiş anlatsın sana
* * *

Aşkınla mest olmuş bu **MESTÎ** kulun
Sarhoştur berduştur desinler bırak
Hepsi hayranıdır bendeki halin
Hasetle kendini yesinler bırak
* * *

Sâkiler sunmuşlar aşkın meyini
İçelim sevdiğim erelim aşka
Çeldirmez aşığı dünya oyunu
Geçelim sevdiğim erelim aşka
* * *

Seni görmek dahi yeter artardı
Uzaktan uzağa bakarak sevdim
Hayalin ruhumu sarar örterdi
Düşünüp içimi çekerek sevdim
* * *

Seni her nesnede bulan benim ben
Meydeki hazzını alan benim ben
Günahkâr bellemiş beni kulların
Bilmezler sarhoşun olan benim ben
* * *

Bir şey anlamadık Mevla'm bu işten
Ne deyi bizleri yorarsın boşa
Gönlünde aşkınla gezen dervişten
Secdeyi namazı sorarsın boşa
* * *

Birer birer gezdim âlemleri ben
Her birinde başka biliniyorum
Sultan olur bazen görüdüğüm ten
Bazen de el açıp dileniyorum
* * *

Ey gafil âlemde gezme serseri
Sır taşır hiçbir şey değil sıradan
Kötü görme her can Hakk'ın eseri
Onu da yarattı seni yaradan
* * *

Şimdilik bu tende mihman gezerim
Gel de ruhuma bak neye benzerim
Aldatmasın seni, bakma surete
Bil ki bin teni bir candan süzerim
* * *

Hakk'a meyhanede sunduk tövbeyi
Miraca yükseldik gezdik kubbeyi
Hayyamın konuğu oldum bu gece
Her kadehte tavaf ettik Kâbe'yi
* * *

Dostum aç nasiplen Kalam-ı Hakk'tan
Nice ak kendini karadan bilir
Sayma hiç kendini temizden aktan
Karanı akını yaradan bilir

* * *

Dünya denen bataklıktan vazgeçtim
Bir seni yâr bildim dostunum ey dost
Ne düşümde gördüm ne bade içtim
Doğduğumdan beri *MESTÎ'nim* ey dost

MANİLER

Az sözle çok anlamın ifade edildiği, sevda konusu ağırlıkta olmak üzere hemen her konuda söylenmiş, 7 heceli, müstakil dörtlükten oluşan anonim ürünlerdir. Türk dünyasında yaygın olarak yaşatılmaktadır. Genellikle *aaba* şeklinde kafiyelenirler.

Maniler genellikle 7 hece ile söylenir. Bunun yanında 4, 5, 6, 7, 8, 11 heceli düz manilerin var oldukları da bilinmektedir.

Dize sayılarına göre; Düz Maniler, Kesik / Cinaslı Maniler, Yedekli gibi özellikler gösterirler. Hemen her konuda ortaya konulmuş maniler vardır.

Maniler her ne kadar anonim ürünler olmakla beraber âşıklar / şairler tarafından da söylenebilirler. Mestî'nin de bu vadede ortaya koyduğu örnekler vardır.

DÜZ MANİLER

Boşa oldum sana kul
Kıymetimi ettin pul
Etmem sana beddua
Var git Allah'ından bul

Derdi koydum sıraya
Merhem yok bu yaraya
Neden ayrı düştük yâr
El mi girdi araya

Dersen bu hâl nerdendir
Sevda denen yerdendir
Boynu bükük gezenin
Derdi yalnız yârdandır

Düştüm yârin yâdına
Yandım tüttüm oduna
Ölümden zor bir şey var
Aşk diyorlar adına

Hak bu belayı bize
Yazmış alayı bize
Aşk diye belletmişler
Derdi çileyi bize

Herkes bir yâr seçiyor
Aşk şerbeti içiyor
Gel artık gel imana
Ömür gelip geçiyor

Herkes lafta sever de
Çoğusu boş hovarda
Vefalı yâr bulursan
Kaçırma bu devirde

Kanı bozukmuş kanı
Candan etti bu canı
Sorsan beni terk etmiş
Kurtulmanın zamanı

Mani mani maniler
Söyler gönlüm iniler
Nerde eski sevdalar
Tat vermiyor yeniler

Yar kara giymiş gezer
Kendini boşa üzer
Mevlâm yazdıktan sonra
Bu yazıyı kim bozar

CİNASLI MANİLER

Yaşında
Yar güzellik yaşında
Ona neler sakladım
Gözlerimin yaşında

Dağlarda
Bir yanım şu dağlarda
Gurbet göz bile kırpmaz
Külüngüyle dağlar da

O yarsa
Bu bağrımı o yarsa
Ben ona canım verdim
El yanında o yârsa

Çal maya
Can gölüne çal maya
Bilmem yemin mi ettin
Şu gönlümü çalmaya

Görsene
Çektiğimi görsene
İster ulu orta sar
Gelen geçen görse ne

Gül erse
Har büyüttüm gül erse
Kara bahtım ak olur
Yar yüzüme gülerse

Sarmalı
Bağrımdaki sarmalı
Çözmenin bir tek yolu
Varıp yâri sarmalı

Yara var
Âşıklarda yara var
Kimseye yer yok yalnız
Sinemde o yara var

Alı ver
Karayı at alı ver
Herkes birini almış
Sen de beni alıver

Nar mıdır
Bağrındaki nar mıdır
Beni böyle yakan yar
Hasret midir nar mıdır

**TÜRLERİNE
GÖRE ŞİİRLER**

SEMAİ

Âşık tarzı şiir geleneğinde hem hece hem de aruz ölçülü olmak üzere iki türlü semaî vardır.

Heceli şekiller 8 hecelidir. Bu şiirlerin konusu aşk, güzellik ve sevgidir. Başta beşerî aşk olmak üzere, sevilen her nesne için semai söylenmiştir.

Âşıkların aruzun (*Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün*) kalıbıyla yazdıkları şiirler de semaî olarak adlandırılmıştır.

Bunlar gazel, murabba, muhammes, müseddes ve müstezat şeklinde olabilir. Mestî'nin bu tarzda yazdığı üç şiiri bulunmaktadır.

Kendisine has ezgileri vardır.

GÖNLÜME DERT AÇAN GÜZEL

Gönlüme dert açan güzel
Üz diye mi sevdim seni
Yaralayıp yüreğimi
Ez diye mi sevdim seni

Her derdime derman senden
Bilen yoktur bu halimden
Tez usanıp yüreğimden
Bez diye mi sevdim seni

Aşkın içten içe yara
Can biçare düştü nara
Gönül defterine kara
Yaz diye mi sevdim seni

Kaldı sinemde ah ü zar
Seven gönül candan bîzar.
MESTÎ'ye yaşarken mezar,
Kaz diye mi sevdim seni?

GÖNÜL

Bu sitemin bu nazların
Artık cana yetti gönül
Boşa çıktı tüm sözlerin
Umutlarım bitti gönül

Vefa yok imiş cananda
Niye kandın bu zamanda
Sırtını döndüğün anda
Neler neler etti gönül

MESTÎ'yim almışsın esir
Hayatımı ettin zehir
Gitmez dediklerin bir bir
Gitti işte gitti gönül

GÜL KOKUSU VAR

Ne güzelsin sevdiceğim
Yüzünde gül kokusu var
Ölene dek seveceğim
Özünde gül kokusu var

Bu bağrımı yakışınla
Doludizgin akışınla
Ta yürekten bakışınla
Gözünde gül kokusu var

Eylesen de cevri cefa
İnan bana gelir sefa
Şu nazların sanki şifa
Nazında gül kokusu var

Sultanısın bu âlemin
Şad eyliyor bir selamın
Hak sözü mü yâr kelâmın
Sözünde gül kokusu var

MESTÎ senle oldu mestan
Güzelliğin dile destan
Ben bülbülün sen gülistan
Hazzında gül kokusu var

GARİP GÖNÜL

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün

Garip gönül bu ettiğin sitemlerin ne gün biter
Başın çevir de elde bak neler de var ne besbeter

Cihan yanar da sen bu külde kendi yandığındasın
Elin yanında sanma hiç senin külün duman tüter

Karıncanın örümceğin balıkların da derdi var
Dalında ah eden kuşun da derdi var yanık öter

Âlem keyifli sanma kim ne derde kul nasıl yanar
Gülen kulun serinde kaç keder ve kaç demiş yeter

Ya dertliyiz de çekmişiz ya **MESTÎ**'yiz de çekmişiz
Alış sürer gider bu gam ne can yiter ne gam yiter

BE ALLAH'IM

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün

Be Allah'ım yakındığın nedir deyip sorar mısın
Düşün düşün yorulmuşum halim nasıl görür müsün

Âlemde menfaat düşünmeyen kulun bulunmuyor
Usanmışım tükenmişim akıl fikir verir misin

Adam bilip elim uzattığım dönüp zarar verir
Ruhumda doydu gayrı derde bilmezem korur musun

Yarattığın kulun ne nefsi doydu bak ne şükreder
Şu kervanın çoğunda fayda yok uzak sürer misin

Bu **MESTÎ** derdi çekti dermanın ister yarabbi duy
Kanar yaram çarem senin elindedir sarar mısın

FAKİRLİĞİN İÇİNDE

Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün / Mefâîlün

Fakirliğin içinde biz tükenmişiz görülmüyor
Kanar durur yürekte var olan çıban sarılmıyor

Bu dünya hep gariplerin emekleriyle döndü bak
Vatan diyen şu rantçılar kıpırdamaz yorulmuyor

Rahat rahat yatar beyim uyanmıyor yatak şirin
Gelir bizim de vaktimiz sanır bu çark kırılmıyor

Emekçinin ve köylünün sesinde yumruğundadır
İnince bak ki karşısında hangi bey vurulmuyor

Bu **MESTİ'nin** sözünde kurtuluş ayan da anlayan
Eğer akıl ederse halk denir mi hak verilmiyor

MUSAMMAT SEMAİ

Hece vezni ve iç kafiyeli olarak vücuda getirilen semaidir. Âşık Gamgüder (Abdülkadir Kılıç, 1931-2000)'in bu tarz ait beş dörtlükten oluşan bir örnek şiiri vardır. Mestî'nin şiiri dört dörtlüktür.

BENİ YAKAR BENİ YIKAR

Bu baş *belam* ah bu *çilem*
Beni *yakar* beni *yıkar*
Levh-i *kalem* dolmuş *elem*
Beni *yakar* beni *yıkar*

Niyetler *art* bulunmaz *mert*
Kederim *yurt* dostlar *namert*
Kurt sanki *kurt* bendeki *dert*
Beni *yakar* beni *yıkar*

Bütün *varım* dinmez *zarım*
Yok *inkârım* hep *bizârım*
Batar *harım* kalpte *nârım*
Beni *yakar* beni *yıkar*

MESTÎ sözüüm Hak'ta *gözüm*
Dosttan *dizim* sızım *sızım*
Yanmış *özüm* sönmez *közüm*
Beni *yakar* beni *yıkar*

GÜZELLEME

Güzelliği konu edinen koşma türüdür. 11 hecelidir. 8 heceli olanlarına “Semaî” denir. Sevgili, bağ, bahçe, at, dere, dağ, köy, kent vs. gibi beğenilen ve gönül verilen nesne ve kavramlar için söylenmiş pek çok güzelleme vardır. Bunların içinde en fazla sevgili için güzelleme söylenmiştir.

FEDA OLSUN

Daha ne istersin benden cananım
Alırsan bu canı al feda olsun
Bir senin derdindir benim dermanım
Zehrini yarama çal feda olsun

Dağlara hicap mı vermiş dumanı
Kim bezmiş yârinden seyret her yanı
Gelip bir kez olsun sarsan bu canı
Ömrümden giden her yıl feda olsun

Leyla'sız Mecnun'un adı okunmaz
Er olan canandan canın sakınmaz
Yoluna ölse de yine yakınmaz
MESTÎ'ni sana kul bil feda olsun

GEREKTİRİR

Aşk dediğin öyle dilde dolanmaz
Kalbinin içinde sır gerektirir
Berraktır taş yese yine bulanmaz
Ahdine vefalı yar gerektirir

El dünden hazırdır taşlar atmaya
Aşkın gücü yeter onu tutmaya
Yüreğin yetmeli yanıp tütmeğe
Sevda bazı bazı nar gerektirir

MESTÎ nardır yâri dumanı olur
Ele ne dert der ne amanı olur
Her kalbin yalnız bir mihmanı olur
Gayrıya gözünü kör gerektirir

GİDER

Yârinden ayrılan garip aşğın
Eceli bir adım önünde gider
Aşk zehri sevdadan bağrı deşğın
Yüreği çarptıkça kanında gider

Yâridir insanın sılası yurdu
Yârsızlık gurbettir eritir merdi
Eğer ki hasretlik derdiyse derdi
Her nereye gitse canında gider

Keramet verilmiş idi Lokman'a
Onda da derman yok sevdakâr cana
MESTÎ çilesiyle gelmiş cihana
Dert yanında gelmiş yanında gider

DERTLENME / ŞİKAYETLENME

Şairin kendi derdini, yakınmalarını, acısını ve şikâyetlerini konu ettiği şiir türüdür. Hemen her âşığın bu tarzda ortaya koyduğu pek çok şiiri vardır. 8, 11, 14, 15 ve 16 heceli örnekleri vardır. Dert konusu şahsî olabileceği gibi millî konuda da olabilir.

ÇOK VAR DAHA

Ey gözlerim dost yoluna
Bakacağın çok var daha
Yaşlarımı dert gölüne
Dökeceğin çok var daha

Tükendin gam taşımaktan
Kör gözlere ışıtmaktan
Her gün her gün yaşamaktan
Bıkacağın çok var daha

Göğüs gerdin çok belaya
Döndü yaşın bir doluya
Feryadınla arş alaya
Çıkacağın çok var daha

Hayat denen şu okuldan
Ders almadım nice kuldan
MESTÎ senin bu akıldan
Çekeceğin çok var daha

SİTEM

Madem dualarım kabul olmuyor
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver
Ne etsem edeyim bahtım gülmüyor
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver

Düşmanlara arka çıkmak iş ise
Mutluluğun gözümdeki yaş ise
Eğer gönlün böyle daha hoş ise
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver

Elim açtım arz etmeye çalıştım
Güneş umdum kara günle buluştum
Gönül koymam her şeyine alıştım
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver

Üç beş gün mutluluk verdin bir yârla
Sonra elden aldın koydun efkârla
Doğrultma lüzum yok bir ettin yerle
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver

Bunca duaları neye sayarsın
Allahsızdı dost yerine koyarsın
Sana dönüp el açana kıyarsın
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver

MESTÎ'yim dertlere açmışım kucak
Bundan böyle gâh süründür gâhi yak
Bu son duam sana başka duam yok
Ver güzel Allah'ım bir dert daha ver

DOLAR GÖZLERİM

Söyletmeyin n'olur yaram derinde
Dar günümü desem dolar gözlerim
Gam taşırım yüreğimin yerinde
Bir anımı desem dolar gözlerim

Bir vefalı sordum yaren içinde
Öldüm desem yok el veren içinde
Gönül dağım kaldı boran içinde
Dumanımı desem dolar gözlerim

Gözyaşlarım çektiğime şahittir
Sanki canım çilelere aittir
Sessizliğim bilseniz ne feryattır
İsyanımı desem dolar gözlerim

MESTÎ'yim her halim yaman göründü
Gayrı göç edecek zaman göründü
Sağ yanımda dostlar düşman göründü
Sol yanımı desem dolar gözlerim

ÇİLEKEŞ OLDUM

Gözüm açar açmaz yalan dünyaya
Tanıştım dertlerle arkadaş oldum
Sardılar canımı daldık rüyaya
Daha baharımda çilekeş oldum

Birlikte büyüdük birlikte gezdik
Birlikte konuştuk birlikte yazdık
Birlikte bağlandık birlikte bezdik
Sadık dostum bildim derde eş oldum

Bazen ana oldu bazen de yârim
Terk etmedi bir gün olsun efkârım
Şu dünyada derdim imiş tek varım
Dertsiz nahoş derdim ile hoş oldum

Gün geldi ateş-i aşka bulandım
Gün geldi gözyaşlarımla sulandım
Gün geldi yârimden ayrı dolandım
Ama dertten ayrılmayan baş oldum

Hem canım dertlidir hem cismim dertli
Baktım ki halime her resmim dertli
Bir ismim *MESTÎ'dir* bir ismim dertli
Dertlerle gâh sırdaş gâh adaş oldum

BULAMADIM ARADIĞIMI

Denedim kim varsa koca âlemde
Elde bulamadım aradığımı
Bir başıma yüzüp durdum çilemde
Selde bulamadım aradığımı

Kaybettiğim dost arar iken izimi
Dövdüm dosta koşup duran dizimi
Çalsam bile bazı bazı sazımı
Telde bulamadım aradığımı

Biraz sevgi saygı yeter artardı
Bütün kusurları bir bir örterdi
Elini elimden çekip kurtardı
Gülde bulamadım aradığımı

MESTÎ'yim hep sustum yandım sessizce
Gözümün yaşıyla yundum sessizce
Yüzümü Mevlâ'ya döndüm sessizce
Kulda bulamadım aradığımı

HAYALLEME

Destan tarzında olup yapılmak istenilenleri hayal ederek vücuda getirilmiş şiirlerdir. Genellikle 11 heceli koşma tarzında yazılırlar.

ÇOKTAN

Gücüm olsa ben bu çark-ı devranı
Paramparça edip kırmıştım çoktan
Birlik kervanının olup savranı
Yarınlara doğru sürmüştüm çoktan

İnsanlık bağına umut ekedim
Konan sınırları bir bir sökerdim
Nefret duvarını kökten yıkardım
Sevgiden bir dünya kurmuştum çoktan

Yatağa aç giren çocuk kalmazdı
Masum insanları ölüm bulmazdı
Savaş anlı ansız kapı çalmazdı
Barış çiçekleri dermişim çoktan

Fakirler zengine boyun eğmezdi
Bir odaya on beş kişi sığmazdı
Yoksulun çocuğu yoksul doğmazdı
Herkesine eşitlik vermişim çoktan

Yalnız adaleti hâkim kılardım
İyiye kötüden seçer elerdim
MESTÎ'yim öylesi bir güç dilerdim
Bütün yaraları sarmıştım çoktan

DENKLEME

İki farklı nesneyi veya kavramı kendi özelliklerine göre karşılaştırma yapmak suretiyle ortaya konulmuş şiire verilen addır. Bu alanda *Âşık Ömer*, *Adil Ali Atalay*, *Baharözlü Feryadî*, *Canımoğlu*, *Celal Fırat*, *Erdemli*, *Erkiletli Âşık Hasan*, *Âşık Sait*, *Hanifî Kara*, *Hüroğlu*, *Kul Hüseyin*, *Levnî*, *Mahzunî Şerif*, *Maksut Feryadî*, *Sefil Selimî* ve *Seyranî* gibi âşıkların örnekleri bulunmaktadır. Genellikle fikrî-mistik eda taşır ve Yaradan'ı takdir duygusu hâkimdir. Tespitlerimize göre bu şiirlerin ilk örneği ve en hacimlisi (23 dörtlük) *Âşık Ömer*'e aittir. Denklemlerin pek çoğunda; “Ne güzel uymuş” ifadesi kullanılmıştır. Şairler bu şiirleriyle, Yaradan'ın büyüklüğünü, kudretini ve mükemmelliğini takdir ederler. Hanifi Kara ve Hüroğlu'na ait denkleme şiirler, aynı zamanda *üçleme* niteliğindedir. Mestî'nin aşağıdaki şiiri tür olarak “Denkleme”, şekil olarak da “Mısra Boyu Zincirleme” tarzındadır.

NASIL DA UYMUŞ

Şöyle bir baktım da ben bu *zamana*
Zamana bu *çile* nasıl da uymuş
Çile tükenir mi bak şu *dümene*
Dümene bu *hile* nasıl da uymuş

Hile revaçtadır *hile kârdadır*
Kâr gütmeyen kulun başı *dardadır*
Dara düşenlerin bağı *kordadır*
Kor yürekler *küle* nasıl da uymuş

Küle dönmüş nice garibin *özü*
Özü dertlilerin güler mi *yüzü*
Yüzü kederlenir yaş döker *gözü*
Gözdeki yaş *sele* nasıl da uymuş

Sele vermiş yoksul kullar her *günü*
Günü belirsizdir bugünü *dünü*
Dününde ne görmüş n'olsun *bugünü*
Bugünü bu *hale* nasıl da uymuş

Hale bak dünyada kulları seyret
Seyrettikçe böyle ederim hayret
Hayret edilmez mi nefisler hoyrat
Hoyratlık şu *kula* nasıl da uymuş

Kula bak Ey **MESTÎ** sen olma *eğri*
Eğrinin gün gelir ezilir *bağı*
Bağrın yanmaz yüzün dön Hakka *doğru*
Doğru iz Hak yola nasıl da uymuş

HASRETLEME

Gençliğine, geçmişteki günlerine, ayrı kaldığı memleketine, kavim ve akrabasına duyulan, özlemin dile getirildiği nostaljik şiir. Özlemin konu edildiği şiir türüdür. Bu şiirlerde lirik bir eda hâkimdir. 8, 11 ve 15 heceli şekilleri vardır.

ÇOCUKLUĞUM NERDESİN

Tek umudum sensin gel ne olursun
Arıyorum çocukluğum nerdesin
Saklandığım yerde bul ne olursun
Duruyorum çocukluğum nerdesin

Kirlendi bu dünya battı çıkara
Herkes sanki döndü beton duvara
Büyüdüm ne oldu diye bin kere
Soruyorum çocukluğum nerdesin

Saklandın da bir oyun mu şaka mı
Gel de çek al omzumdaki yükümü
Bırakmıyor düşünceler yakamı
Eriyorum çocukluğum nerdesin

Mutluydu tüm herkes buna inandım
Yoksa çocuk aklı öyle mi sandım
Gelmen için neyim varsa bak sundum
Veriyorum çocukluğum nerdesin

Tükenmeden n'olur yetiş yardım et
Anladım ki sensin bana tek servet
Soğudum tüm insanlardan yana set
Örüyorum çocukluğum nerdesin

MESTÎ'yim hiç güldürmüyor yüreğim
Takvimlere aldırıyor yüreğim
Bu zamanı kaldırmıyor yüreğim
Çürüyorum çocukluğum nerdesin

TASAVVUF

Tasavvuf, Allah ile kul arasında ihsan olayının gerçekleşmesi yahut kulun Allah'tan ihsan vasfını kazanmasının yollarını gösteren bir ilimdir.

Tasavvufun Müslümanlar arasında zuhuru hicrî ikinci yüzyılın sonlarına doğrudur. Tasavvufun amacı, Hz. Muhammed'in güzel ahlakıyla ahlâklanmak, onun gittiği ve gösterdiği yoldan yürüyüp insan-ı kâmil olmaktır. Asıl amaç ise vahdet-i vücud düşüncesi çerçevesinde fenafillâha ulaşmaktır.

İlk sûfiler Horasan, Irak, Suriye ve Mısır'da ortaya çıkmıştır. Tasavvuf düşüncesi bir yandan gelişirken bir yandan da teşkilatlanmaya, dergâhlarda yayılmaya başlamıştır. XIII. yüzyılda Muhiddin-i Arabî'nin geliştirdiği vahdet-i vücudu esas alan görüşün ayrı bir önemi vardır. Bu görüş kısa zamanda başta Mevlânâ olmak üzere, geniş bir coğrafyada kabul görmüştür. XIV. yüzyılda Orta Asya'daki Moğol putperestliğine karşı bir tepki olarak ortaya çıkan Nakşbendilik Anadolu'da da kendisine inanan zümre oluşturmuştur. Sonraki yüzyıllarda Anadolu'da Mevlevîlik, Bayramîlik, Rifâilîlik, Kalenderîlik, Cavlakîlik, Vefâilîlik, Kadirîlik, Bektaşîlik, Melâmîlik ve Halvetîlik gibi tarikatlar de kabul görmüş ve birçoğu sadece Anadolu'da değil Balkanlarda da yayılma imkânı bulmuştur. Ulu zat olarak kabul edilen ve genellikle "Horasan Erleri" olarak anılan "abdâl, dede, pîr, baba" gibi ermiş kişiler toplumu etki altına almıştır.

SENDEN İBARETTİR

Kuşatmışsın her yanı
Tenim senden ibarettir
Sana feda bil canımı
Canım senden ibarettir

Sende beni bulacağım
Senle doğdum öleceğim
Geçmişim ve geleceğim
Anım senden ibarettir

İçimdesin olmaz gören
Benim bende seni saran
Damarımdan kalbe varan
Kanım senden ibarettir

Bende beni bitirmişim
Alıp sana getirmişim
Benliğimi yitirmişim
Benim senden ibarettir

Kâinatı sende gördüm
Karıştım o sırra erdim
Senden kaçtım sana vardım
Yönüm senden ibarettir

Gör *MESTÎ'nin* sancısını
Çeker derdin incisini
Unutmuşum öncesini
Sonum senden ibarettir

İLÂHÎ

Ayırma Hak yoldan Yâ Rab
Aciz benim aziz sensin
Bu deryada etme harap
Zerre benim deniz sensin

Kullar sapmış sağa sola
Savrulmuşlar daldan dala
Kavuşmaya doğru yola
Kayıp benim tek iz sensin

Az mı isyan ettim durdum
Er geç dönüp sana vardım
Tohumunu kalbe serdim
Toprak benim filiz sensin

MESTÎ'nin çok günahı var
Günahından eyvahı var
Tutunur bir Allah'ı var
Düşkün benim o giz sensin

DEVİRİYE

Her varlığın Allah'tan gelip tekrar Allah'a döneceği devir nazariyesinin işlendiği tasavvufi şiirlerdir.

Mutasavvıflara göre devir nazariyesi şu esasları ihtiva eder: Yaratılmış bütün varlıkların her biri Allah'ın bir sıfatına mazhar olmuştur. Bu varlıklar içinde insan, eşref-i mahlûkattır ve mutlak varlığın yani Yaradan'ın zatına mazhardır. Bir bakıma *zübde-i âlem* (âlemin özü)dir. İnsan bu sıfatları belli merhalelerden geçtikten sonra elde etmiştir. İşte, Allah'ın sıfatlarının bütün kâinattan süzülüp insanda tecelli etme görüşüne *devir nazariyesi* denilir. Devriyeler de bu hadiseyi yani mutlak varlıktan insana ve insandan aslına dönüşe kadar süren devri konu edinirler.

Devriyelerin dörtlük sayıları 4-48 arasında değişir. Sözcelişi, Sıdkî Baba'nın 48 dörtlük olan bir devriyesi bulunmaktadır.

BİR ZAMAN

Bir zaman ışıktan geldim âleme
Bir zaman kalacak yer oldu bana
Bir zaman ilm aldım döndüm âlime
Bir zaman akılsız ser oldu bana

Bir zaman dediğim bilmem kaç asır
Bir zaman olmuşum nefsim esir
Bir zaman yalnız gözettim kusur
Bir zaman gözlerim kör oldu bana

Bir zaman dünyaya getirdim bir can
Bir zaman o cana ben oldum mihman
Bir zaman rahmini etmişim mekân
Bir zaman geldi ki yâr oldu bana

Bir zaman yoklukla çekmişim cefa
Bir zaman varlıkla çok sürdüm sefa
Bir zaman sultandım, kuldum bir defa
Bir zaman bir hükmüm dâr oldu bana

Bir zaman güçlüydüm estim estirdim
Bir zaman bir sözle çok can astırdım
Bir zaman doğmamış olmak isterdim
Bir zaman dayanmak zor oldu bana

Bir zaman bak Hakk'ın **MESTÎ** aşığına
Bir zaman yatmışım aynı beşiğe
Bir zaman dönünce ben o ışığa
Bir zaman karıştım nur oldu bana

* Bu şiir aynı zamanda "Tekrarlama" örneği gösterir.

ÜSTÜMDE

Kudretini gördüğümde buyana
Deryada balığın hali üstümde
Sonsuzun yanında fani cihana
Sırt döndüm, kalmadı malı üstümde

Katında olmazı fark ettiğim gün
Silindi kalbimden telaş ve hüznün
O vakitten beri eceli düğün
Saymışım, rahmetin eli üstümde

Narın etrafından dünyayı soydum
Yerde kumu, gökte yıldızı saydım
Ölmeden nefsimi mezara koydum
Bin yıllık ölünün külü üstümde

MESTÎ on yüz değil, binden ötede
Nice benler gizli benden ötede,
Et, kemik bürünmüş tenden ötede
Saklarım ummanlar seli üstümde

ZAMANIN İÇİNDE

Zamanın içinde seyyah oldum ben
Bir çağdan bir çağa haber taşırım
Görünen âleme kaç kez geldim ben
Bazen de görünmem sırda yaşarım

Musa bilmezdi ki asası bendim
Yakub'un Yusuf'un tasası bendim
Zulme karşı Hakkın yasası bendim
Nerde yok sayılısam orda ıştırım

Suçluyu suçladım akı akladım
Nice Firavunu kendim hakladım
Gözlere görünmez neler sakladım
Zahirin içine sığmam taşarım

İnka'yı bana sor Elam'ı bana
Doğumu bana sor ölümü bana
Mazlumunu bana sor zalimi bana
Nerde zulüm olsa akla düşerim

MESTÎ'de gördüğün yalnız biri
Kaç kez geldim evren var oldan beri
Körlere sor derler bir et bir deri
İçimde tanrı var dıştan beşerim

ALKIŞLAMA / DUALAMA

Alkışlamalar, muhteva olarak dualara yer verilen şiirlerdir. Dua, bir iyiliğe karşılık olarak söylenmekle beraber, âşık duayı kendisi için de yapabilir. Âşık edebiyatında pek çok örneği olan dualamalar, daha çok 11 ve 8 hecelidirler. “Kargışlama”lar, bu şiirlerin zıddı konularda vücuda getirilmiş şiirlerdir.

BOL VERSİN ALLAH

Senin gibi gönlü güzel kulunun
Birini bin etsin bol versin Allah
Hazan vurup gazel dökten dalının
Bahtına el atsın gül versin Allah

Mevlâ'm talihini hep güzel etsin
Her dem ocağının dumanı tütsün
Çorak toprağında çiçekler bitsin
Kurumuş çölüne sel versin Allah

Minnet eylemedin olsan da fakir
Kalbin zengin eli görmedin hakir
Kuru soğanına eyledin şükür
Dilerim sofrana bal versin Allah

Der *MESTÎ* iyidir iyinin sonu
Sen bu iyilikle geçir her anı
Çaresiz dertlerden korusun seni
Çıkmazda komasın yol versin Allah

KARGIŞLAMA / BEDDUA

Çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlamak, teskin olmak gayesiyle söylediği, kötü düşünce ve dilekleri kapsayan, söze orijinallik veren, ifadeyi güçlendiren kalıplaşmış söze beddua denir. Anadolu'nun muhtelif yörelerinde; *ah, bedat, ilenç, inkisar, kargış, karış, lanet* gibi adlarla da anılırlar.

Gerek dualar gerekse beddualar, söylendiği andaki duyguları ifade etmesi, o andaki ruh halini yanıtması bakımından önem taşırlar, ancak söyleniş sebepleri çeşitlidir. Bunların türü, insanın karakteristik yapısına, zamana, çevreye, şarta ve olaya göre değişir. Halk, insana, beldelere, yapılara, hayvanlara, tabiat parçaları (ağaç, dağ, ırmak...), feleğe ve gurbete beddua söylemiştir.

Beddualar, âşıkların şiirlerinde ve mani, türkü, ağıt, bilmece, ninni, düzgü, tekerleme ve bilmecelerde kendilerine yer bulmuştur.

İNŞALLAH

Bizi bu zamlara mahkûm edenin
Boynu ta altında kalsın inşallah
Halk aç ölürlen oy derdi güdenin
Ömrü tez tükensin ölsün inşallah

Kepçesine yağı balı sürenin
Kaşığıyla gıdım gıdım verenin
Koltuğunu halktan yüce görenin
Dertleri dermansız kalsın inşallah

Yoksulluk yol vermez ömrün dağına
Doyduk hem soluna hem de sağına
Kim attıysa bizi bu dert bağına
Çiçeği açmadan solsün inşallah

*MESTÎ'*ye divane diyen arsızlar
Kendini peygamber sayan nursuzlar
Allah kitap ile soyan hırsızlar
Varsa Allah'ından bulsun inşallah

ŞAŞIRTMAÇ

Konuşmayı veya deyişi beklenmedik bir sonuçla bitirmeye verilen ad. Klasik divan şiirinde terdit sanatının karşılığıdır. Sözcüğü şu bedduada şaşırmaç vardır: “*Ömrün uzun olsun; dert ile yaşa.*” Şaşırmaç, âşik edebiyatında az kullanılan türlerdendir.

KÖTÜ GÜNLER BİTTİ

Kötü günler bitti şükür
Sıra daha kötüsünde
Gün gelip şâd olur fakir
Cehennemden ötesinde

Umudunu yitirme hiç
Sen de sabır bâdesi iç
Dökülecek er-geç kerpiç
Yoksulların çatısında

Çile iste yalvar yakar
Belki bahtın terse akar
Çok şanslıysan ecel çıkar
Talihinin kutusunda

Garipliğin iyi yanı
Tek tapusu garip canı
Nurla dolsun kabristanı
Bir halt yoktur atasında

Şaşırtaç boş yere *MESTÎ*
Az düşmedi zora *MESTÎ*
Zârı seçti kâra *MESTÎ*
Doğruluk var hatasında

MUAMMA

Anlaşılması güç olan gizli, kapalı remiz veya işaretlerle söylenmiş sözdür.

Muammalar, daha çok divan edebiyatında ortaya konulmuş manzum ürünler olarak karşımıza çıkar. Lügazlerden farkı; onlar kadar hacimli olmaması ve bulunması istenilen nesnenin, Allah'ın 99 ismi olan Esmâ-yı Hüsnâ veya padişah, vezirler, paşalar gibi önemli kişilerle ilgili olmasıdır. Ne var ki halkımız arasında muamma sözü, lügaz yahut bilmece karşılığı olarak kullanılmıştır. Nitekim âşıklık geleneğinde muamma olarak her nesne sorulabilmektedir.

Murat Uraz, Halk Edebiyatı adlı eserinin başında muammanın yapılması sırasındaki usul hakkında şu bilgileri verir:

“O gece sigara ve nargile içilmez, âşık muammayı yapar, bu muamma büyük yazı ile yazılır ve bir tahtaya yapıştırılır, etrafına da gene tahtaya bir milimetre kalınlığında bal mumu sürülürdü. Akşam yemeğinden sonra halk kahveye gelmeye başlar, birkaç şair kahvenin sekisine oturur, yanlarında her geleni tanıyan bir adam bulunur. Âşıklar nöbetle, kahveye gelenlere, işine ve halk arasındaki dercesine göre (Ağırlama)lar söyler, ağırlanan adam, kesesinin ağırlığına göre, muammanın etrafındaki bal mumuna para yapıştırırdı. Muammayı kim bulursa paraları o alır ve muammayı yapan şair de bir taksim çıkarırdı. Birkaç gece muamma asılı kalır, kimse bulamazsa yapan âşık, bunun ne olduğunu söyler ve bütün paraları alırdı. Saz şairleri bazen birbirlerine de muamma söylerdi. Bu, çok defa (Atışmalar) da yapılırdı.”

NEDİR

Gel bu muammayı çöz güzel dostum
Bir kalbi bir kalbe kul eden nedir?
Beklerim bir satır söz güzel dostum
Muhabbeti tatlı bal eden nedir?

Kardeşlik ondandır barış ondandır
İyiye güzele yarış ondandır
Velhasıl güzelse her iş ondandır
Dikene katlanıp gül eden nedir?

Onunla saraydır yıkık virane
Onsuz koca dünya bir hapisane
Kimini de etmiş deli divane
Yürekleri yakıp kül eden nedir

MESTİ muammayı bitir burada
Göz açıp nereye baksan orada
Yetişir çıkmaza düşsen nerede
Aşılmaz dağları yol eden nedir

Cevap: Sevgi.

MASALLAMA

Masal tarzında ortaya konulmuş şiirlerdir. Edebiyatımızda örneği azdır. İlk örnek Ziya Gökalp'a aittir. Söz konusu beyitlerle yazılmıştır ver 43 beyittir. Edebiyatımızda masallama türüne ait ikinci örnek Mestî'ye aittir.

MASALDAN MESEL

(Mani tipinde)

Dinle sana bir masal
Anlatayım hisse al
Uzaklardan değildir
Bizdendir bu söz bu hâl

Evvel zaman içinde
Üç vaktin her üçünde
Kaleyi boş koymuş halk
Gol yemiş her maçında

Pek dandini dastana
Kurt dadanmış bostana
Hırsız halkı bastırmış
Çıkmış suyun üstüne

Develer tellâl iken
Halkın dili lâl iken
Gerçekleşmiş bir vurgun
Olmuş hep hayal iken

Pireler olmuş berber
Karşı çıkanlar barbar
Bu masalda ne yok ki
Kim kiminle beraber

Sen salla dur beşigi
Öpedur her eşigi
Sana senin suyundan
Belki verir kaşığı

Bu işler tıngır mıngır
Ceplerde dolu mangır
Ses etme uy düzene
Bağırma cangır cangır

MESTÎ'm herkes uyusun
Uyusun da büyüsün
Tıpış tıpış yürütür
Uyudukça iyisin

NİNNİ

Uyutulmaya çalışılan çocuğa veya çocuğu hoplatıp severken söylenen ve birtakım duygu, düşünce, inanç, umut ve hayalleri, sevinç ve acıları ihtiva eden; çoğunlukla dört dize ile söylenen ve mısra sonlarına birtakım klişe sözler ilave edilerek ezgi ile terennüm edilen manzum sözlerdir. Ninniler anonim halk edebiyatı ürünleridir.

Böyle olmakla beraber muhtelif devirlerde divan edebiyatı şairleri, onlarca âşık ve şair tarafından, ninni tarzında şiirler de vücuda getirilmiştir. Sözcüğü; *Şeyh Galib, Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Necip Fazıl Kısakürek, Arif Nihat Asya, Coşkun Ertepinar, Basri Gocul*'un ninni tarzında şiirleri vardır. Âşık şiirlerinde *Kağızmanlı Hıfzı, Âşık Ali izzet Özkan, Akkaşların Hüseyin* ve *Âşık Mehmet Çakmak*'ın şu şiirleri de bu alanda göstereceğimiz örneklerden bazılarıdır.

Ninniler;

A. Yapılarına göre ninniler,

B. İhtiva ettiği konulara göre ninniler,

C. Söylenilen kişilere göre ninniler,

Ç. Söylenme zamanı ve ortamına göre ninniler olmak üzere birkaç yönden tasnife tabi tutulabilir.

Muhtelif konuları ihtiva ederler. Dize sayıları 2-18 arasında değişir ve kendilerine has ezgileri vardır.

KUZUMA NİNNİ

Güzel yavrum büyüyecek uyuyup
Ninni de kınalı kuzuma ninni
Gözümdeki yaşı siler büyüyüp
Ninni de kınalı kuzuma ninni

Yetim kaldı iki aylıkken daha
Takatim kalmadı gayrı eyvaha
Gözyaşımla kavuşurum sabaha
Ninni de kınalı kuzuma ninni

Kaderden gelene edemiyom ses
Yavrumsuz şu dünya olurdu kafes
Tutunacak dalım aldığım nefes
Ninni de kınalı kuzuma ninni

MESTÎ'm tek ak yanı kara yazımın
Üstüne titrerim iki gözümün
Bahtı güzel olsun güzel kuzumun
Ninni de kınalı kuzuma ninni

YALANLAMA

Âşıkların gerçekleşmesi mümkün olmayan yalanlardan ibaret şiir söylemesi veya karşılaşma yapması (Karşılaşma sırasında kimi zaman gulüv derecesinde yalanlar söylenir. Âşık karşılaşmalarında da kimi âşıklar yalanlama esasına dayalı karşılaşma yapabilirler.

Âşıklar kimi zaman hayvanlar üzerinden yalanlar, palavralar söyleyerek gerçeği remz ederler.

BİZİM ORMANDA

Havasından mıdır suyundan mıdır
Aslan korkak çıktı bizim ormanda
Ayının aylık huyundan mıdır
Gözü tahta dikti bizim ormanda

Gitti kesin olan geldi belkiler
Anca lafta kaldı bütün ülküler
Uyanık geçinen kara tilkiler
Derinden ah çekti bizim ormanda

Kanguru kuyruğu kıştırıp gitti
Kaplumbağa rüzgar estirip gitti
Sincap çatlak sesi bastırıp gitti
Gırtlığına çöktü bizim ormanda

Zürafa tavşana boynunu eğdi
Pireler zıpladı ta arşa değdi
Yaban ördekleri sansarı boğdu
Miskin ateş yaktı bizim ormanda

Yılanlar dost oldu baykuşlar sırdaş
Gördük ki akrepler çıyanla gardaş
Amele karınca taşıyorken taş
Sinek sırtı pekti bizim ormanda

MESTÎ der bu haller yürek yareler
Artık uyanmaya nedir çareler
Dadandı dört yana hain fareler
Fitne fesat ekti bizim ormanda

ÖNÜMDE

Desem inanmazlar gördüklerime
Kaplumbağa fili yendi önümde
Görünce hak verdim yerdiklerime
Zürafa derede yundu önümde

Eşek armutları topladı dalda
Şaşırttı sineğin hikmeti balda
Çıyan af diledi perişan halde
Akrep barış eli sundu önümde

Aslan kendisini deliğe tıktı
Tavşan kükredi de ormanı yıktı
Ne ara o kadar yükseğe çıktı
Balıklar kavaktan indi önümde

Kurdun midesini bulandırdı leş
Kuzgun mangal için yaktı bir ateş
İyi niyetliymiş saf tilki kardeş
Her söylenen söze kandı önümde

Solucan sesiyle deldi sineler
Baykuş gündüz vakti çaldı çeneler
Nerde dedi ah o eski seneler
Kelebek geçmişi andı önümde

MESTÎ'yim sözümde vardır bir kıssa
Karıncada gördüm devasa cüsse
Gördüğümden kimse almadı hisse
Sözlerimi yalan sandı önümde

MEKTUP ŞİİRLER

Mektuplar, sosyal psikoloji açısından kültürümüzün önemli bir cephesini yansıtır. Sevdiklerinden ayrı kalan insanların ruh halini, sılıya ait meraklarını, çaresizliklerini, gelecekle ilgili arzu ve düşüncelerini yansıttıkları mektuplar Türk insanının karakteristik vasıflarını ortaya koyması bakımından önemlidir. Diğer taraftan yazar ve şairlerin birbirine yazdıkları fikir ağırlıklı, samimi ve belirli bir üslupla yazdıkları edebî mektuplar ise, ilerleyen zaman içerisinde tarihi nitelik arz ederler. Edebiyatımızda bu tarzda yazılmış bir hayli mektup örneği mevcuttur.

Âşıklar da zaman zaman birbirlerine mektup şiirler yazmışlardır. Bir zamanlar turna ile sılıya haber gönderme, yerini mektup şiirlere bırakmıştır. Mektup şiirlerde âşıklar, birbirlerinin hatırlarını sorup, saygı ve sevgilerini iletikten sonra özel durumlarını dile getirmektedirler. Bu, genellikle mutsuzluk, hastalık, sıkıntı hülasa çekilen sıkıntılar, değeri bilinmeme ve arzular, şeklinde kendisini gösterir ki bu husus, âşıkların ruh hallerini ve yaşantılarının ayrıntılarını ihtiva etmeleri bakımından sonraki yıllarda araştırmacılara birinci derecede kaynak olabilecek niteliktedir.

Mektup şiirlerin bir başka özelliği de tıpkı âşık karşılaşmalarında olduğu gibi birbirlerini sigaya çekme hüviyetini arz etmesidir. Âşıklar teknik ve bilgi yönünden birbirine üstünlük sağlamak için diğer âşığa / âşıklara meydan okur. Bunu bizzat ilgili âşığa mektup göndermek suretiyle yapabildiği gibi, şiirini bir gazetede yayımlamak suretiyle de yapabilir.

MAHCUBÎ USTAYA MEKTUP

Mektubuma tez yaz Mahcubî ustam
Yolumu yitirdim iz göster bana
Kimseye suç bulmam bahtıma küstüm
Dilimi yitirdim söz göster bana

Namertlerden mertlik bekleyen bendim
Elin kusurunu aklayan bendim
Dikeni gül diye koklayan bendim
Gülümü yitirdim haz göster bana

Meğer mertlik ölmüş tutar oldum yas
Eş dostun darbesi ağırdı esas
Yaramı örtmeye yetmiyor libas
Çulumu yitirdim bez göster bana

Çok düşündüm ben bu diyarı terki
Dostların düşmandan yoğumuş farkı
Beni anlatmadı çaldığım türkü
Telimi yitirdim saz göster bana

MESTÎ'yim çekerim bunca elemi
Senden başkasına demem çilemi
Eksilmedi kara bahtın çalımı
Alımı yitirdim yaz göster bana

(Mahcubî: Doğan Kaya)

MESTÎ'DEN BEKİR KARADENİZ'E

Ey benim onurlu canım üstadım
Daraldı yüreğim yine bir şey de
Çok şey değil yalnız barış istedim
Doydum artık akan kana bir şey de

Bir yanda yüreği dağlı analar
Bir yanda yârinden ayrı sunalar
Bir yanda katiller kalbi fenalar
Neden kanar insan buna bir şey de

Güçlüye gücünü veren de halktır
Terini tarlaya seren de halktır
İstese her güce eren de halktır
Bir olmaktan aciz bine bir şey de

Düzen hep mi olur böyle kalıcı
Can cana yaraya sürsek ilacı
Yoksula çekilen yokluk kılıcı
Ne zaman girecek kına bir şey de

Bu devirden yorgun doğada her can
Yetmedi insanı katletti insan
Umudu tüketti bu garip zaman
Umut doğurmayan güne bir şey de

Sevginin adını koruyamadık
Dostluğun tadını koruyamadık
Çocuğu kadını koruyamadık
Kurban oldu kana kine bir şey de

Deniz'den derindir yüreğin senin
MESTÎ'ne ölümdür ırağın senin
Bilirim merağım merağın senin
Düşünüp duran bu cana bir şey de

BEKİR KARADENİZ'DEN MESTÎ'YE

Zaman her bir şeyin ilacı imiş
Ama geri dönmez ana ne deyim
Hakikat şarabı hep acı imiş
Kendime hayrım yok sana ne deyim

Üç aylık yetimin rızkını yiyen
Her yol kendisine mubahtır diyen
Doğmayan kuzunun kürkünü giyen
Yavrudan çalınan yüne ne deyim

Batın da bir tuhaf artık zahir de
Vahşiler yahşiyi boğar şehirde
Damla su kalmadı akan nehirde
Tabiata düşman kine ne neyim

Herkes bundan bir pay aldı mı acep
Aşkın deryasına daldı mı acep
Söylenmeyen bir söz kaldı mı acep
Şimdi bundan öte yine ne deyim

Gönüllerde gonca iken solmuştur
Derman arar iken zehir dolmuştur
Kardeş kardeşini çarpar olmuştur
İblise ifrite cine ne deyim

Âlemde her şeyin anlamı varken
Belki anlaşılır kim bilir erken
Ben başka sen başka o başka derken
Cümleyi ayıran dine ne deyim

Her dem canilerin rüzgârı esti
Haksızlık hak diye nefesim kesti
Bilmem ki acaba n'eylesem Mesti
DENİZ'de saklandım ine ne deyim

MESTÎ'DEN SADIK MİSKİNİ'YE

Ustam gel seninle sohbet edelim
Yurdum ne olacak el ne olacak
Dertlerin üstüne doğru gidelim
Gidişat kötüdür, hâl ne olacak

Ayaklar altında emek değeri
Büyükler oynuyor körü sağırı
En çok da zoruma giden ağırı
Yoksullar zengine kul ne olacak

Her umut taciri bir bir çark etti
Kananlar ne gördü ne de fark etti
Arılar kovanı çoktan terk etti
Petekler dağıldı bal ne olacak

Güllerin de rengi kararmış sanki
Dillerin de rengi kararmış sanki
Kulların da rengi kararmış sanki
Bir akan kandaysa al ne olacak

Bir yerde gerçeğin adı okunmaz
Yananlar korkudan derdin yakınmaz
Hiç kimse sabuna suya dokunmaz
Şinanay çalıyor tel ne olacak

MESTÎ'yim bu mudur yolun düsturu
Yapılan iyilik bile gösteri
Velhasıl sözümün aslı astarı
İnsanın kıymeti pul ne olacak

SADIK MİSKİNİ'DEN* MESTÎ'YE

Ter döküp vatana hizmet edersek
Yurdum hoş olacak el hoş olacak
Dert üstüne derman ile gidersek
Gidiş hoş olacak hâl hoş olacak

Sen emek çek baş üstüne çıkar hak
Görmeyen duymayan başta asalak
Hâkim ol adalet dağıtmaya bak
Yoksul hoş olacak kul hoş olacak

Umut akıldadır çalıştır aklın
Akıl armağanı insana Hakk'ın
Arıysan mesken tut çiçeğe yakın
Petek hoş olacak bal hoş olacak

Sulamayan gül rengini soldurur
İrfansızlar dil rengini soldurur
Kararan yüz kul rengini soldurur
Ak yüz hoş olacak al hoş olacak

Gerçek zuhur etmez yalan kabına
Serçe yavaşamaz kartal babına
Mızrap dokunursa suya sabuna
Perde hoş olacak tel hoş olacak

SADIK MİSKİNİ der kitapta kural
Kendi bildiğini okur her kral
Vicdan terazidir var anda yer al
Pazar hoş olacak pul hoş olacak

ÖĞÜTLEME

Konusu öğüt / nasihat olan âşık tarzı şiir şekli. Klasik şiirimizde bu tarzda yazılmış eserler “pendname”, “nasihatname” adlarıyla adlandırılmıştır. Öğütlemeler koşma tipi şiirlerden olup genellikle 11 hece ile söylenirler. Pek çok âşığın öğütleme şiiri vardır ve âşıklar bu şiirlere “Nasihat Destanı” yahut “Öğüt Destanı” demişlerdir.

Bilgili, tecrübeli ve yaşlı kimselerin başkalarına söyledikleri öğütler, daha çok din, ahlak, yaşantı, davranış konularında olur. İyi insan olmanın esasları ön planda tutulur. Nasihatler, kişilere daha çok “yapma, olma, alma, git, tut, terk eyle...” gibi fiilin ikinci teklik şahsı ile verilir.

DOLAŞ GEL

Arınmış bir kalpte kibir yaşamaz
Evvela bu yolu tanı dolaş gel
Gerçekler ağırdır her dil taşımaz
Riyadan irak ol şanı dolaş gel

Bir nazarla gözet garp ile şarkı
İnsanın insandan olur mu farkı
Her can her dil söyler kendince Hakk'ı
Bir kuş ol da şu cihanı dolaş gel

Kâinatın sırrı gizlenmiş canda
Görmeyi bilirsen neler var onda
Bırak ikiliği kibirden yun da
Gir gönül içine canı dolaş gel

MESTÎ susma ecel gelmeden söyle
Azrail kapını çalmadan söyle
Ölüler ses vermez ölmeden söyle
İnanmazsan kabristanı dolaş gel

BOŞTUR

Güvenme dünyanın saltanatına
Dünyalar başına taç olsa boştur
Gün gelir binersin ecel atına
Kervanın nereye göç olsa boştur

Hakikat yolundan hiç gezme ırak
İnan ki mahşerde elin tutsun Hak
Her neye inansan o gelir mutlak
İnanmaz isen o Hac olsa boştur

Unutma Hak'tır bu kanunu yazan
Ondandır bozulmaz işler bu düzen
Ecele kâr etmez ne olsa kozun
Elinde erilmeyen güç olsa boştur

MESTÎ'yim yolcusun sen de bu yolda
Kapılma dünyaya gel sen sen ol da
Dostlar yüz dönmeden göçünü al da
Ölüm üç gün daha geç olsa boştur

DEYİP GEÇME

Dinlersen iki çift sözüm var sana
Ardında neler var söz deyip geçme
Hamlığını atar can yana yana
Boşuna değildir köz deyip geçme

İşten güçten olma kızıp birine
Kaçan fırsat geri gelmez yerine
Boş verme sahip çık alın terine
Katreler göl olur az deyip geçme

Göz, göz olur muydu kaş olmasaydı
Haz, haz olur muydu hoş olmasaydı
Yaz, yaz olur muydu kış olmasaydı
Bahara saygıdır güz deyip geçme

Sevgiye saygıya dostluğa eğil
Dünya yalnız yaşanacak yer değil
El bilmese dahi sen kendini bil
Dostluğu bozarsan boz deyip geçme

Anladın mı şimdi söyler *MESTÎ* ne
Hele düşün ne anlatır kastı ne
Toprağı örterler bir gün üstüne
Avare basıp da toz deyip geçme

TAŞLAMA / YERGİ

Kişilerin, kurum ve kuruluşların, toplumun aksayan yönlerini, kusurlarını, çarpıklıklarını yahut gülünç taraflarını alaylı bir dille ele alan, eleştiren şiiirdir. Divan edebiyatındaki hicviye, Modern Türk Edebiyatında satir ve yerginin karşılığıdır. Hiciv söyleyenlere *heccav* denilir. Hicivde hayat ve yaşanmışlık vardır; abartı ile eleştiri de sınır tanınmaz. Mizah ise gülme, güldürme esasına dayanır ve hayalî de olabilir.

Ferdi ve sosyal tenkidi ihtiva eden taşlamalarda, kimi zaman küfür boyutlarına varan yaklaşımlar, kimi zaman da insanları güldürürken iğneleyen tavırlar görülür. Taşlamalar bireysel ve toplumsal olmak üzere iki cephede kendisini gösterir. Bireysel taşlama şiirleri hiciv niteliğinde olup kızgınlık, kırgınlık, eleştiri amacıyla söylenir. Bir bakıma bu taşlamalarda âşığın karakteristik özelliği görülür.

Taşlamalar; kişilerle, toplumla, felek ve kaderle, tabiatla ve hayvanlarla ilgili taşlamalar olmak üzere beş grupta toplanabilir:

ŞİMDİ

Bu zamanı sorma dedem
Duysan bayılırsın şimdi
Kimse demez iyi adam
Gülse soyulursun şimdi

Mal mülk aşkı almış gider
Gardaşı gardaştan eder
Cebindeki para kadar
Adam sayılırsın şimdi

İtibar görmezsin varsız
Kul kula dost olmaz kârsız
Arsızlık edene arsız
Desen oyulursun şimdi

Ne yaparsan yap birine
Sayar ölüne dirine
Üstüne ahmak yerine
Bile koyulursun şimdi

MESTÎ'yim yüz verme puşta
Uyan artık gezme düşte
Dedem zaman böyle işte
Belki ayılırsın şimdi

HAIN

Hain bir tek dağa çıkana denmez
Sırtımızdan zengin olan da hain
Korkaktır saraydan meydana inmez
Halk inerken tahtta kalan da hain

Bürokrasi hainliğin gardaşı
Süründürür durur şu vatandaşı
Biz ter döker iken her ay maaşı
Yan gelip yatarak alan da hain

Talancılar teslim almış yargıyı
Hapse konur biri etse yergiyi
Çiftçiye yüklerken bütün vergiyi
Beylerin borcunu silen de hain

Vatan vatan diye halkı kandırıp
Cezasını ta yarıya indirip
Evladını bedelliye gönderip
Vatana yalandan ölen de hain

Baştan aşağı her yerde hain var
Sanki herkes düşman kimse etmez ar
İnsan toprağına verir mi zarar
Çöpü doğaya salan da hain

Atasının öğüdünü tutmayan
Onların gittiği yoldan gitmeyen
Kadına çocuğa insaf etmeyen
Kin ile nefretle dolan da hain

İbadethanede sevgi olmalı
Ne can yakmalı ne kavga olmalı
Hak aşkı olmalı övgü olmalı
Nefsi için namaz kılan da hain

Birliğimiz destan olacağına
Kardeşlik mesajı salacağına
Bunca ayrım bir son bulacağına
Bizi sağ sol diye bölen de hain

Avrupa'da bütün gençlerin gözü
Baktıkça sızlıyor insanın özü
Sebep olanların kızarmaz yüzü
Geleceğimizi çalan da hain

MESTÎ der bunlardan arınsa yurdum
Ne hain kalırdı ne başka derdim
Susmadım haksız korkmadan yerdim
Bilerek susarsa bilen de hain

ŞAİRLER

Yazacağız derken gülü bülbülü
Memleketten geri kaldı şairler
Kör sağır dilsizdir yaşayan ölü
Vicdanı bir yana saldı şairler

Hicvetmez kimseye batmıyor sözler
Hiçbir derde çare etmiyor sözler
Taklitten öteye gitmiyor sözler
Sözü başkasından çaldı şairler

Yazmadılar yoksul yere serilse
Çizmediler haklı olan vurulsa
Ne zaman bir yerde ödül verilse
Eline kalemi aldı şairler

Gökyüzü kızıldı mavi dediler
Nefrete öfkeye sevi dediler
Biz ölürken hava cıva dediler
Çarkları döndükçe güldü şairler

MESTÎ'yim ölene dek derim ta ki
Hepsine değildir sözüm illâki
Amma yaşadıkça bu hissim bâki
Gözümde gitgide öldü şairler

TERS DÖNDÜ

Eskiye aratır oldu yeniler
Bu çark-ı devran bu zaman ters döndü
Gördükçe yüreğim sızlar iniler
Küfür rağbet görür iman ters döndü

Alçaklara nasip dünyanın demi
Menfaat olmasa kim tanır kimi
Nefsin deryasında yitti bu gemi
Yönünü kaybetti dümen ters döndü

Çoğu el altından götürür parsa
Ağızlara yuva kurmuş inkârsa
Yolumuz Hak yolu diyen kim varsa
Üç kuruşa sustu hemen ters döndü

MESTÎ der iki hoş söze sağıldık
Çoğu yarı yolda döndü dağıldık
Kendi yaktığımız narda boğulduk
Esti bela yeli duman ters döndü

UZAKLAŞTI

Doğruyu bir yana koydu
Diller Hak'tan uzaklaştı
Ne zamanki mal mülk duydu
Kullar Hak'tan uzaklaştı

Yüreklere yalan sindi
Kara yüze aksın dendi
Ozanların şemi söndü
Teller Hak'tan uzaklaştı

Göz önünde zalim yıkar
Gören başka yöne bakar
Yukarıya doğru akar
Seller Hak'tan uzaklaştı

Ey *MESTÎ* sus bunla yetin
Belli değil zâhir batın
Kâinatta olan bütün
Haller Hak'tan uzaklaştı

BİZ NE GÜNE DURUYORUZ

Ağam neden ağlıyorsun
Biz ne güne duruyoruz
Karaları bağıyorsun
Biz ne güne duruyoruz

Zam bindirdin ses etmedik
Çok yandırdın is etmedik
Hep kandırdın pes etmedik
Biz ne güne duruyoruz

Bir adımı zikret Hakk'ın
Tav oluruz akın akın
Dur bakalım seçim yakın
Biz ne güne duruyoruz

Çalarsan sen çal biz varız
Ne edersen et söz varız
Korkma yüzde beşyüz varız
Biz ne güne duruyoruz

Senin olsun deniz ada
Koşarız el et imdada
Sırtımızda ceket feda
Biz ne güne duruyoruz

Boğazlardan kestik sana
Sen ye ağam kana kana
Çok konuştu *MESTÎ* yine
Biz ne güne duruyoruz

BİZİM ELİTLER

Ağzında pipoyla başta fötürle
Kurtaracak yurdu bizim elitler
Avrupa yoluna düşmüş katırla
Sorsan ülke kurdu bizim elitler

Üç öğün havyarla beslenir durur
Meydanda haykırır seslenir durur
Batının suyunda pislenir durur
Çamura post serdi bizim elitler

Kendi köylüsünü görmüyor gözü
Eli savunurken kızarmaz yüzü
Kurdun mekânıymış ağacın özü
İçimizin kurdu bizim elitler

Farkı yoktur haram lokma yiyenden
“Kıskanıyor Batı bizi” diyenden
Onlar sağ gösterip vurdu o yandan
Sol gösterip vurdu bizim elitler

MESTÎ nicesini tuş etti amma
Karanlık yüzleri faş etti amma
Bunca yoz yobazla baş etti amma
Baş edilmez derdi bizim elitler

DÜŞKÜNLER

Kalmamış hakikat bozulmuş devir
Ocak zade olmuş kül düşkünleri
Derviş görünenler nefesine esir
Varlığın kölesi mal düşkünleri

Edepten kemâlden bihaber iken
Haramdan helalden bihaber iken
Elden belden dilden bihaber iken
Yol ehli geçinir yol düşkünleri

Sanır posta serilince aklanır
Ettiği gıybeti siler paklanır
Deyişlerin gölgesinde saklanır
Kusurunu gizler dil düşkünleri

MESTÎ'yim denecek çok lâkin burda
Edebim der kalsın söz bu kadarda
Üç beş zerre toplayınca bir yerde
Umman oldum sanır göl düşkünleri

ÖRTMECE

Âşğın söylenmesi edebe mugayir olan sözleri kapalı bir şekilde ifade ederek vücuda getirdiği şiir. Hicvedilen kişi ayı, eşek, tilki, domuz vs. gibi hayvanlara benzetilir ve açıkça söylenmez, birtakım vasıflarıyla ilgili hayvan ima edilir.

KUYRUĞU KÖKÜNDEN KOPASICALAR

Memleketi alan talan ettiler
Kuyruğu kökünden kopasicalar
Ortalığı birbirine kattılar
Şaşırıp sürüden sapasicalar

Azat eylenince şaşkın kaldılar
Biat eyleyince huzur buldular
Çobanın sözünden çıkmaz oldular
Dönüp çobanını tepesiceler

MESTÎ'nin yüreği derinden dağlı
Bu aklı evveller nasıl bu çağlı
Celladına sıkı sıkıya bağlı
Kasabın bıçağın öpesiceler

TANIMLAMA / TARİFLEME

Herhangi bir konuda bilgi vermeyi amaçlayan ve ele alınan konuyu detayları ile anlatan destanî şiirdir. Ele alınan konu, şair tarafından muhtelif cepheleri ile anlatılır ve genellikle övgü ön planda tutulur. Şair, tarifleme yaparken konuyu kendi duygu, düşünce, dünya görüşü ve inancı açısından yansıtır. Tariflemeye, tarikat, belde, insan, mazi, mahşer yeri gibi her konuda şiir ortaya konulabilir. Tariflemeler koşma tarzındadır. Genellikle 11 hece ile söylenir.

SİVAS DESTANI

Yiğitlik var mertlik var töresinde
Özü bir başkadır Sivas elinin
Güzellik görünür her yöresinde
Yüzü bir başkadır Sivas elinin

Akıncılar geçmişinde “Ezbider”
Aslını unutan nereye gider
Sılamın hasreti yakar kül eder
Közü bir başkadır Sivas elinin

Altınyayla’m bilsin beni mihmanı
Oradır bendeki derdin dermanı
Adı gibi altın yayla zamanı
Yazı bir başkadır Sivas elinin

Divriği misafir etmiş kaç ırkı
Tarihini aç bak bell’olur farkı
Taşı taşa vursan çıkar bir türkü
Tozu bir başkadır Sivas elinin

Doğanşar’ın meşhur o Dipsiz Göl’ü
Nakkaşlık işinde ustadır eli
Sofrasında Peskütanı ve balı
Tuzu bir başkadır Sivas elinin

Gemerek'te belli tabiat aşkı
Şahruh Bey Mescidi Köprüsü başka
Sızır Şelalesi benzersiz coşku
Hızı bir başkadır Sivas elinin

Gölova'ya uğra gezip gör tanı
Uluslararası Doğa Alanı
El değmemiş saklar bin çeşit canı
Yozu bir başkadır Sivas elinin

Gürün'ün elması cevizi dutu
Şuğul Vadisi'ni görmemek hata
Halısında nakış nakış dört kıta
Bezi bir başkadır Sivas elinin

Hafik'te Direkli Lota Tuzhisar
Neleri haykırır nelere susar
Kulak ver dinle bir acı yel eser
Güzü bir başkadır Sivas elinin

İmranlı denince dolar gözlerim
Çocukluğum orda kaldı özlerim
Kızıldağ'da az mı ayak izlerim
İzi bir başkadır Sivas elinin

Kangal'da kaplıca şifa sunuyor
Kudret Çeşmesi'nde dertler yunuyor
Çoban köpeğini dünya tanıyor
Pozu bir başkadır Sivas elinin

Koyulhisar hayran eder gözler
Sarıçiçek mest eyledi bizleri
Madımak topluyor güzel kızları
Kızı bir başkadır Sivas elinin

Suşehri'ne her yaz kavuşmak gerek
Varmasam gönlümü alır bir merak
Bunun gizemine ermez her yürek
Gizi bir başkadır Sivas elinin

Şarkışla'nın çermiğine varmalı
Toprağı taşına ayak sürmeli
Veysel'de mana var kulak vermeli
Sazı bir başkadır Sivas elinin

Ulaş'ın hevesi yüreğindedir
Doğası havası yüreğindedir
Yaylası ovası yüreğindedir
Düzü bir başkadır Sivas elinin

Yıldızeli'm ferman verse de beyler
Baş eğmez direnen bir türkü söyler
Biz bize tutunsak el bize neyler
Bizi bir başkadır Sivas elinin

Zara'yı sözlere sığdırmak pek zor
Tödürge'de nice saklı anı var
Kösedâğ Beydağı her dem boran kar
Buzu bir başkadır Sivas elinin

Yurdumun aşkını taşıyım döşe
Her yanı canımdır Sivas'ım başta
MESTÎ'yi söyleten el o el işte
Sözü bir başkadır Sivas elinin

ADIDIR NEVRUZ

Bahar vakti yere düşen cemreyle
Yeniden doğmanın adıdır Nevruz
Çorak gönüllere bin bir zerreyle
Sevgiyle yağmanın adıdır Nevruz

Yakılır ateşler yirmi bir martta
Kutlanır baharın gelişi yurttan
Kimin başı nerde kalmışsa dertte
Onlara değmenin adıdır Nevruz

Bu gelenek miras bize atadan
Bir olur her renk her can her kıtadan
Barışın kokusu gelir öteden
Savaşı boğmanın adıdır Nevruz

Küs olanlar Nevruz günü barışır
Herkes güzellikler için yarışır
Bir kalbe dokunan arşa erişir
Göklere ağmanın adıdır Nevruz

MESTÎ meramını sonuna ekle
Gel çocuklar gibi Nevruzu bekle
Belki bir şekerle bir tek çiçekle
Kalplere sığmanın adıdır Nevruz

NEVRUZ'DA

Bu davet bizlerden bütün cihana
Eller bir olalım gelin Nevruz'da
Gerek yok sevgiden gayrı lisana
Diller bir olalım gelin Nevruz'da

İkilik denilen kimlerin işi
Nasıl ayrı bilir kardeş kardeşi
Sarsın tüm dünyayı Nevruz Ateşi
Küller bir olalım gelin Nevruz'da

Muhabbete âşık canlar canıyız
Dostluk olan yerin nevcivanıyız
İnsanlık bağının bahçıvanıyız
Güller bir olalım gelin Nevruz'da

MESTÎ'yim gelin el ele verelim
Birliğin geldiği günü görelim
Yunus'un izinden aşka varalım
Yollar bir olalım gelin Nevruz'da

KARŞILAŞMALAR

SİNEMÎ* -MESTÎ

Mestî:

Eline saz alan 'Ozanım!' diyor
Yok mu buna sözün Sinemî Baba
Üreten yok hepsi hazırdan yiyor
Sızlamaz mı özün Sinemî Baba

Sinemî:

Saz tutan ellere saygı duyarım
Neden olsun sözüm Mestî yoldaşım
İşi bilmeyeni vasat sayarım
Ondan rahat özüm Mestî yoldaşım

Mestî:

Çoğusu menfaat ile bilenir
Methiyeler düzer resmen dilenir
Hokkabazlar sahnelerde dolanır
Rağbet görmez sazın Sinemî Baba

Sinemî:

Dilenenler elenecek elekten
Kavun sanma onlar hamdır kelekten
Dağdan yerler sulanırlar sulaktan
Ezer geçer sazım Mestî yoldaşım

Mestî:

Pir Sultan bir çınar susmaz sazıyla
Yunus sevgi sunar her bir sözüyle
Veysel başka hüner gönül gözüyle
Senin nede gözün Sinemî Baba?

Sinemî:

Çınarın yanında ben bir çalıyım
Sevgi ırmağının coşkun seliyim
Gönül gözüm açan Hakk'ın kuluyum
Gerçeklerde gözüm Mestî yoldaşım

Mestî:

Sazın teslim etme sazı bilmeze
Meydan kalır yoksa özü bilmeze
Meylini verirsen közü bilmeze
Söndürürler közün Sinemî Baba

Sinemî:

Dört elinen sarılmışım sazıma
Özün bilmez hükmedemez özüme
Dayanılmaz dumanıma közüme
Harlamıştır közüm Mestî Yoldaşım

Mestî:

Gün gelip zehrolsa yediğin aşın
Bilirim üstâdım eğilmez başın
MESTÎ de o yolda hemi yoldaşın
Hemi kara kuzun Sinemî Baba

Sinemî:

SİNEMÎ'yim helal ekmeğim aşım
Erciyes'ten daha dik durur başım
Hem sadık dostumsun hem meslektaşım
Vefalı dost kuzum Mestî Yoldaşım”

SENTEZÎ* - MESTÎ

Sentezî:

Bir gün yarım kalsa da
İşi bitmez dünyanın
Bazan güneş çalsa da
Kışı bitmez dünyanın

Mestî:

Yoktur onda ar gurur
Keyfine döner durur
Ummadığın an vurur
Taşı bitmez dünyanın

Sentezî:

Besbelli ki huyudur
Öyle sinsi kuyudur
Göre göre uyutur
Düşü bitmez dünyanın

Mestî:

Acı yer balı derler
Sevmeze deli derler
Nimeti dolu derler
Boşu bitmez dünyanın

Sentezî:

Tüter durur bacası
Her canlının hocası
Hem derdi hem acısı
Hoşu bitmez dünyanın

Mestî:

Belli yalandır içi
Nedir gelenin suçu
Toruna düşmüş kaçı
Tuşu bitmez dünyanın

Sentezî:

Ateşi özlerim de
Fer kesik dizlerimde
Birikir gözlerimde
Yaşı bitmez dünyanın

Mestî:

Gönlümüzü dağlarken
Yolumuzu bağlarken
Kanımızda çağlarken
Coşu bitmez dünyanın

Sentezî:

SENTEZÎ bolmuş derdi
Başka işte her ferdi
Boşalmıyor hiç ardı
Peşi bitmez dünyanın

Mestî:

MESTÎ derdin bağrında
Mânâ var her çağrında
Can veren çok uğrunda
Leşi bitmez dünyanın

MESTÎ-SENTEZÎ

Mestî:

Buralar tat vermiyor dost
Bizim sıla el başkaydı
Muhabbetler sarmıyor dost
Hatırmadaki dil başkaydı

Sentezî:

Dost gelse de minder sersen
Sılada her hâl başkaydı
Tanıdıkta kimi görse
Cadde sokak, yol başkaydı.

Mestî:

Kızılırmak ne taşardı
Bahar günü tam çoşardı
Gâhi dert gâh aşk taşardı
Velhasılı sel başkaydı

Sentezî:

Hasret acı hasret ağıt
Kalem ağlar damlar kâğıt
O dağlarda ılgıt ılgıt
Esen rüzgâr yel başkaydı

Mestî:

Ayrı kaldık dosttan eşten
Haber umduk uçan kuştan
Değerliydi bin kumaştan
Üstümüzde çul başkaydı

Sentezî:

Nane narpuz kekik yemlik
Taş üstünde kaynar demlik
Her taraf hoş yok bir kemlik
Çiğdem, nevrüz, gül başkaydı

Mestî:

Sıla denen kutsal yerde
Yalnız sevgi vardı serde
Hepimiz bir candık orda
Ne sağ ne de sol başkaydı

Sentezî:

Mümkün olsa ona varmak
Can tendeyken tekrar görmek
Coşkun akar Kızılırmak
Baraj göller göl başkaydı

Mestî:

Dönsek aşın yavanına
Yaylaların kevenine
Sevgi taşır kovanına
Arı petek bal başkaydı

Sentezî:

Yaşanır tek köy havası
Orada derdin devası
Bağlamada toy havası
Mızrap perde tel başkaydı

Mestî:

Bilmezdi her can küçükmüş
Büyümeğe tek bıçakmış
Bağrı bize hep açkımış
Dağ taş tepe bel başkaydı

Sentezî:

Huzur idi huşu idi
Ah orada olsam şimdi
Kuşlar ile uyum tamdı
Yaprak çiçek dal başkaydı

Mestî:

Komşusunu kayırırdı
Lokmasından ayırırdı
Aç olanı doyururdu
Düzgündü her kul başkaydı

Sentezî:

Güzellikmiş ah o mazi
Kalbimden silinmez izi
Ocakta fırında közü
Mangalında kül başkaydı

Mestî:

MESTÎ ömrün sonundadır
Vatan her dem kanındadır
Ne var ise dünündedir
Bir anı bir yıl başkaydı

Sentezî:

SENTEZÎ'yim kır yazıda
Sevincim dana kuzuda
Çoban kalırdım bazı da
Davar başka mal başkaydı”

MESTÎ-SENTEZÎ

Mestî:

Hasretin tütüyor gönül hanemde
Gurbet aman versin dön de gör dostum
Bir yuva kurmuşum sana canımda
Beklerim hele gel tün de gör dostum

Sentezî:

Kalb kalbe karşıdır bunu bilesin
Kendini orada önde gör dostum
Hiç eksik etmiyor hasret sillesin
Yılı ayı bırak an da gör dostum

Mestî:

Sılamın kokusu sende gizlidir
Ondandır yüreğim böyle nazlıdır
Gurbet dedikleri kara yüzlüdür
Halaylar kurarız yen de gör dostum

Sentezî:

Memleket çiçeği yüzüne kurban
Sazına türküne sözüne kurban
Muhabbet kaynağı özüne kurban
İnsanlığı böyle yönde gör dostum

Mestî:

Sazımda sözümde seni söylerim
Hasretlik bahrini her dem boylarım
Canı bir hoş söze feda eylerim
Dost dost diye akan kanda gör dostum

Sentezî:

Söyledikçe gardaş böyle dillerin
Kokusu geliyor bizim ellerin
Aşk ile inerken sazda tellerin
Mest olmuş adamı bende gör dostum

Mestî:

Karlar erir o gün gönül dağında
Senlik benlik kalmaz dost otağında
Bir oluruz muhabbetin bağında
Seni bende beni sende gör dostum

Sentezî:

Buradan öteye söz devam etmez
Yumulur gardaşım göz devam etmez
Sanki saygı durur saz devam etmez
Cümbüş orkestrayı tende gör dostum

Mestî:

Sözlere sığmaz bir duygudur çağrım
Açık sana gardaş her daim bağrım
Bitince bu hasret dinecek ağrım
MESTÎ'yi o vakit şende gör dostum

Sentezî:

ÂŞIK SENTEZÎ'yim MESTÎ'yle mestîm
O dost nefesiyle gönülden estim
Gardaşım diyerek bağrıma bastım
Bayramı vuslatı günde gör dostum
(Abanoz, s. 9-10)

MESTÎ-UMUT YURDUSAR*

Mestî:

Arzuhalim budur baştan be dostum
Umut tazeleyen sözden sohbet aç
Usandım tükenmez kıştan be dostum
Boranı konuşma yazdan sohbet aç

Umut Yurdusar:

Sohbetimiz olsun cemal cemale
Şu koca cihanda bizden sohbet aç
Duruşumuz olsun merde namerde
Vicdan barındıran yüzden sohbet aç

Mestî:

Zamane elinden tükendi özüm
Arsızlara fayda etmiyor sözüm
Bugünleri görmek istemez gözüm
Yarınlara bakan gözden sohbet aç

Umut Yurdusar:

Söze başla maddiyatın hiçinden
Hikâyeler anlat Yemen'den Çin'den
Şiire gir yüreğinin içinden
İşin adabından tözden sohbet aç

Mestî:

Bırak kötü olan bizleri yersin
Onlara ha varsın ha yoksun birsin
Hepsi para pulun izini sürsün
Sen Hakk'a götüren izden sohbet aç

Umut Yurdusar:

Sesin kulağında çınlasın her an
Biz de olsun kötülükler yıkılan
Aşkın sevdasına yanan yakılan
Yürekten sohbet aç közden sohbet aç

Mestî:

Şu sözün açtırır çölde çiçekler
Dost olan dostundan bir bunu bekler
Sevginin zerresi ummanı saklar
Bola ihtiyaç yok azdan sohbet aç

Umut Yurdusar:

İnsanın durusu arındırır can
Kötü, ruhu alır süründürür can
Bu ikisi her şey barındırır can
Gahi sözden gahi sazdan sohbet aç

Mestî:

Muhabbet notası sazımızdadır
İnsanlık rotası sazımızdadır
Her renk her kıtası sazımızdadır
Dünyada sevgiden hazdan sohbet aç

Umut Yurdusar:

Her yola çıkan da dostumu andım
Kimileri dost değilmiş dost sandım
Dağlarımı aş aşı usandım
Bahsetme yokuştan düzden sohbet aç

Mestî:

Yeter o yokuşta daraldığımız
Dostların eliyle kırıldığımız
Sabır ipliğiyle örüldüğümüz
Çilemizi örten bezden sohbet aç

Umut Yurdusar:

Bıksak da içimiz umut doludur
Yüzlerimiz kâinatın gülüdür
Felsefemiz siyasetin soludur
Yiğitler deyinince hızdan sohbet aç

Mestî:

Tarafımız alın terinden yana
Bayrak açtık böyle kötü zamana
Turabız emekçi olan insana
Ter düşen topraktan tozdan sohbet aç

Umut Yurdusar:

Koca kâinatın varlığıyız biz
Kimimiz kadındır kimimiz beyiz
Doymasak da çalışırız işçiyiz
Emek terindeki tuzdan sohbet aç

Mestî:

Söyleyelim gel dost birlik türküsü
Saralım ezilen yoksul herkesi
Atanın tarihte yoktu korkusu
Zalime baş eğmez özden sohbet aç

Umut Yurdusar:

Şu dünyanın temelinde emek var
Ayrırmadan yüce insan demek var
Eşitlikte herkese aş, yemek var
Tevrat'tan İncil'den cüzden sohbet aç

Mestî:

Konuşmaya lüzum yoktur boşları
Bilgi uyandırır gafil başları
Yarının umudu tüm gardaşları
İlime yönlendir tezden sohbet aç

Umut Yurdusar:

Yola getir ağaları beyleri
Şehirleri ilçeleri köyleri
Muhabbete sokma soğuk şeyleri
Dedim mi ayazdan buzdan sohbet aç

Mestî:

MESTÎ umut varken düşmez eyvaha
Umut Yurdusar'sa ne diler daha
Kalır mı akşamın hükmü sabaha
Işığa yürüyen dizden sohbet aç

Umut Yurdusar:

YURDUSAR'im Mestî bizi mest etti
Bindi yağız ata seğırtti gitti
Gurbet her birini bir yere attı
Koyundan kuzudan yozdan sohbet aç

İKRARÎ*-MESTÎ

İkrârî:

Bir kelam yaz Mestî Can
Çar naçar kaldı gönül
Gam rüzgârı esti Can
Sarıp soldu gönül

Mestî:

Sözler de naçar piro
Kim der ki güldü gönül
Ecelden içer piro
Aşkî dert bildi gönül

İkrârî:

Gece uyku tutmuyor
Şafak erken atmıyor
Cura saz da yetmiyor
Bir aşk ki daldı gönül

Mestî:

Kederden yandı içi
Pes etti, aldı göçü
Her günahı her suçu
Kendinde buldu gönül

İkrârî:

Baksa güzel birine
Döner Mecnun Şirin'e
Koyar yâri yerine
Hep böyle oldu gönül

Mestî:

Bir umudu var diye
Derdi sarmış kâr diye
Canını yâr yâr diye
Belâya saldı gönül

İkrârî:

Aşlasan aşlanmıyor
Hiç nazdan hoşlanmıyor
Bir türlü yaşlanmıyor
Kim sanır öldü gönül

Mestî:

Giymiş sevda hırkası
Ölmekten yok korkusu
Söyleyip aşk türküsü
Bağrını deldi gönül

İkrârî:

Güzü, kışı bitmedi
Hayal düşü bitmedi
Aşk ateşi bitmedi
Sevdayla doldu gönül

Mestî:

Kurtulmadı cefadan
Geçmez yolu sefadan
Ayrılmadı vefadan
Hep aşka geldi gönül

İkrârî:

Bir dengiyle oldukça
Felekten gün çaldıkça
Muhabbete daldıkça
Kederi sildi gönül

Mestî:

Dik dururken başıyla
Yâr yıktı bir taşıyla
Kaç gece gözyaşıyla
Uykuyu böldü gönül

İkrârî:

İKRARÎ'yi zar edip
Dünyasını dar edip
Gözlerini kör edip
Ömrünü çaldı gönül

Mestî:

MESTÎ kandı yanıldı
Bu sevdaya yenildi
Her dem ağu sunuldu
Payını aldı gönül”

İKRARÎ-MESTÎ

İkrârî:

Be Mestî Can işte ayak işte söz
Muhabbete dalalım mı ne dersin
İkrârî'ye bir cevap ver hemen tez
Biraz gamdan olalım mı, ne dersin

Mestî:

Can İkrârî'm bir sözüne can kurban
Çağrına hiç gelinmez mi, derim ben.
Sen var isen hazır orda Mestî Can
Dost deminden alınmaz mı, derim ben

İkrârî:

Dolaşalım Hanya ile Konya'yı
Sen mala al, ben tutayım gönyeyi
Yeni baştan inşa edip dünyayı
Renk, ırk, dini silelim mi, ne dersin

Mestî:

Eğer merhem sevgi ile karılsa
Derman olur her yaraya sürülse
İnsan yalnız insan diye görülse
Ora cennet bilinmez mi, derim ben.

İkrârî:

İnsanlığı sömürenler var iken
Şatafatla semirenler var iken
Yavan ekmek kemirenler var iken
Tek adalet kılalım mı, ne dersin

Mestî:

Adalete hasret kalmış gözleri
Hak etmiyor yurdum böyle sözleri
Pamuk elde nasırlaşan izleri
Gören yürek delinmez mi, derim ben.

İkrârî:

Kime baksan vatansever kesilmiş
Sırtımızdan kasıldıkça kasılmış
Ses çıkaran yüzülmüş ya asılmış
Zalimlere dalalım mı, ne dersin

Mestî:

Kaleminden doğruları dökerek
Dik görünen eğrileri bükerek
İlim irfan kılıcını çekerek
Cahillere çalınmaz mı, derim ben.

İkrârî:

Yağmur gibi yağın vergi zamların
Bizi böyle derde salan gamların
Fırça atıp bunca ağzı şomların
Üstesinden gelelim mi, ne dersin

Mestî:

Kaderimiz değil bu gam bitecek
Hak yiyene tokadı halk atacak
Kan kusturan o gün bir bir ötecek
Halktan aman dilenmez mi, derim ben

İkrârî:

Der **İKRÂRÎ** değiştirip düzeni
Çalıp çırpıp lüks içinde yüzeni
Per perişan koyup halkı üzeni
Cehenneme salalım mı, ne dersin

Mestî:

MESTÎ'm gayrı hırsız yolu bağlansa
Halk sırtından yiyenler de dağlansa
Birazcık da garip olan eğlense
İşte o gün gülünmez mi, derim ben

İKRÂRÎ-SENTEZÎ-MESTÎ

İkrârî:

Bir muhabbet etsek canlar
Ses verin de dil sevinsin
Arif olan bizi anlar
Gasavetli hal sevinsin

Sentezî:

Muhabbete sermiş canlar
Minder, kilim, çul sevinsin
Bülbülüm ineyim bağa
Lale sümbül gül sevinsin

Mestî:

Üç can bir cem kurulunca
Bayram etsin yol sevinsin
Doya doya sarılınca
Hasret bitsin kol sevinsin

İkrârî:

İmranlı'ya tezden varsak
Kırlarına gamı sersek
Yayan Kızıldağ'a vursak
Dağ taş tepe yol sevinsin

Sentezî:

Bugün gam dert bizden caysın
Ay dolansın yıldız kaysın
Vur mızrabı deme uysun
Perde perde tel sevinsin

Mestî:

Kin nefreti taşlayalım
Kötülüğü haşlayalım
Sevgimizi işleyelim
Kusur örten şal sevinsin

İkrârî:

Dost **İKRÂRÎ** vursun tele
Dünya âlem gelsin dile
Bizden korksun virüs bile
Köy kasaba il sevensin

Sentezî:

SENTEZÎ adım karışa
Bayrak olsam o duruşa
Dostluk iyilik barışa
Bir güvercin sal sevensin

Mestî:

MESTÎ böyle sürer yolu
Bu yol dostlar ile ulu
Dost yoluna dolu dolu
Coşalım da sel sevensin

MESTÎ-EFKÂRÎ*

Sezer Aslan kendi yöresi dışında asıl adı Ali Rıza Kutlu olan Maraşlı Âşık Efkârî ile de atışması bulunmaktadır:

Mestî:

Dost dostu ararsa yol aciz kalır
Aradım izini buldum erenler
Gönül hanesinin mihmanı bilir
Cemalin görünce güldüm erenler

Efkârî:

Gecenin ikisi Alamanya'da
Şarabım yok uykumda yok ne fayda
Güzel bir dost yazar, ta Ankara'da
Muhabbetle sarhoş oldum erenler

Mestî:

Böyle dostu olan ne ister başka
Olmasaydı bunca mesafe keşke
Muhabbettir canı getiren aşka
Bir sözle bin aşka geldim erenler

Efkârî:

Dostsuz yollar engel olur har olur
Aşksız dünya başımıza dar olur
Bir gün mutlak sevgi egemen olur
Gerisini kökten yoldum erenler

Mestî:

Öyle bir dünya ki benim muradım
Tüm ömrüm boyunca onu aradım
Sevgidir dediğim, ondan türedim
Kin nefrete kılıç çaldım erenler

Efkârî:

Sevgidir var eden bütün âlemi
Kırdım kötülüğü yazan kalemi
Dosta açtım yine gönül hanemi
Sezer dostu mihman bildim erenler

Mestî:

Size mihman olmak başımın tacı
Bir hal hatır bütün derdin ilacı
Dosttan ayrı kalmak ölümden acı
Uzağında kaç kez öldüm erenler

Efkârî:

Dostun dosta selamına kurbanım
Gerçek dost uğruna veririm canım
Başka şey istemem sevgidir varım
Serimi sevdaya saldım erenler

Mestî:

MESTÎ'yim sözümde gizlidir mana
Er olan sözümü atmaz yabana
Dostluktan başkasın koydum bir yana
Üstadımdan öğüt aldım erenler

Efkârî:

Muhabbet ehliyle etmeli sohbet
Mert olan namerde eyler mi minnet
EFKÂRÎ sevgidir en büyük servet
Can-ı aşka kurban kıldım erenler

NOTAYA ALINMIŞ
BESTELERİ

ARA

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

3/8

3

5

7

9

11

bul mak is ter _____ se ni _____ zi mi

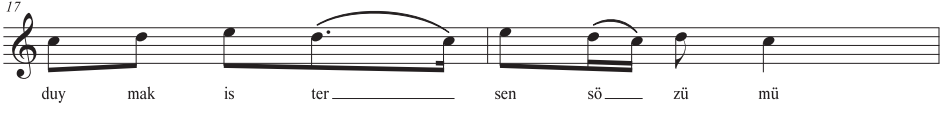
13

kim se siz yol _____ lar da _____ a ra

15

(saz...)

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Bulmak istersen izimi
Kimsesiz yollarda ara
Duymak istersen sözümü
Lâl olmuş dillerde ara*

3

*Tenimi koyduğum yerde
Bulunurum sanma orda
Bir kırık sazımda bir de
Paslanmış tellerde ara*

2

*Derman istersen yarama
Mutlu ol benim yerime
Baharda yazda arama
Kurumuş güllerde ara*

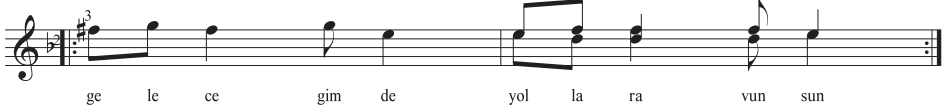
4

*Korktuğum ecel değil ki
Unutsan ölürüm bil ki
Selâmım getirir belki
MESTÎ'yi yellerde ara*

AVUNSUN

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Geleceğim de
Yollar avunsun
Kalacağım de
Eller avunsun*

2

*Budur alamet
Bir sor selam et
İki kelam et
Diller avunsun*

3

*Gör de yakını
Paylaş yükünü
Gönder kokunu
Yeller avunsun*

4

*Ömrüm zararda
Geçti hep narda
Bir umut ver de
Yillar avunsun*

5

***MESTÎ** der dünya
Halidir bu ya
Olsa da rüya
Hâller avunsun*

BAHANEDİR

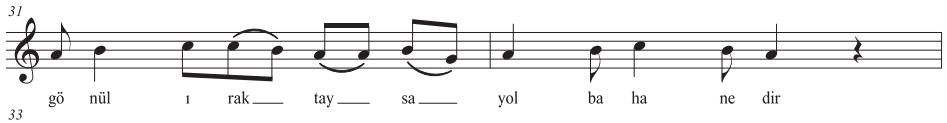
Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

§

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Gönlünü bildiğim ey divane can
Anlarsan sözümü dil bahanedir
Gülün peşinde mi oldun perişan
Bülbül aşka âşk gül bahanedir*

*Halden bilmez için yolundan şaşma
Mezarını kendi elinle eşme
Boşa zahmet edip ardından koşma
Gönül iraktaysa yol bahanedir*

2

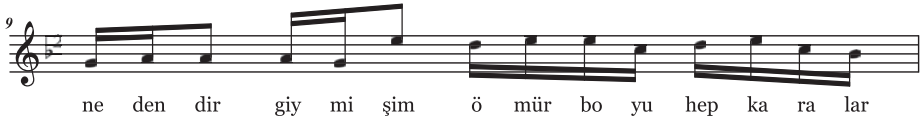
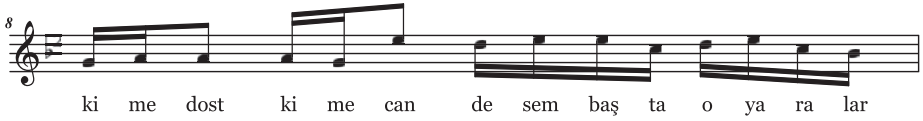
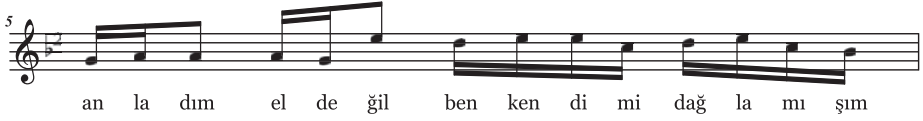
*Muhabbet denilen sevda direği
Çökmüşse yanmanın var mı gereği
Yad olup gitmişse yârin yüreği
Kimseye suç bulma el bahanedir*

*Bu canı da sevda bulmuştur çoktan
Haçerini cana çalmıştır çoktan
Sağ hâline bakma ölmüştür çoktan
MESTÎ'ye ecelden gel bahanedir*

BİR DE SEN BIRAKIP GİTME

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Dünyaya geldiğim günden beri ağlamışım
Boşuna nelere umudumu bağlamışım
Anladım el değil ben kendimi dağlamışım*

*Bir de sen derdime dert katma yar
Bir de sen bırakıp da gitme yar*

*Kime dost kime can desem başta o yaralar
Nedendir giymişim ömür boyu hep karalar
Sağımdan solumdan sanki yağar iftiralar*

*Bir de sen n'olur böyle etme yar
Bir de sen bırakıp da gitme yar*

2

***MESTÎ**'nim sevdiğim duy ne olur sözlerimi
Şifası bir sensin sar bu yara izlerimi
Ecelim kapımda yolda koyma gözlerimi*

*Bir de sen dönüp toprak atma yar
Bir de sen bırakıp da gitme yar*

*Kime dost kime can desem başta o yaralar
Nedendir giymişim ömür boyu hep karalar
Sağımdan solumdan sanki yağar iftiralar*

*Bir de sen n'olur böyle etme yar
Bir de sen bırakıp da gitme yar*

BİR GÜNÜN MÜ GÖRDÜM HAYAT

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 10/8. It consists of eight staves of music. The first seven staves are instrumental, and the eighth staff contains the lyrics. The lyrics are: "bir gün mü gördüm ha yat" (measures 13-14) and "yo lun da bir ba sını da bir" (measures 15-16). The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

13
bir gün mü gördüm ha yat _____

15
yo lun da bir ba sını da bir _____

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

17
her ___ gün ön ce si ___ den ___ ber bat _____

19
gü nün ___ de bir ___ kı sın ___ da bir _____

21
her ___ gü ön ___ ce kin ___ den ___ ber bat _____

23
gü lün de bir kı ___ sın ___ da bir _____ (saz...)

25

27
der ___ din yol ___ cu ha na ___ de gil _____

29
e le ___ yar ___ sın ba na ___ de gil _____

31
kim ___ se ben ___ den ya na ___ de gil oy ___ oy _____

33
e lin de bir e ___ sın ___ de bir _____ (saz...)

1

*Bir günün mü gördüm hayat
Yolun da bir başın da bir
Her gün öncekinden berbat
Gülün de bir kışın da bir*

2

*Derdin yolcu hana değil
Ele yârısın bana değil
Kimse benden yana değil
Elin de bir eşin de bir*

3

*Özünde var sanıp vefa
Aldanmışım kaç bin defa
Bugün sefan yarın cefa
Dolun da bir boşun da bir*

4

***MESTÎ**'m bilir hallerinden
Can aldığıın ellerinden
Düşsem tutmam dallarından
Dalın da bir taşın da bir*

BİR HAYALİN PEŞİNDE

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Nasıl oldu anlamadan bu ömür
Geçip gitti bir hayalin peşinde
Can kuşu ecelden aldı da emir
Uçup gitti bir hayalin peşinde*

2

*Umut kafesinde hoş geldi kahır
Anladım gözyaşım olunca nehir
Gönlüm elleriyle bal diye zehir
İçip gitti bir hayalin peşinde*

3

*Kuşattı ruhumu çile her yandan
Kim haberdar bağrımdaki al kandan
Birgün diyecekler **MESTÎ** bu handan
Göçüp gitti bir hayalin peşinde*

BİR KEZ SAR

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

bir kez sar öl me den da ğım kar al ma dan
(saz...)
ge lir gün ö lür ten her şey son bul ma dan
her şey son bul ma dan yar (saz...)

1	2	3		
<i>Bir kez sar</i>	<i>Der bu can</i>	<i>Ah gözüüm</i>	<i>Bu kadar</i>	
<i>Ölmeden</i>	<i>Ol canan</i>	<i>El ele</i>	<i>Duy sözüüm</i>	<i>Söz zarar</i>
<i>Dağım kar</i>	<i>Şu zaman</i>	<i>Yad ele</i>	<i>Namazım</i>	MESTÎ sır
<i>Almadan</i>	<i>Dolmadan</i>	<i>Salmadan</i>	<i>Kılmadan</i>	<i>Olmadan</i>

BİR SENİNLE GÜZEL

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

1
*Şu hayat denen yol
Yar seninle güzel
Yıldırılmaz türlü hâl
Zor seninle güzel*

2
*Sevdan bu kulunda
Yanayım yolunda
Ölsem de küllünde
Nar seninle güzel*

3
***MESTÎ**'m alın yazım
Günyüzüm gülnazım
Eli görmez gözüm
Bir seninle güzel*

BÖYLE İSTER

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

1
Ne olursun sar bu canı
Kaç canı can böyle ister?
Yürekte son zerre kanı
Hangi canan böyle ister

2
Ellerinde öliyorum
Öldüğümü biliyorum
Ecelime geliyorum
Sanki Rahman böyle ister

3
Kim ki boşa umut eder
Bedelini canla öder
Ne el böyle bir kin güder
Ne de şeytan böyle ister

4
Canım alsan benim yersen
Cesedimi yere sersen
Affederdim bir el sürsen
MESTÎ o an böyle ister

BU SEVDANIN ELİNDEN

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Ey vefasız görmez misin ömrüm doydu çileye
Gece gündüz ah çekerim bu sevdanın elinden
Bir gün olsun sarmaz mısın yaşımd döndü doluya
Hasret kaldım yaş dökerim bu sevdanın elinden*

2

*Denk gelmezsin benzerine kıyas eyle âlemlerle
Bak cihanın her yerine neler yazdım çilemlerle
Yüreğimin defterine baht karası kalemle
Dert yazarım dert okurum bu sevdanın elinden*

3

***MESTÎ** can verdi canından fark etmedin yine yar
Ecel ayrılmaz yanından seven eder intihar
Gönlümün akan kanından tükendim her günüm zar
Sanma ki yar sağ çıkarım bu sevdanın elinden*

BU

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

biz de hal bu
güz de gül bu
kan mış yan mış
sön müş kül bu
yü rek bu ruk
kı rık dal bu

1			2		
Bizde	Kanmış	Yürek	Sır ne	Ah biz	Yürek
Hâl bu	Yanmış	Buruk	Ser ne	Aciz	Buruk
Güzde	Sönmüş	Kırık	Yar ne	MEST 'iz	Kırık
Gül bu	Kül bu	Dal bu	El bu	Yol bu	Dal bu

BUGÜNÜ YAŞA DOSTUM

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

bu gü nü ya şa dos tum dün git ti dün ler mi var
ye iç mut lu ol kas tım ha lin den an lar mı var

her an birser vet tir bil gi den gün dö nen de ğil

bak key fi ne eğ len gül ce bin de gün ler mi var

1

*Bugünü yaşa dostum
Dün gitti dünler mi var
Ye iç mutlu ol kastım
Halinden anlar mı var*

2

*Gireceğin on karış
Topraktır buna alış
Boşadır mülke yarış
Ötede hanlar mı var*

*Her an bir servettir bil
Giden gün dönen değil
Bak keyfine eğlen gül
Cebinde günler mi var*

*Duy MESTÎ'yi hadi kalk
Kendi hayatına bak
Yalan dostları bırak
Yanında onlar mı var*

ÇOK VAR DAHA

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Ey gözlerim dost yoluna
Bakacağın çok var daha
Yaşlarını dert gölüne
Dökeceğin çok var daha*

2

*Tükendin gam taşımaktan
Kör gözlere ışıtmaktan
Her gün her gün yaşamaktan
Bıkacağın çok var daha*

3

*Göğüs gerdin çok belaya
Döndü yaşın bir doluya
Feryadınla arş alaya
Çıkacağın çok var daha*

4

*Hayat denen şu okuldan
Ders almadım nice kuldan
MESTÎ senin bu akıldan
Çekeceğin çok var daha*

DAĞLAR

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

1

*Dağlar bu halimi
Gör diye ağlarım
Ne bükmüş belimi
Sor diye ağlarım*

2

*Sevdası başımda
Hayali karşımda
Her an gözyaşımda
Yar diye ağlarım*

3

***MESTÎ** beter halim
Yâre ermez elim
Kapatma şu yolum
Ver diye ağlarım*

*Dağlar dağlar dağlar
Yanası dağlar
Benim gibi dertle
Yunası dağlar*

*Dağlar dağlar dağlar
Yanası dağlar
Benim gibi dertle
Yunası dağlar*

*Dağlar dağlar dağlar
Yanası dağlar
Benim gibi dertle
Yunası dağlar*

DİVANA DEK

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

yar der diy le yan dı bağ rım fir sat ver mez
gül me dim bu za ma na dek

4
din mez ağ rım tü ken miş lik a ma na dek

7
fir sat ver mez din mez ağ rım tü ken miş şim

10
a ma na dek

1

*Yar derdiyle yandı bağrım
Gülmedim bu zamana dek
Fırsat vermez dinmez ağrım
Tükenmişim amana dek*

3

*Umut söndü hâl kalmadı
Yar gerçeği hiç bilmedi
İftiralar son bulmadı
Durmadılar hicrana dek*

2

*Dert çıkmaz can ocağından
Eriyorum sıcağından
Dünyanın bir bucağından
Yetiştiriyor sol yana dek*

4

*Garip gönül yâri özler
Korkum açık gider gözler
MESTÎ'm sızım sızım sızılar
Çeker ulu divana dek*

FARK ETMEDİLER

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

sak la dım her kes ten se ni sev di ğim di lim de ki sen din far ket me di ler

yo lu na ser dim bu ca nı sev di ğim

yo lum da ki sen din far ket me di ler

ne za man ki gön lüm um man boy lar dı
gö ren ler bu i şe hay ret ey ler di

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

25

sa zım da her nağ me se ni söy ler di sa zım da her nağ me

28

se ni söy ler di te lim de ki sen din far ket me di ler

31

1

*Sakladım herkesten seni sevdiğim
Dilimdeki sendin fark etmediler
Yoluna serdim bu canı sevdiğim
Yolumdaki sendin fark etmediler*

*Ne zamanki gönlüm umman boylardı
Görenler bu işe hayret eylerdi
Sazımda her nağme seni söylerdi
Telimdeki sendin fark etmediler*

2

*Gülüşün dünyamı eviriyordu
Kiblemi bir sana çeviriyordu
Bakışların yakıp kavuruyordu
Külümdeki sendin fark etmediler*

***MESTÎ**'n etti beni inan ki aşkın
Dışardan görenler sanırlar düşkün
Gâhi sersem gâhi dalgın gâh şaşkın
Halimdeki sendin fark etmediler*

GEL ARTIK

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

1 ışım ka rar dı yar e ri dim yan dım da kü le dön düm gel ar tık
i nan her yer de se ni a ra dım çık maz bir yo la dön düm gel ar tık

gel ar tık u mut la rım sol ma dan gel ar tık sa çım ba şım yol ma dan

gel ar tık e cel ca nım al ma dan

1

*Işığım karardı yar eridim
Yandım da küle döndüm gel artık
İnan her yerde seni aradım
Çıkmaz bir yola döndüm gel artık*

-Nakarat-

*Gel artık umutlarım solmadan
Gel artık saçım başım yolmadan
Gel artık ecel canım almadan*

2

*Az kaldı güneş batmak üzere
Feleğim toprak atmak üzere
Ömrümün kışı çatmak üzere
Kurumuş dala döndüm gel artık*

-Nakarat-

*Gel artık umutlarım solmadan
Gel artık saçım başım yolmadan
Gel artık ecel canım almadan*

3

***MESTÎ**'yim el sözüne kanarsın
Terk edip gitmek kâr mı sanarsın
Bilmem ki ölünce mi dönersin
Çaresiz kula döndüm gel artık*

-Nakarat-

*Gel artık umutlarım solmadan
Gel artık saçım başım yolmadan
Gel artık ecel canım almadan*

GELİN NEVRUZ'DA

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

The musical score is written in a single system with five staves. The first staff is the melody, followed by four staves of lyrics. The lyrics are in Turkish and describe the Nevruz festival. The score includes a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 2/4. The lyrics are: bu da vet biz ler den bü tün ci ha na, ge rek yok sev gi den gay rı li sa na, el ler bir o la lım ge lin nev ruz da, dil ler bir o la lım he lin nev ruz da -2-

1

*Bu davet bizlerden bütün cihana
Eller bir olalım gelin Nevruz'da
Gerek yok sevgiden gayrı lisana
Diller bir olalım gelin Nevruz'da*

2

*İkilik denilen kimlerin işi
Nasıl ayrı bilir kardeş kardeşi
Sarsın tüm dünyayı Nevruz Ateşi
Küller bir olalım gelin Nevruz'da*

3

*Muhabbete aşık canlar canıyız
Dostluk olan yerin nevcivanıyız
İnsanlık bağının bahçıvanıyız
Güller bir olalım gelin Nevruz'da*

4

***MESTÎ**'yim gelin el ele verelim
Birliğin geldiği günü görelim
Yunus'un izinden aşka varalım
Yollar bir olalım gelin Nevruz'da*

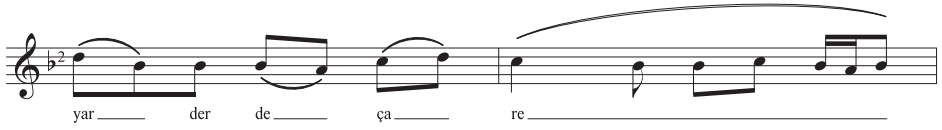
GÖNÜL BİR YARE

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Gönül bir yâre,
Niyet eylese.
Yar derde çare,
Hikmet eylese.*

*Elimi tutsa,
Sineme yatsa,
Göz gönül katsa,
Ülfet eylese.*

2

*Varsam yanına,
Ersem boynuna,
Girsem koynuna,
Cennet eylese.*

*Gelse Azrail,
Derdim can değil.
MESTÎ'm döksem dil,
Mühlet eylese.*

KÂMİL İLE CAHİL

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*Kâmilin yanında otur ey gönül
Cahilin meşrebi hali haz vermez
Kâmilin zerresi yeter ey gönül
Cahilin dolusu seli haz vermez*

2

*Kâmil bir söz söyler ayet eş gelir
Cahil bin söz söyler bini boş gelir
Kâmilin sükûtu bile hoş gelir
Cahilin sohbeti dili haz vermez*

3

*Kâmilin **MESTÎ** ol yoluna seril
Cahilin yanında ne yer ne yeril
Kâmilin kuruyan dalına sarıl
Cahilin bahçesi gülü haz vermez*

MEYİL VERMEM

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

3

5

7

9

11

her gü _____ ze _____ le _____ me yi _____ ver mem

13

(saz...)

15

bir ga _____ ze _____ le _____ me yi _____ ver mem

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1
Her güzele
Meyil vermeme
Bir gazele
Meyil vermeme

Yar bir olur
Bahar olur
El har olur
Meyil vermeme

Seven meğer
Baştan doğar
Yâda değer
Meyil vermeme

2
Hor bilene
Her gülene
Kör olana
Meyil vermeme

MESTÎ'm sana
Anlasana
Gayrisına
Meyil vermeme

Seven meğer
Baştan doğar
Yâda değer
Meyil vermeme

PARA ETMEZ

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

i ki li ğin mak bül ol du ğu yer de ha ki kat li doğ ru
na mus su zun hür met bul du ğu yer de kör ler dü men tu tar

söz pa ra et mez
göz pa ra et mez

na mus su zun hür met bul du ğu yer de kör ler dü men tu tar

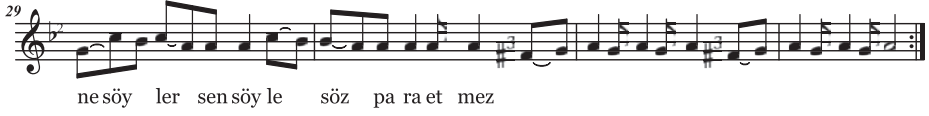

göz pa ra et mez

dı şar dan bell ol maz çü rü ğü ö zün
la kin u ta na nı mak bül dür yü zün

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1

*İkiliğin makbûl olduğu yerde
Hakikatli doğru öz para etmez
Namussuzun hürmet bulduğu yerde
Körler dümen tutar göz para etmez*

*Dışardan bell'olmaz çürüğü özün
Lakin utananı makbuldür yüzün
Anlayanı yoksa söylenen sözün
Ne söylersen söyle söz para etmez*

2

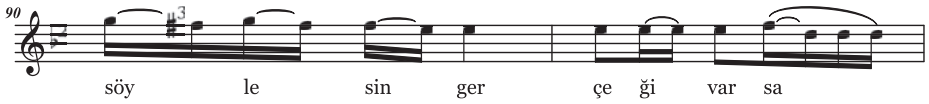
*Benzerse insanın özü güllere
Kendinden ne gider düşse dillere
Bühtan duvarını ören ellere
Çamur kolay gelir toz para etmez*

***MESTÎ**'ye cahilden bin bir taş gelir
Çünkü arsızlara arsız hoş gelir
Hırsız sofrasına haram aş gelir
Helal lokma helal tuz para etmez*

RAĞBET EDİLİR

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)
[Güfte Yazarı]

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

55

e di lir

50

e di lir

1

*Nasıl bir zamana düştük erenler
İkiyüzlülere rağbet edilir
Söylesin gerçeği varsa görenler
Yalan sözlülere rağbet edilir*

2

*Eğriye eğilmek olmuş marifet
Doğruya bakılmaz ne edersen et
Kalmadı pirüpak olmakta kıymet
Kara özlülere rağbet edilir*

3

***MESTÎ**'m sen bu yolda epey gerisin
Mevla bu devirden bizi korusun
Gören görmeyenle bırak yürüsün
Âmâ gözlülere rağbet edilir*

SENDEN SONRA

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

be ni bu ha ya ta sen din bağ la yan

yü re ği mi öl dü bil sen den son ra

kal ma dı gön lü mü bur da eğ le yen

tüm dün ya gö züm de pul se den son ra

1

*Beni bu hayata sendin bağlayan
Yüreğimi öldü bil senden sonra
Kalmadı gönlümü burda eğleyen
Tüm dünya gözüme pul senden sonra*

2

*Nere baksam orda görünüyordun
Çeşit çeşit renge bürünüyordun
Misk û amberle mi arınıyordun
Koku vermez oldu gül senden sonra*

3

*Ortadadır işte gönlümiñ hali
Bilmem çeker misin bunca vebali
Seninle şakariken bülbül misali
Tek söz söylemedi dil senden sonra*

4

*MESTÎ'yi dipsiz bir kuyuya ittin
N'ettim n'eyledim ki böyle kin güttün
Bağrıma bir ateş düşürüp gittin
Sinem yana yana kül senden sonra*

SEVDA DENEN

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Taylan ÖZER

5

9

13

15

19

21

25

sev da de nen der di çe ken her kim var sa bu dün ya da

der di çe ken bi lir an ca he le bir bak her gü nü zar

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

27

her kim var sa he le bir bak yü re gin den bi zar o lan

31

bu dün ya da her gü nü zar bi zar o lan hep sev da kar

35

bi zar o lan hep sev da kar (saz)

1

*Sevda denen derdi çeken her kim varsa bu dünyada
Derdi çeken bilir anca hele bir bak her günü zar
Her kim varsa hele bir bak yüreğinden bizâr olan
Bu dünyada her günü zar bizar olan hep sevdakâr*

2

*Biri var mı canlı çıkan aşk denilen bahre dalıp
Canlı çıkan varsa da o dertten gezer Mecnun olup
Aşk denilen dertten gezer deli şaşkın sonu gelip
Bahre dalıp Mecnun olup sonu gelip ölenler var*

3

*Dinle **MESTÎ** sen yenisin bu yoldan çok âşık geçti
Sen yenisin senden evvel gidenlerin çoğu göçtü
Bu yoldan çok gidenlerin hâlini gör kim yâr seçti
Âşık geçti çoğu göçtü kim yâr seçti toprağa sor*

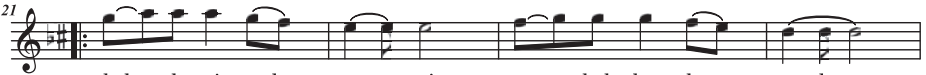
SEVGİ

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

es ki den miş sev da es ki den miş aşk
şim di ler de yal nız dil de dir sev gi

kalp le ri terk et miş mu hab bet le meşk

ar tık pa ra da dır pul da dır sev gi

pul da dır sev gi ca nım pul da dır sev gi

1
Eskidenmiş sevda eskidenmiş aşk
Şimdilerde yalnız dildedir sevgi
Kalpleri terk etmiş muhabbetle meşk
Artık paradadır puldadır sevgi

2
Celladı olunmuş çoktan saygının
Suçlusu zaman mı bunca kaygının
İzine rastlanmaz temiz duygunun
Menfaate çıkan yoldadır sevgi

3
Zaman aynı zaman değişen insan
İnsanlarda gayrı yürekler noksan
MESTÎ sen sevgiyi halen yanmak san
Çoktandır tükendi külledir sevgi

SİYASET OYUNU

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

bir par ti kur muş tum her şey den ön ce
o tu rup dü şün düm in ce den in ce

ba şa gel me ye bir p lan ye ter di
b p lan da bi raz ya lan ye ter di

çık tım kür sü ye son sü rat sal la dım

tut ma ya ca ğım çok

va at sal la dım

21 her söz so nun da bir a yet sal la dım

23 hiz me te ne ge rek i man ye ter di

25

1

*Bir parti kurmuştum her şeyden önce
Başa gelmeye bir plan yeterdi
Oturup düşündüm inceden ince
Bu planda biraz yalan yeterdi*

*Çıktım kürsüye son sürat salladım
Tutmayacağım çok vaat salladım
Her söz sonunda bir ayet salladım
Hizmete ne gerek iman yeterdi*

2

*Hizmete hiç yormaz iken başımı
Dinsizler kaçırıldı bütün neşemi
Makarnayla kömür gördü işimi
İnanana kuru soğan yeterdi*

*Zama zam ekledim halk hiç aymadı
Saraylar yaptırdım gözüm doymadı
Çok çaldım kimsenin ruhu duymadı
Namazımla örttüm ezan yeterdi*

3

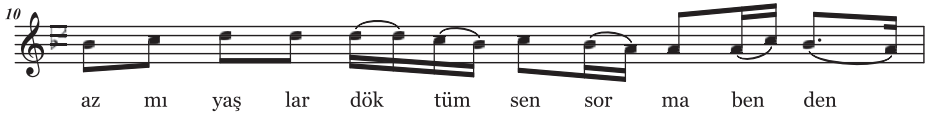
*Halka bunlar ayyaş dedim keş dedim
Dinsizin ölüsü bile leş dedim
Susmayana atın birer taş dedim
Bahanem hazırıldı şeytan yeterdi*

***MESTÎ**'yim uyandım en güzel yerde
Nereye baktıysam para yok orda
Anladım rüyaymış bende şans nerde
Gariban olana hüsrân yeterdi*

SORMA BENDEN

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

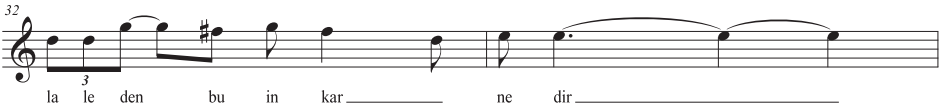
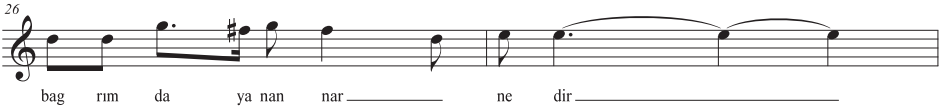

1
Belli de ğil midir yüzümden ey can
Perişan gezerim hâl sorma benden
Kanlara bulanmış gözümden ey can
Az mı yaşlar döktüm sel sorma benden

2
Dostlar ardım sıra plan eyledi
Bunca eme ğimi yalan eyledi
Gelen geçen yoldu talan eyledi
Viran oldu bağım gül sorma benden

3
MESTÎ yim uğruna verdim de canı
Bir başıma kaldım ne oldu sonu
Yarım yarenlerim nerdelers hani
Hangisini deyim el sorma benden

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

§

1

Söyle be tabip halimi
Bağrımda yanan nar nedir?
Kendime bile dilimi
Lâl eden bu inkâr nedir?

Gördüm sevda pazarında
Her canın ahı yanında
Değilse aşkın narında
Kavrulmak ya mezar nedir?

2

Ecel olsa da sonunda
Gönül baş eğmiş önünde
Çektiğim derdin yanında
Keremdeki efkâr nedir?

MESTÎ'nin derdi döşünde
Aşk her belânın başında
Halden bilmez yar peşinde
Tükendi ömrüm kâr nedir?

SUSTUM AĞLADIM

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

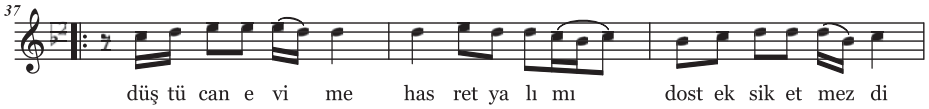
Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

al dı da ha ya li bi zim el le rin

el gel di ak li ma sus tum ağ la dım

ko ku su hat rım da gon ca gül le rin

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

1
*Aldı da hayali bizim ellerin
El geldi aklıma sustum ağladım
Kokusu hatımda gonca güllerin
Gül geldi aklıma sustum ağladım*

3
*Kederli gözümde yaş aka aka
Varıp da karışsa Kızılırmak'a
Elbet his duyardı, coşar mutlaka
Sel geldi aklıma sustum ağladım*

5
*Tat vermez buranın kaymağı balı
Kokmuyor burnuma sümbülü gülü
Haz vermez hiç süslü kumaşı şalı
Çul geldi aklıma sustum ağladım*

2
*Düştü can evime hasret yalımı
Dost eksik etmezdi dosttan selamı
Sevgiyle söylerdi herkes kelâmı
Dil geldi aklıma sustum ağladım*

4
*Çekmeden anlamaz hiç sağlar beni
Gurbet bir bıraksa kim bağlar beni
Unuttu mu bilmem o dağlar beni
Bel geldi aklıma sustum ağladım*

6
***MESTÎ**'yim gurbetten çok sille yedim
Bu neyin bedeli neyi ödedim
Umutla "Haydi kalk be gönül!" dedim
Yol geldi aklıma sustum ağladım*

UNUTTURMAZ SENİ

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

çok tan u nut muş tum bel ki el ler u nut tur maz se ni

her yüz de sen var sın sanki kul lar u nut tur maz se ni

gö nül da ğın da en yü ce yer de a dın he ce he ce is min sa yık lar her ge ce

dil ler u nut tur maz se ni

1

Çoktan unutmuştum belki
Eller unutturmaz seni
Her yüzde sen varsın sanki
Kullar unutturmaz seni

3

Yokluğun yakar bitirir
Ömrümden ömür götürür
Alıp kokunu getirir
Yeller unutturmaz seni

2

Gönül dağında en yüce
Yerde adın hece hece
İsmin sayıklar her gece
Diller unutturmaz seni

4

MESTÎ yalnız bir düş görür
Bilir gönlün uzak durur
Sanki hepsi sana varır
Yollar unutturmaz seni

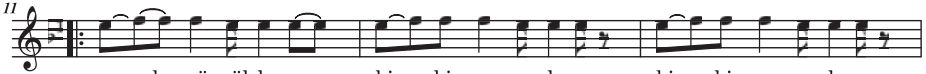
YENİDEN DOĞMANIN ADIDIR NEVRUZ

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

ba har vak ti ye re dü şen cem rey le
ye ni den doğ ma nın a dı dır nev ruz

ço rak gö nül le re bin bir zer rey le bin bir zer rey le

sev giy le yağ ma nın a dı dır nev ruz

1
Bahar vakti yere düşen cemreyle
Yeniden doğmanın adıdır Nevruz
Çorak gönüllere binbir zerreyle
Sevgiyle yağmanın adıdır Nevruz

3
Bu gelenek miras bize atadan
Bir olur her renk her can her kıtadan
Barışın kokusu gelir öteden
Savaşı boğmanın adıdır Nevruz

2
Yakılır ateşler yirmi bir martta
Kutlanır baharın gelişi yurttan
Kimin başı nerde kalmışsa dertte
Onlara değmenin adıdır Nevruz

4
Küs olanlar Nevruz günü barışır
Herkes güzellikler için yarışır
Bir kalbe dokunan arşa erişir
Göklere ağmanın adıdır Nevruz

5
MESTÎ meramını somuna ekle
Gel çocuklar gibi Nevruzu bekle
Belki bir şekerle bir tek çiçekle
Kalplere sığmanın adıdır Nevruz

YİTİRDİM HER ŞEYİ

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

1
*Yitirdim her şeyi hep birer birer
Gayrı tutunacak dalım kalmadı
Bu kaçınıcı hüsrân kaçınıcı sefer
Derdimi diyecek halim kalmadı*

2
*Ne gündüzüm belli ne de akşamım
Sevdalar ardında yitti yaşamım
Unuttum gülmeyi dostumdur gamım
Nice yaşlar döktüm selim kalmadı*

3
*MESTÎ'yim azalmaz derdim haylice
Dert elinden yandım müşkül halice
Bir zamanlar bende sevdim delice
Soldu deli gönlüm gülüm kalmadı*

YORDU BİZİ

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

1
Gönül gel buradan gidelim artık
Kimlere uzatsak el yordu bizi
Fark edip de akıl edelim artık
Her kime dost desek kul yordu bizi

2
Eli hep akladık hep iyi bildik
Ne kusur var ise biz bizde bulduk
Çok oyun ettiler görmezden geldik
Bu iyi niyet bu hâl yordu bizi

3
MESTÎ'yim uzaktan gülen dostlarım
Nerededir halinden bilen dostların
Fiskesi yetti şu yalan dostların
Ta kökten kopardı yel yordu bizi

YÜREĞİMİN DERİNİNDE

Söz ve Müzik:
Sezer ASLAN (Âşık MESTÎ)

Notaya Alan:
Cengiz DEMİR

yü re ği min de ri nin de bir yer de sev da sak lı hasret sak lı yar sak lı

Tür ve Şekil Penceresinden Mestî'nin Şiirleri - Dr. Doğan KAYA

17
be ni in ce in ce sa ran ke der de ¹ fer yat sak lı fir kat sak lı zar sak lı

19
be ni in ce in ce sa ran ke de de fer yat sak lı fir kat sak lı zar sak lı

21

22
yar der diy le şu bağ rı mı e ze rim ha ya li ni ger çek sa nır göz le rim

24
kim se bil mez yan gı nı mı giz le rim a teş sak lı du man sak lı nar sak lı

26
kim se bil mez yan gı nı mı giz le rim a teş sak lı du man sak lı nar sak lı

28

1

*Yüreğimin derininde bir yerde
Sevda saklı hasret saklı yar saklı
Beni ince ince saran kederde
Feryat saklı firkat saklı zar saklı*

*Yar derdiyle şu bağrımı közlerim
Hayalini gerçek sanır gözlerim
Kimse bilmez yangınımı gizlerim
Ateş saklı duman saklı nar saklı*

2

*Gönül denen yıkık köşkün içinde
Nice zaman gezdim düşkün içinde
Dermanla dert aynı aşkın içinde
Zarar saklı ziyân saklı kâr saklı*

***MESTÎ**'m yandım tuttüm küliüm yar yar der
Uslanır mı hiç sevdaya düşen ser
İşte böyle bunca derdi tutan yer
Bilsen daha neler neler var saklı*

FOTOĞRAFLAR

Büyükdedesi Hasan Aslan ile Bir Anı
1998 - ANKARA

Sezer Aslan'ın Ailesi
*(Soldan Sağa: Dedesi Kâzım Aslan, Babaannesi Yedigâr Aslan,
Sezer Aslan, Annesi Reşide Aslan, Babası Ağa Aslan)*
26 Aralık 2018 Çarşamba - ANKARA

En özürü de
Sizimle kutsal.
Kanat sırpın seviye!
Yarıncı urabildiğimiz kadar!

Bilmez idim

Buşan yaşamaya fucation olsa
Bu defa neherdi mert bilmez idim
Etrafım kınkıt bantos da kalıca
Talnet lje yine dart bilmez idim

Gilmede telshim deklede yan
Sapnadım koş def acılar cans
Celişime deşse maki yine
Boğrımı deşeri kurt bilmez idim

.Kerajen yorena tut kısıp sükter
Yeriden yoldaster emuden kestim
Derde sığmaz idim deşpli daktim
Etkeri keadme yut bilmez idim

Mestî'nin kaderi o kım yanına
Yola döşüm gidipim sonuna
Yakar yuz deşemede kanına
O sarı haptı sert bilmez idim

Vatani Görevi Sırasında Not Neferine Yazdığı Şiirlerden
2017 - Adapazarı - SAKARYA

Sanatçı Dostları ile Bir Anı

(Soldan Sağa: Lütfü Gültekin, Hüseyin Güneş, Sezer Aslan)
3 Temmuz 2018 Salı - Burhaniye - BALIKESİR

Akademi Hocaları ve Ozan Dostları ile Bir Anı

*(Soldan Sağa: Doğan Kaya, Kadir Pürlü, Sezer Aslan, İkrârî Rıza Küçükdoğan)
18 Temmuz 2021 Pazar - Ethem Bey Parkı - SİVAS*

Ozan Sinemi ile Bir Anı

12 Mart 2022 Cumartesi - An-Der - ANKARA

Sanatçı Dostları ile Bir Anı

*(Soldan Sağa: Sezer Aslan, Hasan Öztürk, Uğur Duran, Ali Yıldız)
18 Mayıs 2022 arşamba - ANKARA*

Atatürk'ün Ankara'ya Geliş Yıldönümü Konserinden Bir Anı

29 Aralık 2022 Perşembe - ANKARA

Dünya Barış Günü Konserinden Bir Anı
2 Eylül 2022 Cuma - ANKARA

Dünya Barış Günü Konserinden Ozan Dostları ile Bir Anı
*(Soldan Sağa: Süleyman Özönen, Ahmet Mortaş, Ozan Bindebir,
Ozan Sinemi, Sezer Aslan, Ethem Karagülle, Tevriz Çiçek)*
2 Eylül 2022 Cuma - ANKARA

Doğan Kaya ile Bir Anı
17 Ağustos 2023 Perşembe - SİVAS

Doğan Kaya ve Şair Halil Topçu ile Bir Anı
17 Ağustos 2023 Perşembe - SİVAS

Hacıbektaş Ozanlar Festivali'nden Bir Anı
18 Ağustos 2023 Cuma - Hacıbektaş - NEVŞEHİR

Radyo Programı Sonrasında Ozan Dostları ile Bir Anı
(Soldan Sağa: İsmet Kaygusuz, Sezer Aslan, Kamber Nar)
21 Aralık 2023 Perşembe - TRT ANKARA Radyosu

Şahkulu 3.Ozanlar Festivali'nden Bir Anı
23 Eylül 2023 Cumartesi - Şahkulu Dergâhı - İSTANBUL

Şahkulu 3.Ozanlar Festivalinden Bir Anı
23 Eylül 2023 Cumartesi - Şahkulu Dergâhı - İSTANBUL

Kıbrıs Türk Dünyası Nevruz Şenliği 'nden Bir Anı
27 Mart 2024 Çarşamba Lapta - K.K.T.C.

Kıbrıs Türk Dünyası Nevruz Şenliği 'nden Bir Anı
27 Mart 2024 Çarşamba Lapta - K.K.T.C.

Doğan Kaya ile Bir Anı
1 Aralık 2024 Pazar - ANKARA

Akademi Hocaları ile Dost Muhabbetinden Bir Anı
(Soldan Sağa: Sabri Koz, Doğan Kaya, Hüseyin Cılga, Sezer Aslan)
1 Aralık 2024 Pazar - ANKARA

An-Der Ozanlar Konserinden Ozan Dostları ile Bir Anı
(Soldan Sağa: Sezer Aslan, Ozan Bindebir, Gönüllü Coşkun)
8 Mart 2024 Cuma - ANKARA

Ozan Dostları ile Anıtkabir Ziyaretinden Bir Anı
3 Aralık 2024 Salı - ANKARA

Tür ve Şekil Penceresinden

MESTÎ'NİN ŞİİRLERİ

Dr. Doğan KAYA

“Mesfî, saızıyla sözüyle gelecekte adından çok söz ettirecek bir genç âşığıımızdır. Kitap incelendiğinde onun gücü, titizliği, hassasiyeti ve çok yönlülüğü daha iyi anlaşılacaktır. Onun bu durumu gelecekte âşıklık geleneği ile ilgili olan kaygılarımızı bertaraf etmiştir. Mesfî, “Acaba 21. yüzyılın ortalarında âşıklık geleneği ne durumda olacaktır?” sorusunun olumlu işaretlerini göstermiştir ve ümidimiz artmıştır.”

Dr. Doğan KAYA

9 786250 074176